

PROPAGO
D. HYACINTHI

THAVMATVRGI POLONI,

Seu

*De rebus præclare gestis in Prouincia Polonia
Ordinis Prædicatorum .*

COMMENTARIUS.

F. ABRAHAM BZOVII SACRÆ
Theologiæ Magistri, Ord.Prædic.

*Florete FLORES quasi lilium , & date odorem , & frondete in gratiam ,
& collaudate canticum , & benedicite Dominum in operibus suis .
Ecclesiast. 39. cap.*

VENETIIS, MDCVI.

Apud Societatem Minimam.

Superiorum Permissu.

dubl. de 223015 II

223875

II

h. t. 13 s. 498

Doctissimo, Vigilantissimo, ac Optimo Præsidi
Prouincię Polonię Ord. F. Prædicatorum.

Admodum Reuerendo

P. F. ALBERTO SECOVIO
SACRÆ THEOLOGIÆ MAG.

F. Abraham Bzouius S. Th. Mag. Ord. eiusdem. S. P. D.

VEM de rebus prouincię nostrę
Polonię, in medijs curis & cęstibus
scripsi Commentarium, hunc
qua decet submissione, lubens,
latus tibi offero, dedico, conse-
croque. Debetur tuę pietati, re-
ligioni, prudentię, summięque
quam apud omnes habes virtutis existimationi, quę
te in hanc celsam honoris sedem euexit. Debetur &
tuis in prouinciam amplissimis meritis, quę tibi fa-
mam perennant, & inter cęlites sedem parant. Reor,
non ingratum erit animi mei hoc erga te symbolum,
quod & a rebus suis, & a meo in te animo pondus
habet. Obtuli siquidem, quod tuo iussu, apud anti-
quitatem abditum, optimum maximumque pro no-
strę prouincię ornamento reperi. Dedi clarissimo-
rum religionis syderum, suis radijs illustrem hono-
ris imaginem, quam in te expressam demiramur
Nouitas quoque aliqua, forte illud attollet. Nam
hęc lumina decoraque, e tenebrosis blattis eruere
a 2 aggredimur

aggredimur primi. quorum auspicio & ductu, iter
est ad pietatem & felicitatem. Satis iam vapulaui-
a vate.

•dis. q.

Agrestes, solidi, tantumque diurna scientes.

Infamiam hanc detergo, maiorum instituta & exem-
pla aperio. Maeste pater, hoc animo, hac contentio-
ne, viam istam Hyacinthi, Ceslai, aliorumque tuo-
rum & nostrorum Ducum perge; illius zelum am-
plificandæ fidei, horum studium propagandæ reli-
gionis purioris, vehementius indidem sequere. Ma-
gnum erat audere & incipere, tanta quanta pauci
ante te; at in crepundijs virtutis se semper censere,
adque maiora semper spirare, hoc perpeti fama, hoc
immortali gloria dignum. Hanc tibi voueo, hanc
auguror. Romæ in Aedemagnæ Matris ad Miner-
uam. Kal Maias MDCVI.

PRO

PRO COMMENTARIO
AD RELIGIOSVM LECTOREM
PRAEMONITIO,

De Occasione & forma Opusculi.

LATO Philosophorum omnium *In Timao.*

sapientissimus, puerilem animum dicebat illis semper inesse, quibus nulla ex antiquitatis commemoratione prisca opinio, nulla cana scientia. De institutis igitur exemplisque maiorum provincia Polona, quibuscum prudentia, rerum agendarum splendore, vitaeque sanctimonia contendere possimus, Commentariolum dare institui volens, nolens. Volens maculam puritiae abluere: nolens argumentum imperium, sine duce & luce obscurare, quam explicare. Volens tamen utcunquevolentia superiorum; quibus repugnare, ariolare censebam. Quarent hic alij, res & facta, locis & temporibus suis, non ad amussim regeſta, nec adeo fuisse, ut personarum decus illustre poscebat, elogijs ornata. Multa hic desiderantur, inquit, nec pleno calamo promuntur. Aſſero. Sed non mea hic culpa, Antiquitatis obſoleta, quae magis caelitibus, quam fluxu iudicij terrestribus, consecrata esse voluit patrum nostrorum perpetem memoriam. Quam tamen reliquit,

liquit, eam ex legibus *Commentarij*, non *hystoria*, ab
scriptoribus haurio & pando. Alij carpent stili in-
qualitatem, & centonis instar vincta & commissa
esse omnia, dicent. Recte. Nam hæc omnia a scri-
ptoribus priscis. Sed astruenda fidei gratia: Nam
quod ego eadem narrarem, ecquando mihi vis, aut
fides? De verbis ipsis (fas dicere) non ea quoque no-
bis inopia, ut cuiquam supplicemus. Fidei, & pu-
ritati gestorum litauimus, ne quisquam, quicquam
haustum ex vano dicat. Proinde non *Aristarchis*,
neque vobis *Zoilis* scripsimus, sed candidis, natis ve-
stigia sequi decessorum. Vos adeste, legite. Vobis ego
Mercurios Euhodios, statuo, qui viam ad summum
bonum, veramque fœlicitatem, aurea virgula mon-
strant. hi *Choragos* virtutum se nobis præstant.
Age, extergite oculos, semitas iam ab eis tritas, ver-
tate, calcate, non cespitabitis, non palpitabitis. Ha-
betis unde exempla libetis, quæ vobis omne decus,
solo cœloque perennent. Valete, meliora date, agite.

Auctores ex quorum monumentis excerptus Commentarius.

Excussi.

Alexander Guagninus.
F. Bernardus Castrensis.
Bullarium Ordinis Prædicato-
rum.
Camillus Balliani.
Cæsar Baronius.
Constitutiones Regni Polon.
Ferdinandus Castellanus.
Flavius Blondus.
Genebrardus.
Guilelmus Alanus.
Hilarion Rangonus.
Ioannes Antonius Gabutius.
Ioannes Trithemius.
Leander Bononien.
Martinus Baron.
Martinus Cromerus.
Martinus Polonus.
Mathias Miechouius.
Nicolaus Hufſouianus.
Naclerus.
Officium B. Ceslai.
Petrus Thianen.
Raphael Volateranus.
Relatione della Fiesta. Hispanie.
Stanislaus Orichouius.

Stanislaus Socolouius.
Vincentius Belluacen.

Manuscripti.

Acta Capitulorum & Prouincia-
lium.
Annales Ecclesiæ Cathedralis Cra-
couien.
Diplomata personalia.
Expeditionum prouincial. lib. an-
tiq. in fol.
Fabianus Bircouius.
Humbertus.
Ioannes Dlugoffius.
M.ſ. vetustiss. in 8. & in fol.
M.ſ. pro canonizat. S. Hyacinthi.
F. Stanislai Lectoris.
Martirológ. & notæ diariæ Con-
uentuum prouinciæ Poloniæ
in eis adiunctæ.
Priuilegia prouinciæ & Conuent.
Regeſtra Pontificum ex Biblio-
theca Vaticana.
Res oculis subiectæ.
Traditiones PP.
Vota nuncupata.
Tabulæ appensæ.

I N D E X C A P I T V M;

Quæ in hoc Opere continentur.

D E origine Prædicatoriæ Religionis, fundatione, numerorum Cōuentuum in Regno Poloniae & Ducatu Silesiæ. cap. 1.	1
De Apostolis inter gentes, fidei Christianæ propagatoribus; ex prouincia Poloniae Ordinis Prædicatorum. cap. 2.	9
De Cooperarijs Sancti Hyacintij, Fratibus Prædicatoribus inter gentes ex prouincia Poloniae. cap. 3.	14
De Societate Peregrinantium inter gentes propter Christum, quæ fuerit quo tempore, a quo, qua ratione instituta: quid egerit, & quando desierit. cap. 4.	23
De viris Sanctitate vitæ illustribus ex prouincia Poloniae Ordinis Fratrum Prædicatorum. cap. 5.	32
Archipræsules, & Præsules ex Prouincia Poloniae. cap. 6.	49
Prouinciales vigilantissimi prouincia Poloniae Ordinis Prædicatorum. cap. 7.	54
Censores fidei, & Inquisitores hæreticæ prauitatis ex prouincia Poloniæ. cap. 8.	61
Viri doctrina eloquentiaque præcipui ex Prouincia Poloniae. cap. 9.	75
Pater F. Melchior Meituenfis. S. Theolog. Mag. cap. 10.	77
Pœnitentiarij summorum Pontificum, & a sacris Confessionibus Serenissimorum Principum & Regum Poloniae, Fratres ex prouincia Poloniae. cap. 11.	86
Viri quidam insigniores superstites ex Prouincia Poloniae ordinis Prædicatorum. cap. 12.	89
Res insigniores in Conuentu Cracouiensi Sanctissimæ Trinitatis. cap. 13.	92
Itinerarium seu scitu & visu præcla-	

riora in Conuentibus alijs prouinciæ Poloniae Ordinis Prædicatorum. cap. 14.	95
Numerus fratrum & prælectionum in Conuentibus prouinciæ Poloniae. cap. 15.	102
Præuilegia quædam peculiaria vniuersæ prouinciæ Poloniae a sede Apostolica concessa. cap. 16.	103
Indulgentiæ pro celebratione Capitulorum prouincialium prouinciæ Poloniae. cap. 17.	105
Fratres prouinciæ Poloniae possunt de licentia prouincialis celebrare Missas extra Ecclesias. cap. 18.	106
Præuilegia nonnulla confraternitatis Sanctissimi Rosarij, in prouincia Poloniae a suprema Petri sede indulta. cap. 17.	106
Sectiones & partitiones diuersæ Conuentuum Prouinciæ Poloniae. cap. 18.	110
Decreto Sedis Apostolicæ, in causa Tentatæ diuisionis prouinciæ Poloniae, executioque illorum. cap. 17.	111
Bulla, Alexander Episcopus. cap. 17.	17
Bulla, Paulus Papa Quintus. cap. 17.	29
Bulla, Ioannes Episcopus. cap. 17.	62
Exemplar litterarum Pontificis ad Serenissimum Reg. Poloniae. cap. 17.	64
Exemplar litterarum Pontificis ad Prælatos Regni Poloniae. cap. 17.	65
Ad fratrem Bernardinum Ochinum Senensem, Ecclesiæ Matris & Religionis Cappuccinæ desertorem, deploratoria Epistola. cap. 17.	81
Præuilegium, pro quibusdam processionibus, solemnibus, & orationibus instar 40. horarum singulis ferijs sextis Quadragesimæ, &c. cap. 17.	108
Bulla, Clemens Papa VIII. cap. 17.	117

FINIS.

1

PROPAGO
D. HYACINTHI
THAVMATVRGI POLONI.

Seu

*De rebus præclarè gestis in Prouincia Polonia
Ordinis Prædicatorum.*

C O M M E N T A R I V S.

F. ABRAHAM BZOVII SACRÆ
Theologiæ Magistri Ord. Prædic.

C A P V T P R I M V M.

*De origine Prædicatoriæ Religionis, fundatione, numeroque Conuentuum
in Regno Poloniae & Ducatu Silesiæ.*

RATRVM Prædicatorum in Prouincia
Poloniæ facinora, immortalī laude digna,
breui compendio, ab illustribus Auctori-
bus, veridicaque Patrum Traditione delige-
re decernēti, ab ipso, quod aiunt, ouo, abq;
incunabulis, initium petere in animo est.

Anno a nato Seruatore Mundi, decimo-
nono supra millesimum ducentesium Iuo
Antistes Cracouiensis, Romam concesserat
ad Honorium tertium Summum Hierar-
cham; causa recuperandæ dignitatis Archiepiscopalis, quam suus deces-
sor neglexerat. Ea tempestate Prædicatorum Patriarcha S. Dominicus,
in vrbe, suprahumanis omnium oculos percellerat factis. Inter quæ.
Neapoleonem Stephani Cardinalis ex fratre nepotem, equo decussum
& graui membrorum allisione vita functum, adspectante Iuone, ora-
tionibus vitæ reddiderat. Fama aliorum, admiratione vero præsentis
miraculi, necnon & Diuinis Sermonibus S. Dominici excitus Iuo, in

eius se necessitudinem insinuat. Ab eo summis precibus contendit, velit sceleris instituti sui aliquem Sodalem Ecclesiæ suæ, Sarmatię, vniuersoque Trioni gelido concedere. Qui luce verbi Diuini, cæcas mortalium mentes illustrare ignitaque face sanctimonix, frigentes, ad amorem Cœlestium incendere potis esset.

Concessisset illico Diuus Dominicus, votis Pontificis ardentibus quæmpiam, si gentilem eius, linguæ Polonæ gnarum ad manus habuisset. Hoc deslitutus, ex comitatu Iuonis aliquot, nempe Hyacinthum Canonicum Cracouiensem, Cœslum Canonicum, & Custodis Prælaturam insignem Sandomiriensem, par Illustrissimę Odrouansiorum familiæ decus, nepotes ex Fratre Iuonis Episcopi; Henricum Morauum, & Hermannum Theutonem nobiles, diuino spiritu correptos, illoque Neapoleonis rediuiui spectaculo perculsos, Contubernio suo in Conuentu S. Sabinæ dignatus est. Hos integro anno, salutaribus præceptis imbuens, ad eum efformauit modum, vt non Tyrones, sed veterani Religiosi, sanctimonix vitę illustres, zeloque ardentissimo amplificandæ fidei exæstuentes, ab omnibus suspicerentur & haberentur. Anno exacto sub disciplina S. Dominici ab eodem in Poloniam mittuntur; Summi Pontificis Honorij tertij monitis & benedictione, ad iter, & opus Euangelicum animati. Hi ergo ad populares suos pedestri itinere, qui Carinthiorum fines remeantes, Frisaci, quod eius oræ celebre oppidum est, aliquantisper substituerunt. More suo Diuus Hyacinthus, quam a S. Dominico hausit cœlestem doctrinam, vt aliàs, alibi repedans, ita apud Frisacenses, mira dicendi acrimonia, spargere orsus est. Frequentes quotidie ex illius ore Apostolico pendebant Oppidani, fructum vberem animarum referentes. Tantum autem suadela sua pone Diuina eos permouit Hyacinthus, plurimi vt illorum, Religioni nuperæ colla submitterent, inque Institutione Hyacinthi, ad summum sanctitatis fastigium breui assurgerent, e quibus numerantur B. Vricus, B. Helgherus, B. Corradus, Frisacenses, vt alios innumeros præteream, qui a disciplina Hyacinthi Sanctissimi prodire. Mansit eo loci Hyacinthus circiter sex menses, surgentem conuentum numero fratribus, & amplitudine ædificiorum valida propereque manu alta petentem, alacer conspiciens.

Erecto Frisaci Religiosissimo Monasterio, nouello gregi filiorum suorum Hermānum Teuthonem præfecit. Et quia illud monasterium ex primis S. Hyacinthi operis fuit, inque Germaniæ non ignobili parte erectum est, eidem Germaniæ Prouincię primas ante Poloniam, temporis antecedine contulit, in eadem prouincia semper priori loco habitum in coordinatione conuentuum.

Cracouiam inde properans, nullibi locorum Concionandi, sacra faciendi, Exomologeseosq; officium, intermittebat ad solidas, æternasque

*Fernand.
Castill.*

*Acta capi.
Bis. 1303.*

que

que voluptates, a fluxis periturisque suos hospites pelliciens. Venienti Cracouiam, effusus Clerus vniuersus, populiq; multitudo innumera, it' obuiam, lato applausu ac si Cælitus demissum Angelum, salutant, complectuntur, exosculantur, & Iuone Antistite sistunt Cracouiensibus optatum eius aduentum præstolantitus.

Obuijs vlnis excipiunt cuncti, Dominicum admirandum in Hyacintho Iuonis nepote effulgentem. Gratulatur sibi Iuo datum a superis Mandræ adiutorem, qui non sua, sed Iesu Christi sanguine partas & ablutatas animas, per auia aberrantes quæreret, adque Ecclesiæ caulas reducere, toto mentis nisu adniteretur. Offert illi interim Lescio Principe & Clero annuente, Ecclesiam SS. Trinitatis Parochialem pro Domicilio. Et ea, utpote non artibus aut dolis quæsitæ, non vi, nec astu trudere voluit Presbyteros Hyacinthus. Sed toto tempore quo Aedes D. Deiparæ augustissima Clero paratur, hæsit cum socijs in curia Episcopali, in lignea ædícula suis vñibus concessa. In eius adhærente Oratorio, diuinis officijs, dies noctesque vacabat, pietatis christianæ exercitijs sedulus insistebat, plurimos Religionis Albo adscribebat, innumerales Christo deuinciebat, concionatoris munere in Aede Principe functus, donec tandem anno Domini. 1223. Annunciatæ salutis die solemnī, numero Fratrum non exiguo, quos iam Religionī in ædícula illa pepererat, stipatus ab Iuone & Clero, Lescio Principe & populo, magno cum animorum oblectamento, in SS. Triadis templum introduceretur. Aderat tunc Gregorius Crescentius S.R. Ecclesiæ Cardinalis & sedis Apostolicæ Legatus a latere huic celebritati lætissimæ. Eius familiaris & à secretis intimus Iacobus cuius Romanus V.I. Doctor, sancti tate Hyacinthi & fratrum eius delectatus, in amorem religionis nouellæ exardescens, eidem, extra patriam, extra parentes, in regione longinqua, inter gentem non tantum quantum sua est cultam, se deuouet. Togamque Prædicatoriam sine mora induere postulat, talem tantumque virum, qualis erat Iacobus Legato longe clarissimus, eodem die adscribit suo Cætui Hyacinthus, Principe, Cardinali, Episcopo, omnibusque præ gaudio illachrymantibus. Tanto odore pietatis & religionis fragrabat Hyacinthus, dum templo præcipuo in vrbe SS. Trinitatis donaretur. Erat tunc illud templum, ob ligneam structuram, non vt nunc magnificum: venerabile tamen & primarium, propter curam administrandorum Sacramentorum Cracouiæ, eidem & soli annexam. Hoc Iuo Pontifex, Sancto Hyacintho Religionique Prædicatorum iure perpetuo ascripsit & donauit locum spatiosum pro Monasterio adificando, & copiosam suppellectilem templo dicauit. victum vestitumq; sodalibus, ex eleemosynis diarijs viuentibus, dietim suppeditauit, a solutione quartæ, vt vocant funeralium, alijsque exactionibus, perpetuo immunes fecit: dato priuilegio anno dom. 1227. quarto kal. Octob.

*Anna. Crac.
Eccle.*

*Michow. li.
3. c. 32.
Cromer. lib.
7.*

Pontificatus sui anno. X. Paraciam vero inde, in templum Virginis Dei Matris, ob id a se constructum, transtulit. Ea Ecclesia SS. Trinitatis, quo tempore parochiali titulo fulgebat, matrix & origo fuit omnium parochiarum; ita cum primum religioni Prædicatoriæ concessa est, fuit scaturigo amplissimorum; eorumque innumerabilium eiusdem ordinis monasteriorum. Nam exinde complura eidem sodalitati Cœnobia, in Polonia condita sunt. Quin Kiioulam quoque & Haliciam (altera earum erat Metropolis Russiæ, secunda vero Archiepiscopali & Regia sede illustris) colonias suas paulo post adduxit. Nec tantum ijs finibus conclusa est, quinimo sub breui annorum interuallo, totum Regnum Poloniæ, exinde impletum est locis & domibus fratrum Prædicatorum: incipiendo ab Alpibus, qui Poloniam ab Hungaria & Dacia determinant, vsque ad mare Oceanum, omnes terræ, omnesque sinus, qui mari illo alluuntur, prædicationis illorum sonum mirificum audierunt, & ad optimam frugem redacti sunt. In Boemiam quoque Hyacinthus Monasteria inuexit, qui religiosissimos Beatum Ceslaum fratrem vterinum, & B. Henricum Morauum, quos sub annum Dom. 1222. Pragæ Metropolim Boemorum destinarat. Qui munificentia Principis & Præsulis, ecclesiam S. Clementis non ignobilem, areamque amplissimam pro monasterio excitando obtinuerunt, seminariumque Cœnobiæ & Religiosorum Boemiæ, Saxoniz, Morauiz, & aliarum circumuicinarum regionum instituerunt. Totis octuaginta annis, Boemiæ Conuentibus Prouinciales Poloniæ prælati erant. adusque scilicet annum Christi 1301. quo in Capitulo Generali Coloniz celebrato, a Patribus ordinis diuisi, in duas prouincias partiti sunt. Altera earum retinuit nomen prouinciæ Poloniæ, & locum in dextro choro post Prouinciæ Theutoniz. Altera affecuta est titulum prouinciæ Boemiæ, & locum in sinistro choro, post prouinciæ terræ Sanctæ.

Ex offic. B.
Ceslai.

M. f. pro ca-
nonizat. S.
Hyacinth.

M. f. Alia ca-
pit. Colon.
1301.

M. f. Alia C.
Paris.

Miechow. li.
3. c. 37.

Propter adeo felicem propagationem Religionis Prædicatoriæ in Septentrione, inter alias ordinis prouincias, Poloniæ quoque adscripta est in Capitulo Generali Lutetiæ. 1227. a Beato Iordane Magistro, cæterisque patribus grauissimis. Interfuisse perhibetur huic congregationi, Diuus Hyacinthus, cum B. Gerardo postmodum prouinciali Poloniæ, & F. Martino Sandomiriensi, illo qui grati animi ergo, Beati Iuonis Episcopi secundo peregrinantis ad urbem, sacras exuias Mutinæ humatas, de assensu eiusdem ciuitatis Episcopi, Cracouiam vsque detulit, inque medio choro Ecclesiæ SS. Trinitatis, honorifico fupere decorauit anno post decimo salutis 1237. Primo tunc lectus est in Senatus Ordinis, Diffinitor, vt vocant, Poloniæ, ad deffiniendum decernendumque, de rebus ad religionem spectantibus. Cathalogus hic est Conuentuum prouinciæ Poloniæ, ex antiquo M. f. chronico Ordinis, Bononiæ in Bibliotheca Secretiori reperto; cum adiecto tempore ere-

ctionis.

Aionis, fundatoribusque munificentissimis, quantum iniuria temporis reliquit, aliundè excerptus.

In Palatinatibus Minoris Poloniae.

Cracouiensis SS. Trinitatis. anno dom. 1223. fundat. ab Iuone Episcopo Cracouiensi, Odrouasio, & Lesco Albo Principe Poloniæ. *Privil. Iuonis.*

S. Egidij domus Cracouiensi. a Generoso D. Felice Czerski Iudice terrarum Cracouiensi. & Ioanne Comite de Tenczyn, oblata, & decreto Gregorij XIII. Pont. Max. Conuentui SS. Trinitatis, cum omnibus bonis per Bullam, ex controuersia incorporata. *Bulla Grego. XIII.*

Sandomirien. S. Iacobi extra muros, Conuentus ab Iuone Episcopo Cracouiensi. ex derelictis Adleida sororis Lesci Principis, circa annum dom. 1224. *Crom. lib. 7.*

S. Mariæ Magdalena domus Sandomirien. intra muros. a Lesco Albo Principe Poloniæ, sub idem tempus.

Lublinensis S. Stanislai Martyris Conuentus. a Cazimiro Magno Rege Poloniæ. anno dom. 1342. fundatus.

Petricouiensem S. Dorotheæ Conuentum, Cazimirus Rex Poloniæ crexit, & suppellectili, Ecclesiæ & domus vsuaria, abunde ditauit. ann. dom. 1370. *Micchow li. 4. cap. 21.*

Opatouiensi. Thomas Abbas Tinecen. ad instantiam Principis Lesci Nigri, in oppido sui Cenobij fundauit, & nonnullos agros fratribus pro prædio, & cultura dedit anno dom. 1281. *Idem 4. sup.*

Osiuecimen. S. Crucis Ioannes Dux Osiuecimen. cum Eufrosina Conforte, paulo post Cracouiensi.

Bochnen. SS. Virginis Hedwigis Regina Poloniæ Ludouici Regis Hungariæ F. ad instantiam Ciuium Bochnensium, intercedente Gregorio XI. per litteras missas Episcopo Cracouiensi. sub annum domin. 1375. tempore Ioannis Brægen. Prouincialis. *M. f.*

Smigroden. SS. Virginis. Illustres Domini Stadnicij, suasu & iussu Ioannis XXII. Põt. Max. cuius in eâ rem diploma extat in Archiuiis prouinciæ. Is Conuentus, nouiter per Magnificum D. Andream Stadnicium restauratus, possessionibusque nonnullis & censibus auctus est.

In Ducatu Silesiæ superioris & inferioris.

Vratislauensem S. Adalberti. erexit Laurentius Episcopus Vratislauen. ann. dom. 1223. primus qui præerat Conuentui fuit B. Celsus frater & Socius S. Hyacinthi.

Ratiboriensem S. Iacobi. Dux Opollien. & Ratiborien. Vladislaus cum matre *Privileg.*

matre Vigiola, & fratre Miescone, olim suasu Innocentij quarti Pont. Max. & fama sanctitatis D. Hyacinthi permoti, inchoatum solemniter ritu dedicarunt. Thoma Episcopo Vratislauien. Comitibus & Palatinis atque nobilibus multis presentibus. anno. domini. 1258. 18. Kalend. Maij.

Privileg.

Opolien. S. Georgij & Adalberti. Vladislaus alter Dux Opolien. ann. 1399. adiuncta villa Lubostice dotauit Ioannes & Ludouicus Duces Opolien. alijs bonis auxerunt.

Suidnicen. Conradus Dux circa tempora S. Hyacinthi.

Glogouien. Duces Silesiæ.

Opauien. S. Venceslai. Nicolaus Dux Opauiz. anno. dom. 1291. kal. Septembris Ecclesiam consecrauit Ioannes Episcopus Olomucen. Legatus de Latere. ann. dom. 1336. in festo Omnium Sanctorum. In ea Nicolaus Dux vna cum fratre suo quiescit.

*Boleslauien.

*Leuinen. 1382.

Duces Silesiæ

*Bregen.

Miechow. li.

4 cap. 72. &

lib. 3. c. 58.

*Legnien. Boleslaus Caluus Dux, in eoq; sepultus. 1278.

*Theffinen. Præmislaus Dux reparauerat ibi. sepult. 1477.

} desolatiab
} hæreticis.

In Maiori Polonia & Palatinatibus eius.

Miechow. li.

3 cap. 36 &

43.

Posnaniensem Conuentum S. Dominici, Paulus Episcopus Posnanien. de consensu sui capituli, primum in oppido iuncto Ciuitati, dicto Srodlea, ad Ecclesiam S. Margaritæ fundauit, anno dom. 1231. 1. kal. Nouemb. Præmislaus tandem Dux Maioris Poloniæ, cum fratre suo Boleslao, consentiente Bohuphalio Episcopo Posnanien. inde transtulit, in ciuitatem ad Ecclesiam Parochialem S. Gothardi, quæ successu temporis a nobilibus & ciuibus reedificata, S. Dominici nomen & titulum accepit.

Miechow. li.

3. c. 56.

Siradien. Cazimirus Dux Cuiuien. Lancicien. & Siradien. circa annum. 1260. accitis fratribus ex conuentu Cracouien.

Bresten. Idem Princeps Cazimirus fundauit, & in eo fratres ex conuentu Cracouien. collocauit, supellectili varia pro sacrario & officinis abunde dotauit. sub annum domini 1264.

*Vronecn. desolarunt hæretici.

Zenenen. Archiepiscopi Gnesnen.

Costenen. Ciues ipsi anno dom. 1410. de beneplacito Bonifacij PP. XI. Albertus Episcopus Posnanien. eius Ecclesiæ, angularem lapidem iecit. Andreas Episcopus Theodosien. suffraganeus Gnesnen. Ecclesiam sub inuocatione S. Mariæ Magdalenæ consecrauit. nostro tempore, Mathias a Costen Presbyter, gratus beneficiorum quos pauper

pauper olim, stupemque mendicans a Conuentu receperat, multo argento ad vsus sacrarij, apparatu diuite & raro pro Ecclesiastico ministerio, necnon & libris Ecclesiasticis cõscriptis sumptibus maximis, demum & consensu perenni empto pro victu, & amictu fratrum, amplificauit. Functus officio procustodis Sacrarj Ecclesiæ Cathedralis Cracouiæ.

Sreden. Domum F. Ioannes Episcopus Chelmen. a Ladislao Iagellone Rege Poloniæ accepit.

In Ducatu Masouia, Palatinatibusque eius.

Plocen. S. Dominici. Conradus Dux Masouia. 1234.

SS. Trinitatis. Idem Conradus Dux. 1244. fundauit, illicque fratres ex Conuentu SS. Trinitatis euocauit. Alexadra soror Ladislai Iagellonis Ducissa restaurauit, & copiosa atque pretiosa supellectile sacrarij ornauit 1405. *Miechow. li. 3. ca. 36. & 43.*

Lancien. Cazimirus Rex Poloniæ edificauit; eidemque calices, Crucis & libros, iuxta magnificentiam Regiam donauit anno 1370. aduocatis fratribus ex conuentu Cracouiæ. *Miechow. li. 4. cap. 21.*

Vracen. S. Stanislai. Troidenus & Boleslaus Masouia Ducæ ann. 1279. *Privileg.* Semouitus Dux, prouentus ex Theloneo addidit.

Sochaczouien. Duces Mazouia.

Louicien. Nicolaus de Curoro Archiepiscopus Gnesnen. circa annum dom. 1400.

Ianouiæ. Stanislaus Gomolinski Episcopus, Luceorien. ann. 1602.

Varsauien. S. Hyacinthi F. Albertus Secouius prouincialis, ex elemosynis priorum erigit. Generosus D. Christophorus Szymanowski, villa dicta Seroki auxit. Cæptum opus anno domini 1603. Prid. Kal. Iunij. In oratorio extemporaneo Diuina officia absolui inchoata. Quinto non. Nouemb. anno. eodem. Lapis primarius in fundamenta Ecclesiæ nouæ consecratus & coniectus tertio Kalen. Martij 1. Dominica Quadrag. anno. 1605. ab Illustissimo D. Laurentio Gosliki Episcopo Posnanien. Primus qui Domui & Conuentui indignus præfuit, F. Abraham Bzouius, peccator infirmus. *Martyrol.*

In Ducatu Prussia & Palatinatibus adnexis.

Gedanensem S. Nicolai. Suentopelcus Dux Pomeraniæ, de consilio & consensu Michaelis Vladislauien. Episcopi. anno. domin. 1227. die 20. Ianuar. *Miechow. li. 3. ca. 32.*

Culmen. Hermannus a Salicen. Magister Ordinis Teutonicorum, suasu eiusdem Michaelis. 1228.

Thorunen.

Miech. lib. 3. Thorunen. Hanno de Saygerhausen, septimus magister Prussiz. quart
a. 56. to non. April. 1263. super fluuium Balca fundauit. pro dote con-
ferens fratribus libertatem piscandi in omnibus, fluuijs lacubus
& stagnis.

Idem lib. 3. Derfouien. SS. Virginis. Msczugius Dux Pomeraniæ. 8. Kalend. Majj.
c. 65. 1289. concedens fratribus in toto suo Principatu ligna scinden.
& lapides seccandi, necnon in flumine Vistula piscandi, & nau-
lum non soluendi, licentiam.

* Caminen. Suentepelcus Dux Pomeraniæ 1224. } defolarunt hæ-
* Elbingen. Magistri Prussiz. } retici.

In Magno Ducatu Lituania.

Vilnensem S. Spiritus. Alexander Rex Poloniæ. ann. 1501.
Seinen. S. Hyacinthi. Magnificus D. Georgius Grodzinski, omnibus bo-
nis suis acquisitis Conuentui & Ecclesiæ relictis. 1603.
Mercen. S. Hyacinthi Oppidani & nobiles quidam erigunt. 1605.

In Ducatu Russia & Palatinatibus adiunctis.

Cromer. lib. 7. * Leopoliensem Corporis Christi.

* Iaslouicen. SS. Virginis.

Miechow. lib. 3. c. 36, * Kijouien.

* Halicien. 1238. Fratres e Polonia acce-
perunt, a Tartaris exustus est.

* Camenecen.

* Mosticen.

* Rubei Castri. Hi sex dempto Halicien. a Prouincia seiuncti nuper a
scel. rec. Papa Clemente VIII. in nouam Congregationem in Rus-
sia erecti sunt, extincto titulo Prouinciæ a quibusdam affectato.

Præmislien. SS. Deiparæ Mariæ. Fideles circa tempora S. Hyacinthi.

Belsen. Semouitus Dux Masouia. 1394.

Luceorien. Alexander Vitoudus M. Dux Lituaniæ cum Ladislao Ia-
gellone fratre Rege Polonia. 1393.

Volodimirien. Alexander Dux Mag. Lituaniæ postmodum Rex. Polo-
nia. 1497.

Colomien. Ladislaus Rex Poloniæ, de consensu Matthiæ Episcopi Præ-
mislien. 1413.

Samborien. Relicta Elisabeth Spitlionis Palatini Cracouien. de assensu
eiusdem Matthiæ Episcopi. 1406.

Succamien. Petrus de Cedron. circa annum dom. 1476. Acceperunt il-
lum Patres in Capitulo Sandomirien. ann. 1477.

Hrodlen.

Hrodlen. Ladislaus Dux Masouia, ex confirmatione Cazimiri Magni Regis possessionibus ditauit. ann. 1476.

Hrubiesouien. Frater Ioannes Episcopus Chelmen. recepit, a Ladislao Iagellone Rege Polonia, circa annum dom. 1416.

Smotricen.

Treboulen.

* **Lancuten.** Domini Stadnjcij. iidem hæretici desolarunt.

Sorum Claustralium Posnanien. S. Catherine Monasterium Premislaus *Miechow. li. 3.c.61.*
Dux maioris Polonia, fundauit. anno dom. 1283. eidemque tres vil-
las in dotem donauit.

Sorum Claustralium Rethiborien. S. Spiritus. Premislaus Ratiborien. & *lib. 4. c. 22. & ante c. 3.*
Opauien. Dux fundauit ann. 1236. proque dote villas Ducales, mo-

lendina, & plures libertates dedit B. Euphemia, Domicilla Princeps
soror, eiusdem ordinis, oppidum Iauorono cum septem villis, pro
eodem monasterio, ratione dotis debito sibi emit. Ecclesia hæc in-
signis è sepultura Ducum Ratiborien. & huius Beatæ Virginis Eu-
phemiæ, de qua inferius. De Premislao Duce hæc Miechowius. In eo-
dem Monasterio sepelitur Dux Premislaus, ann. dom. 1293. tali vi-
sione recreatus. Deuotissimus erat Beato Stanislao Episcopo Cra-
couiensi, cui in extremis laboranti apparuit, monens ipsum vt se ad
festum eius celebrandum præpararet, & cereum album, excedentem
staturam eius, prout quotannis consueuerat, a Castro in monaste-
rium deferret. Et illo interrogante, quomodo id faciam, cum sim
valetudinarius. Sanctus Dei respondit. Ego te adiuuabo. Mor-
tuus in profesto ipsius, creditur intercessione eius aditus esse apud
altissimum.

Sorum Claustralium Vratislauien. Duces Vratislauien.

	Cracouien.	Premislien.	} Ciues & Nobiles plerique.
Sorum Tertij habitus	Vratislauien.	Plocen.	
	Posnanien.		

CAPVT SECVNDVM.

*De Apostolis inter gentes, fidei Christiana propagatoribus; ex prouincia
Polonia Ordinis Prædicatorum.*

NOS quia iam originem & quasi cunabula quædam prouin-
cia Poloniæ patefecimus, actus illustres maiorum nostro-
rum persequemur. Inter quos primi sese offerunt gentium
Apostoli & Saluatores, quorum præcipuum fuit studium,
Barbaras efferasque nationes in castris Satanæ militantes,
spreto vnico creatore Deo, idolis sacrificantes, pietatique furenter aduer-
santes, Christo lucrificere.

b

Sanctus

Nicolaus
Hussorinus in lib de
vita & mi-
raculis S.
Hyacinthi.

Sanctus Hyacinthus provinciae Polonię conditor, non me preterit, cui Principatum hoc in genere laudis assignari oportet. Nescio, aiebat quidam, an cuiusque in hoc regno, maiora eius meritis extent, qui doctrina, exemplis, miraculis, & maximis suis laboribus, rem Poloniam in Christianitate, non satis tunc adulta, idolatrię plena, ritibus monstrosis, non tantum vicina sed & ipsa infecta, ita stabiliuerat, ita in fide Christi firmauerat, ut in omnibus statibus, altissimę virtutis exempla inuenirentur. Quid fieri potuit Boleslao Pudico Cracouiensi; Quid Colomanno Halicien. Duce absolutis? qui tempore Diui Hyacinthi, in ætate florentissima, in turbido diuitiarum, & magnę potentię strepitu, habentes ex regia stirpe coniuges, ut genere ita forma insignes, suam & ipsarum perpetuam virginitatem seruare, & hæredibus mori, quam illecebris duci mundanis maluerunt. Tantum illius doctrina & sanctimonia profecere. Nec tam suo tempore, quam toti posteritati Diuus Hyacinthus robur ingenerauerat. In horrenda enim rerum vertigine, inque miserrima temporum conditione, quæ mortem eius secuta est, tam firma fuit religio, diuinus cultus tam frequens, & feruens, ut tum quoque Sancti viri, Sanctę scemina, & Sanctę virgines, maxima etiam edentes miracula non deessent. Tantum Diui Hyacinthi doctrina, in omnes Regni, partes diffusa, constantiã dabat. Hęc Hussorianus de Hyacintho.

Quæ omnia quando, & qua ratione Diuus Hyacinthus præstiterit, opere pretium est scire. Et in primis quidem, memorię proditum est, quod Sancto Hyacintho tantum desiderium, non solum obseruandę, sed etiam amplificandę fidei christianę fuit, ut eam sudore fere sanguineo, laboribusq; immensis, non solum defenderit, verum etiam magna Asiæ & Sarmatiæ Aquilonaris parte peragrata, mirifice propagarit, sublatæque spurcissimorum Daemonum & idolorum cultura, ipsam veri Dei agnitionem, pietatis & religionis amorem, mentibus humanis infunderet. tantaque pro dilata-tione fidei gesserit, merito ut in gloriosum Apostolorum chorum referatur.

Officio provincialis defunctus, cui sponte ex humilitate in Capitulo Parisino cessit, ad maiora semper aspirans, de Ruthenis, Dacis, Moschouitis & Tartaris, alijsque vel schismate præcisis, vel idololatria ab alienatis, conuertendis, magis ac magis cogitare cœpit. Russiam igitur ingressus, partim Præmislien-sibus, partim Leopoliensibus, partim Haliciensibus, deinceps, & Liuonien-sibus insuper & Valachis, Moldauis, Peloponnesique populis, tam ipse quam per fratres submissis concionari cœpit, magnos ut fructus laborum suorum referret. Breui temporis spatio, Daniele Principem Ruthenorum, ad vñionem Ecclesię amplectendam permouit. facile ut postmodum, a Gregorio IX. Pontif. Maximo, regium diadema promeretur. Colomannum cum Salomea Duces Halicię, voto perpetuę continentię seu virginitatis illibatę se adstringere induxit. Archiepiscopum Haliciensibus vñum ex suis B. Bernardum, sicut & alijs, B. Gerardum, primum

mum Episcopum Ruthenorum ab eodem Gregorio IX. præfectum aspe-
 xit. Tartarorum quendam Regem, vna cum procerum ipsius maxima
 multitudo domi fidem edoctos, a fratribus illius & quibusdam ab ordi-
 ne S. Francisci, ad Concilium Lugdunense, baptizandos transmisit. Pa-
 leologum Constantinopolis & totius Orientis Imperatorem, post
 decimum tertium schisma, ad vñionem ineundam Ecclesia orientalis
 cum occidentali ad idem Concilium per fratres suos impulit. Argumen-
 tum huius rei sunt pleneque Innocentij III. ad prouincialem Polonię,
 literę quibus ei subsidium Imperij Constantinopolitani delegatur & com-
 mittitur. Primum vero Gregorij Noni, qui auctoritate Apostolica prouin-
 ciali Polonię iniungit & præcipit vt fratres zelo Dei incensos dirigat ad
 conuersionem Ruthenorum schismaticorum & idololatrarum. Isdem,
 fratribus prouincię Polonię in Russia prædicantibus plurimas gratias &
 priuilegia indulget, inter quę, in litteris quarum initium est. *Dilecto filio*
Priori prouinciali Polonię & fratribus ordinis Prædicatorum commoranti-
bus in Russia. Vt fidei nostrę puritas &c. Dat. Anagninę Idibus Martij.
 Pontifi. ann. 6. concedit, omnibus qui ad solemnem prædicationem eorun-
 dem, quamdiu fuerint in Russia, accesserint, possint quadraginta dies in-
 dulgentiarum, de iniunctis pœnitentijs relaxare. Item pauperes, debiles,
 infirmos, in Russia partibus constitutos, qui propter incendium vel vio-
 lentam iniectionem manuum in Clericos seculares, vel regulares, in cano-
 nem sententię latę, inciderunt, nec ad sedem Apostolicam accedere pos-
 sunt, dummodo damna & iniurias passis refarcierint, facultatem absol-
 uendi. Et quia intellexerat, plurimos Clericos, & Apostatas vagos ab or-
 dinibus, fratribus prædictis Euangelizantibus inter gentes Ruthenas, plu-
 rimum infestos esse, propter quod verendum erat, ne ipsorum exemplo,
 nisi eorum reprimerentur excelsus, alij religiosi in similem deducerentur
 errorem. Isdem prouinciali & fratribus, concedit auctoritatem Aposto-
 licam contra tales procedendi. datis alijs litteris eodem anno & loco, qua-
 rum initium est. *Ex parte eoram. &c.* Perceperat, deinde, ipsos Duces Chri-
 stianos Polonię, inter se digladiari, socialiaque arma in inuicem exerere.
 aduocatis in subsidium Saracenis & Ruthenis, inimicis ecclesię catholi-
 cę, qui ecclesias diruebant, & horribilius quam deceat exprimi, SS. Domi-
 ni corpus tractare non verebantur. ideo monet prouincialem Polonię, vt
 prædictos Duces ad pacis & concordie gratiam reducere satagat, neque il-
 lis permittat, eiusmodi subsidia belli aduocare. Sin pergant odijs certare,
 Sarracenosque & Ruthenos vocare; per censuras & pœnas ecclesiasticas, ap-
 pellatione omni remota, cogat his abstinere. Initium litterarum est. *Sibi*
graues, & molesti proximis esse Duces Polonię referuntur &c. Anagninę.
 3. Kal. Martij. Pontif. ann. 6. Idem summus Antistes Gregorius. IX. recrea-
 tus conuersione horum infidelium, datis ad eos, Reate quint. Id Iunij,
 Põtificatus anno 6. litteris Apostolicis plumbo signatis, miris laudibus ef-

Vide infe-
rius.

In biblioth.
Vatican. Ro-
gest. Bullar.
Greg. Papa
IX.

1.

2.

3.

Gregor. IX.
Bulla.

4.

fert promptitudinem obedientiæ fidei Ruthenorum. Initium earum est. *Quid præmij mereatur obedientia fidei.* Authrographum illarum seruatur in archiuio prouinciæ.

Rutheni a Diuo Hyacintho Christo Ecclesiæque sub id tempus feliciter subacti, cum intelligerent, multum sibi ad dignitatem atque vtilitatem conducere posse, si ad instar aliarum prouinciarum, ad formam vnius Ecclesiæ redigerentur, absque vno Pontifice dirigerentur; supplices ab eodem Gregorio IX. flagitarunt sibi præfici Præsulem aliquem vitæ sanctimoniam & administrandæ Ecclesiæ fide & dexteritate insignem. Gregorius nonus postulationem eorum lubens audiuit & quia res maximi oneris & momentifuerat, Iacobo prouinciali & F. Domaslao Ordinis Prædicatorum (nam S. Hyacinthus regimini prouinciæ cesserat, conuersioni gentium intentus) prouinciæ Polonia committit auctoritatem inquirendi statum, circumstantiasque gentis & regionis Ruthenorum, ceteraque omnia quæ ad creationem Episcopi spectare videbantur. Datis ad eum literis sub plumbo. Interamnæ quarto Kal. Maij Pontificatus anno 6. quarum initium est. *Significante dilecto filio Gneznensi electo &c.* Qui rediligtius ex commissione Apostolica considerata, omnibusque ad Episcopi inaugurationem & Dioceseos distinctionem pertinentibus exploratis, totum Summo Pontifici retulerunt. Is F. Beati Gerardi, nuper prouincialis, probitate & acerrimo zelo perspecto, genti Ruthenorum, primum illum prætulit Episcopum. Quem antequam præfecisset, prouinciali & fratribus ordinis Prædicatorum prouinciæ Poloniæ, facultatem amplissimam concessit. Causas matrimoniales in Russia emergentes discutiendi, matrimonia non rite contracta dirimendi, inhibendi, dispensandi que a peccatis enormioribus sedi Apostolicæ reseruatis, Ruthenos absoluendi, auctoritatem eidem cum fratribus elargitur, diplomate suo, quod incipit. *Quaque nobis erronea displicent &c.* dato Anagniæ. sexto kal. Martij. Pontif. anno. 6. Christi. 1232. Sponte incitato Diuo Hyacintho, fratribusque eiusdem, prouinciæ ad conuersionem gentium, additum est aliud calcar, a Gregorij noni successore Innocentio quarto Pontif. Max. Qui primo Pontificatus sui anno, Dominicæ autem incarnationis 1242. prouincialem Polonia, fratresque eius curæ subiectos Ordinis Prædicatorum, pro officio pastoralis, ad Ruthenorum aliarumque nationum Barbararum conuersionem hortatur & transmittit, datis innumeris Priuilegijs, gratijs, indulgentijs, exemptionibus & immunitatibus. Literarum ad Prouincialem datarum sub plumbo 11. kalend. April. Pontif. anno primo initium est. *Patri luminum &c.* Laterani anno. 1242. cum facultate amplissima absoluendi defraudantes subsidia Imperij Constantinopolitani, per literas datas Lugduni Idibus Febr. Pontif. anno 3. Comittit quoque prouinciali Polonia negotium, colligendi ex elemosynis subsidia, pro Imperio Constantinopolitano a Saracenis defendendo cum promulgatione potestatisque imponendi indulgentias.

s.

M. f.

B. Gerardus

1. Episcopus.

Ruthenorum.

Miehou pu

ras esse Ci

sterc. sed bal

lucinasur :

nam M f.

antiq. prouin

sia liber or

dinis Pradi

catorum esse

asserit.

6.

Innoc. III.

Bulla.

2.

2.

gentias quæ pro subsidio terræ sanctæ, distribui solent præcipue quoque ex favore acquisitis pecunijs, dum is non reperitur, cui restitutio fieri debeat. Extant duo diplomata eius commissionis plumbo signata, in Archiuo prouinciæ. Alterum habet initium. *Inter cætera desiderabilia cordis nostri.* Lugduni quarto Kalen. Octob. Pontificatus anno tertio. Alterum quoque incipit. *Cum tibi in virtute obedientia.* Lugduni 10. Kalend. Ianuarij. Pontif. anno quarto.

Hortatur deinde & iubet, priorem prouincialem Poloniæ, velit fratres, qui opportuni essent ad conuersionem Liouonum & Prutenorum, iuxta ait, formam quam fel. rec. Gregorius Papa prædecessor noster, & nos etiam tibi olim tradidisse dignoscimus, in dies mittere. datis literis sub plumbo. quarum initium est. *Pro negotio fidei, quod in Liuania & Prussia partibus agitur.* &c. dat. Perusij idib. Ianuarij anno nono.

Postremo ad negotium Prædicationis fidei, Ruthenis, Scythijs, & alijs Orietalibus, vrget eundem prouincialem Poloniæ ordinis Prædicatorum, per literas, Datas Assisij sub plumbo 10. Kalend. Augusti, Pontificatus anno, 11. quarum initium est. *Cum hora diei vndecima* quibus omnibus, & in primis, vocationis suæ memoria permoti, quantum pro dilatazione fidei in partibus Orientalibus, & Aquilonaribus laboris & sollicitudinis impenderint, indicio est primum, quod idem Pontifex, primum Episcopum Lituanis, non nisi discipulum S. Hyacinthi Beatum Vitum, Liouonibus etiam primum B. Mainardum eiusdem disciplinæ concesserit.

Indicio est deinde, quod fratres Apostolico hoc munere tunc apud Barbaros fulgentes, amictu peculiari, Cardinalibus S. Romanæ Ecclesiæ tunc proprio utebatur. Idem enim Innocentius quartus Pontif. Max. qui Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus pileum roseum concessit, fratribus prouinciæ Poloniæ inter gentes peregrinantibus indulserat, vt rubeo quoque galero, rubeis scandalis, ocreis & chirotecis rubeis, caput, manus & pedes tegerent. Visebantur nostro quoque tempore, pleræque fratrum imagines in Conuentu Leopoliensi antiquitus, artificio non vulgari, ad eum modum depictæ: nuper etiam in sepultura quadam abditiore, frater quidam, a multo tempore humatus, talibus vestibus seu ornamentis rubescens imputris repertus est. Hæc enim purpureo capitis ornamento, significabant legati Apostolici fratres Prædicatorum prouinciæ Poloniæ, mortibus deuota gestare capita, igneque ardentissimo exestuant, ad preparationem Euangelij pacis.

Volater. lib.
22 Genebr.
lib. 4.

De Cooperarijs Sancti Hyacintij, Fratribus Prædicatoribus intergentes, ex prouincia Poloniæ.

T olim Moyſi ſpiritum, in ſeptuaginta ſeniores Deus partitus eſt, pro adminiſtratione Reipublicę ex gentibus ſelectę. ita Hyacinthi quoque gratiam deriuari voluit in diſcipulos ipſius, pro vtilitate gentium. Creſcente numero Fratrum, ſuccreuit in plurimis zelus vulgandi Euangelij apud eos, qui bus nondum fuerat annunciatum. Inter eos, proximus occurrit Hyacinto, Beatus Anſelmus, cum B. Alexandro, B. Alberto & B. Simone anno Domini 1245. ab Innocentio quarto, ex Concilio Lugdunen. ad magnum Cham Tartarorum Principem cæterasque barbaras nationes Chriſto deuinciendas tranſmiſiſſus. Quidam enim Tartari proceres religionem Chriſtianam a fratribus prouincię Polonię antea domi edocti, Lugdunum ad generale Concilium vna cum Rege ſuo venerant, nouum ſpectaculũ mundo, ingentis que lætitię materiam patribus præbentes, ſacro baptiſmate abluti ſunt a Summo Pontifice Innocentio quarto. Horum precibus fatigatus Pontifex; nupera etiam clade Polonię & regionum viciniorum a Tartariſ alijs, nondum Chriſtiana fide imbutis adaçtus; ſi quomodo barbarorum animos verbi Diuini ſua uitate demulcere, atque a cędibus auertere poſſet, recẽtem operarium Anſelmum Legati a latere officio ornatum, vna cum ijs ſodalibus, & aliquot etiam ex ordine S. Franciſci, eis ſubmiſit. Qui multum quoque glorię, acquiſierunt, quod Hyacinthum in prædicatione Euangelij imitari valuerunt. Innumeros ſiquidem, laboribus immenſis exantlatis, Chriſto nomina, fidemque dare coegerunt. Refert Gagneus apud Genebr. quod Diuo Ludouico ad Cyprum cum claſſe appellenti, ann. dom. 1249. occurrerunt Tartari quidam, ab Erchaltao Principe cum literis miſſi; ex quibus cognouit Cham Tartarorũ Imperatorẽ, Chriſti fidem, anno ab inde tertio recepiſſe, & baptizatum fuiſſe, cum magnatũ & plebis multitudine maxima, inſtructũque habere militem, quem in fidei hoſtes duceret. Literarum ipſarum exemplar, a Legatis exhibitũ, ſupereſt apud Belluacenſem.

Tandem in Perſidis intimos ſinus Anſelmus ſecundo penetrans, dum idololatrias ab idolorum cultura auertit, multis perlatis pro Chriſto cruciatibus, vitam cum ſanguine ſimul cum ſocijs profudit. Viſitur a Martino Barone, Iconę Beatiſſimę Virginis Claromontanę adſcriptus, cum ea nomenclatura B. Anſelmus ordinis Prædicatorum, F. Ioannes de Plano, & F. Benediçtus ordinis S. Franciſci, Nuntij Apoſtolici in Perſide, multa pro Chriſto paſſi, & alij pro Chriſti fide occiſi.

Ne fratris quidem Henrici (qui olim Albertus Armacanus, cum Religionis

B. Anſelm.

B. Alexan.

B. Albertus

B. Simon.

Nauclet.

Gen 42.

Flau. Blon.

Martin. lib.

2. cap. 1.

Fernand.

Caſtil.

Li. 7. Geneb.

Vinc. lib. 13.

cap. 91.

Martin. Bar.

ron. in Icon.

Czeſſochow.

Roma excuſ.

F. Henricus

Archiepiſco

pus Culmẽ.

gionistogam sumpsit, vocabulum Henrici adeptus est) ex Prouinciali Polonia, ex speciali prærogatiua, & benignitate sedis Apostolicæ Archiepiscopi Culmensis, memoriam ab his separare debemus. Qui ab eodem Innocentio Pont. Max. dignitate Archiepiscopali ornatus, anno 1249. tanta animi virtute Danielis Ruthenorum Regis, & Mendegonis Lituanorum Principis, ijsque subiectarum gentium conuersionem ad fidem Christianam, Pontificio iussu curauit, vt Mendegonem Christi latice sacro ablueret, inque Regem Lituanorum sacro oleo inungeret, diademateq; & alijs Regijs insignijs redimiret: Daniele Russiæ Rege, sæpe ad vomitum redeunte, Apostolicæ fidei desertore, quanas Apostasiæ meritas in sua temeritate luente. Idem Henricus, cum Præmisłao Boemiæ Principe, contra Barbaros in Prussiam, cum alijs Cruce signatis descendens, in Prouincia Sambienſi, Prutenos deditionem facientes, Christi dogmate instruebat, salutaribusq; aquis perluebat anno Christi 1255. Inter alios quoq; Regni Præfules, ad Synodum Vratislaviensem iussu Pontificis Clementis Quarti, per Guidonem tit. S. Laurentij in Lucina Cardinalem Legatum a Latere, coactos, Fr. Henricus Culmensis, Cruciatæ, vt vocant, pro subsidio terræ Sanctæ indictæ subscribit anno 1267. omnemq; lapidem mouet, Crucis Christi contra Barbaros prædicandæ adiunctis sibi fratribus Prædicatoribus prouinciæ Poloniæ, ad eorundem infidelium Prutenorum illustrationem, quos iam Vrbanus Quartus Pont. Max. ad id munus obeundum destinarat, per literas datas Viterbij x. Kal. Ianuarij Pontificatus anno I. quarum initium est. *Inter multa discrimina.* Autographum illarum est in Conuentu Thorunen. Ex literæ redditæ sunt fratribus, per Anselmum Episcopum Varmiensẽ Apostolicæ Sedis Legatum, insertæ suo instrumento publico, in Brod, anno Domini 1263. pridie idus Martij. Quantum operæ illic fratres prouinciæ Poloniæ impenderint, religiosissimæ olim Prussiæ & Liouoniæ, templa innumerabilia magnifico sumptu elata, monasteria virorum & virginum erecta & ditata, ad diuini cultus splendorem & ornatum vasa aurea, & argentea, nullibi terrarum, vt apud Prutenos & Liouones, opere, materia, pondere & numero multiplicata, testantur. Tanto ardore illi exceperant semina vitæ, sparsa a fratribus Prædicat.

De eodem quoque Henrico refert Miechouius, quod in die festo B. Mariæ Magdalene 1251. Ecclesiam suam de seculari, cum esset Frat. ordinis Prædicatorum, tunc Episcopus Culmen. in regularem transtulit, & Collegium Canonicorum regularium, in illa, mensam, domicilium & bona temporalia in communi habentium constituit. & paulo infra. Non contentus, inquit, Henricus Fr. ordinis Prædicatorum Culmen. Episcopus, quod suam Culmensẽ Ecclesiam, in regularem Canonicorum regularium S. Augustini transtulisset, iterum illam in Cruciferorum ordinem, ad instantiam Magistri & Cruciferorum tranſmutauit consentiente & gratificante Anselmo Varmien. Episcopo Apostolicæ Sedis in Prussia Legato 1264.

Eiusdem

Miechou. li. 3.
c. 51. 53. 56.
c. 57.

Vrbani III.
Pont. Max.
lit. ad Prior-
es Prouin-
Polonia per
Boemiã, Mo-
rauiam, Li-
uoniã, Cu-
roniam &
Prussiam, ac
per Rigen-
Gnesen. &
Salcburgen.
Prouincias
degentes.

*B. Vitus 1.
Episcopus Li
thuanorum.*

*M. f. c. 7. 9.
lib. 9.*

Miechov. li.

3. 6. 52.

Eiusdem temporis & virtutis Beatus Vitus ordinis Prædicatorum, a sacris Confessionibus Boleslai Pudici Principis Poloniæ, strenuam cum Henrico alijsq; gessit operam, in Lituanorum gentilium conuersione. Quamobrem ab eodem Innocentio Quarto, eidem genti recens per eam baptizata, primus Pontifex præficitur. A quibus, non multo post ad vomitum & idololatriam cum Rege Mendegone redeuntibus, atrocibus iniurijs calamitatibusq; oneratus, quin & vulneribus affectus, tandem sedepulsus, Cracouiam redijt, celebritatiq; ei, dum sancti Stanislai Episcopi & martyris, nuper ab Innocentio Quarto in album Sanctorum relati, sacre corporis reliquiæ sollemni pompa de sepulchro leuabantur, & hominum venerationi exponebantur, cum Archiepiscopo & Gerardo, cæterisq; Episcopis interfuit 1254. Tandem Cracouiæ agens, dum regressum ad gregem commissum meditatur, in grauissimam incidit infirmitatem; & vitæ termino præcognito, sanctissimis Sacramentis ritu Christiano præmunitus, de terrena ad celestem patriam migrauit, non sine maxima opinione sanctitatis, quam ingentibus miraculis, ad eius sacras reliquias, humi in Ecclesia SS. Trinitatis Cracouiæ antea conditas patratis, demonstrauit. Anno si quidem Incarnationis 1277. filia Illustrissimi Sulconis Castellani Cracouiensis ope medicorum destituta, animam spiritumque vltimum agens, Patre illius, vota sancto Hyacintho & Beato Vito pro ea fundente, statim voce sonora, in laudes Dei & Sanctorum, pristinae sanitati inuocatione eorum reddita; Gratias, inquebat, ago Domino Deo meo, & sanctis eius Hyacintho & Vito confessoribus, quia eorum meritis, a mea infirmitate, mortisque periculo sum liberata. Vislaus quoque nobilis ex acutissima febre ad extrema deductus, anno 1280. vbi implorasset Diui Hyacinthi & Viti patrocinium, illos in admirando decore aspexit, alterum quidem Pontificali amictu fulgentem, alterum religioso Prædicatorum, atque ab eis, hæc in verba curatus est. Vislae fili, in nomine Domini nostri Iesu Christi, curamus te ab infirmitate quam pateris, Surge & cum matre tua, ad nostra sepulchra, vota pro te facta completurus perge. Dobrosławz etiam Thomæ Comitis de Brzezic vxori, diuturno pedum cruciatu ex podagra afflictæ, vna cum Diuo Hyacintho, simili specie apparens, anno Domini 1289. in die S. Bernardi, eam in pedes erexit sanam & incolumem.

Multis postmodum miraculis clarescentis, atque suauissimum ex virginicis membris odorem spirantis, e terra iam olim effossæ sacrae reliquiæ, & vna cum S. Hyacinthi per Thomam a Szyczon Prouincialem repertæ, in altari S. Petri martyris, theca plumbea conclusæ, atque inde per Illustr. S. R. E. Radiuulum Cardinalem, in Sarcophago S. Hyacinthi, sub eius statua alabastrina, cultui hominum expositæ sunt 1594.

Reddendus esset nunc alijs innumeris fratribus, inter gentes verbum vitæ, maximo cum fructu seminantibus, debitus honos & gloriæ titulus, si eorum

ficorum nomina & acta, temporis iniuria, an forte etiam incuria antecessorum non obliterasset. In dies a succedentibus summis Ecclesiæ Pontificibus, monebantur Prouinciales Poloniæ officij sibi commissi, de submittendis fratribus ad Paganos instituendos. Alexander Quartus, per litteras Dat. Viterbij Idib. Feb. Pontificatus an. quarto, quarum initium est. *Cum hora undecima sit diei.* Nicolaus Quartus, Dat. Reate tertio nonas Septembr. Pontificatus anno I. quarum itidem initium est. *Cum hora.* Clemens etiam Quartus, per litteras quæ incipiunt. *Cum messis multa.* Prouinciales Poloniæ adhortabantur muneris delegati.

Bulle Alexandri 4. Nicolai 4. Clementis 4. ad Prouinciales Polonia in Archiv. Præmisse.

Præstat inter alias, adscribere Alexandri Quarti Pont. Max. diploma monitorium, plumbo signatum, Prouinciali Poloniæ directum. ne quis vagus fratribus Polonis inter gentes pro Christi gloria amplificanda peregrinantibus, promeritam præripiat laudem. Cuius series talis est ad verbum ex Autliographo deprompta.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei.

DILECTO filio Priori Prouinciali Fratrum Predicatorum in Prouincia Poloniæ, salutem & Apostolicam benedictionem. Cum hora undecima sit diei, ut exeant ad opus, vsq; ad mundi vesperam deputari. & illud Apocalypsis eulogium, cito creditur, cum matris Ecclesiæ consolatione complendum. videlicet oportet viros spirituales, vitam munditiæ & intelligentiæ gratiam cum Ioanne sortitos, populis, gentibus, linguis, Regibusque multis denuo prophetare, quia non sequetur reliquiarum Israel per Isaiam prophetata saluatio, nisi iuxta Paulum Apostolum, prius introeat plenitudo gentium. Nos licet immeriti, super Apostolicæ sedis speculam constituti, fideliter ac prudenter disponendis Dei ministerijs, & operibus coadunandis intendimus, & urgente plenitudine temporis, post pia priorum studia, in vineam Domini Sabaoth, nouos & pene nouissimos, qui sapientiam longum didicere per otium, operarios mittere procuramus. Sane quia inter alios Propugnatores fidei Christianæ, Fratres ordinis tui, iuxta professæ Religionis officium zelus comedit animarum ex eis ad gentes quæ Christum Dominum non cognoscunt, & ad subtractionis filios, qui Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ non obedunt, decreuimus aliquos destinandos. Quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus aliquos ex Fratribus tibi commissis, quos præpotentes videris in opere & sermone, ac fidei ampliandæ zelo seruentes, ad terras Ruthenorum, Paganorum, & ad quasunque infidelium nationes, Authoritate nostra transmittas annunciatuos illis in virtute Dei, Euangelicam veritatē. Quos tibi amouere liceat, aliosq; substituere, cum videris expedire. Quibus vice nostra, in peccatorum omnium remissionem iniungas, ut seminati super aquas multas, in illo tantum, qui dixerat mundum se vicisse, confisi, ad illuminanda

luminationem ceca multitudinis, & exterminium hereticę falsitatis, ad confirmandum nutantium animos, & fidelium confirmandos in luce sermonis, & certitudine operis, propositum sibi iter, sine qualibet offensione percurrant. Ut autem ministerium ipsorum honoretur plenius, & honorabilius impleatur, eiusdem Fratribus quos ad hoc miseris, presentium Autoritate concedimus, ut in Terris, quę adhuc Sedis Apostolicę magisterio non intendunt, proponere verbum Dei, & constitutis ibidem, non obstante, si aliqua sunt excommunicatione ligati, in verbis, officio, & cibo, ac alijs secure communicare, & ipsos seu etiam alios conuerti ad veritatem Christianę fidei cupientes, recipere, baptizare, & aggregare Ecclesię filijs valeant, & Presbyteri ex eisdem Fratribus ipsos aggregatos, possint insignire charactere clericali & ipsos ad Acolytatus ordinem promouere. Liceat quoque Fratribus, ibidem, redeuntibus ad obedientiam dictę Sedis, qui sunt excommunicatione ligati, absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesię impertiri, & super eo dispensare cum ipsis, qui sacros receperunt ordines, & Diuina celebrarunt officia sic ligati. Hoc ipsum sit ejusdem Fratribus licitum, circa illos de Terris eisdem, qui temporibus indebitis, vel infra etatem legitimam, aut qui omnes eadem die, vel superiores prætermisiss inferioribus conferre seu recipere ordines præsumpserunt; si tamen in hoc seruata talis forma extiterit, per quam ordines recepißent. Ipsius quoque Fratribus dispensare liceat, ut hi qui ad Ecclesię Catholicę redierunt vnitatem inter suos habitent, eisque communicent. necnō quod Clerici nationum ipsarum, publice ad obedientiam Sedis redeunt, eodem gaudeant Priuilegio Clericali. Sit etiam eisdem Fratribus licitum, omnium fidelium in Terris, prædictis confessiones audire, & ipsis iniungere pœnitentias salutare; & excommunicatos a Canone, vel in alio modo iuxta formam Ecclesię absoluer. dummodo iniuriam & damna passis, satisfaciant competenter. Cum irregularibus autem partium earundem, in casibus in quibus solent Legati Sedis Apostolicę dispensare. ac etiam cum Clericis ipsarum partium, patientibus defectum natalium; dummodo non sint de adulterio, vel incestu, vel Regularibus procreati, sit Fratribus præfatis dispensandi facultas. Quam circa illos similiter habeant, qui ab vnitatem Ecclesię Catholicę, seu religione, vel Clericali ordine disceserunt, si humiliter redire voluerint, & digne satisfacere de commissis, ita quod ipsi Religiosi ad sua loca, salua disciplina ordinis resumantur, & illos de iam dictis, qui excommunicationis vinculo sunt adstricti, iuxta præmissam formam, & prædictę satisfactionis modum absoluer. valeant. & cum irregularibus ex eisdem, sicut est expressum superius dispensare. Ad hoc, sit memoratis Fratribus absolucndi facultas occisores clericorum & religiosarum personarum, in prædictis partibus constitutos. Fundandi de nouo ibidem Ecclesias, & reconciliandi ipsas, quę sunt casu aliquo profinatz, ac de nouo fundatis, Rectores idoneos prouidendi. & illis de gentibus schismaticis nouiter sunt conuersi, dandi licentiam, ut uxores suas primas, cum quibusuis gradibus, a lege Diuina non pro-

prohibitis contraxerunt, valeant retinere. De causis matrimonialibus, quas in partibus illis, ad audientiam ipsorum deferri contigerit, legitime cognoscendi, ac discordantes inter se ad inuicem, quod ad pacem & concordiam redeant; necnon quod inordinate viuentes, de suis excessibus sicut iustum fuerit satisfactionem adhibeant, compellendi per Censuram Ecclesiasticam, ipsis Fratribus libera sit facultas. Insuper in locis, in quibus eos hospitari contigerit, vel in locis partium earundem, in quibus residentiam facient, missam & cætera celebrandi officia, & in eisdem partibus cimiteria benedicendi, ac dandi Indulgentias, commutandi vota, liberam licentiam & plenam, etiam eos qui ad Paganos res prohibitas detulerunt, vel detulerint, absoluen- di habeant potestatem. Cæterum Fratribus præfatis concedimus, quod a Catholicis Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis possint ordines, & alia Ecclesiastica sacramenta suscipere, ac vestes Sacerdotales, altaris pallas, corporalia, necnon Altaria, per eos qui ex Fratribus ipsis sunt Presbyteri, cum eis necesse fuerit benedicere, ubi Catholicorum Episcoporum copia non habetur, necnon alia facere, quæ ad augmentum Dominici nominis, & ampliationem Catholicæ fidei, & reprobationem ac irritationem illorum quæ sacris Traditionibus contradicunt, sicut pro loco & tempore viderint expedire. Non obstantibus aliquibus literis, vel Indulgentiis, cuiuscunque, sub quacunque forma, vel verborum expressione concessis, vel in posterum concedendis, de quibus oporteret in nostris literis plenariam fieri mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Dat. Viterbi, Idibus Februarij, Pontificatus nostri Anno Quarto, salutis, 1259.

Monitorio Alexandri Quarti, Frater Stanislaus, qui tum Prouinciæ Poloniæ præerat, qua par est reuerentia exosculato, ipse & postmodum succedentes Prouinciales, his & alijs aliorum summorum Pontificum literis exciti, plurimos quotidie operarios, ad vineam Christi plantandam & auerruncandam dirigebant. Qui muneris Apostolici memores, non ipsis tantum Russiæ, vel Scythiæ, aut Moschouiæ limitibus se continebant, verum ad viciniore Dacos, Bulgaros, Cumanos, Bosnenfes, Græcos, imo & ad lungissimis tractibus remotos Sarracenos, Aethiopas, Syros, Iberos, Alanos, Gazaros, Gothos, Zileos, Iacobitas, Nubianos, Nestorianos, Georgianos, Armenos, Mostelitas, Achemenios, quin & ad extremos Indos Orientales, quasi Gigantes efficacissimi lacerti, exultantes ad sternendam, parandamque viam Domino excurrabant. Nulla vt fuerit gens ad Orientem Solem, & gelidum Septentrionem, quæ radijs splendidissimis, & ardentibus, sparsis a noua luce mundi, Fratribus Prædicatoribus ex Prouincia Poloniæ, non fuerit illustrata, & incalefacta. In quos rite quoque usurpari potest illud Psaltis. In omnem Terram exiuit sonus eorum, &

in fines orbis terræ verba eorum. Nomina eorum scripta sunt in libro vitæ, & dum nostra neglexit, superior illa cœlestis Ecclesia, laudem eorum sibi nunciat; demiratur, & attollit. Innumerabiles fuisse hos athletas, ex prouincia Poloniæ, per ducentos triginta quattuor annos, submissos s. ab ann. 1222. ad usque 1456. de societas extincta est, ad quam etiam prouinciales Poloniæ fratres dirigebat censemus, qui inter hostes natura barbaros, moribus efferatos, impietate sacrilegos, vitam degentes sanctissimam, multis calamitatibus & crucibus onerati, sanguineo roseo per martyrium fuso purpurascens, semen Christianorum sparserunt. Et his in antiquo ordinis chronico præcipui nominantur, breui concisoque titulo expressi.

*Lean. in Cir.
Prad. M. f.
on 8. & in
fol. antiquis.
B. Bereng.*

B. Berengarius Episcopus Cracouiæ tunc designatus, dum nihil cogitante Pontifice latus dextrum transfossus, pro Christi fide apud gentiles, occubuit.

B. Bernard.

B. Bernardus Archiepiscopus Haliciæ, antequam sedes Leopolim transferretur, ferra per medium dissectus quasi alter Propheta, inque ignem postmodum coniectus, a Turcis exultus est, alij tradunt, a Scythis, crudelissimo hoc mortis genere, pro fide exanimatum.

*B. Adrianus
cum 26 fra
atribus.*

*Triginta
duo marty
res.*

B. Adrianus magister cum sex & viginti fratribus, ab eisdem hostibus Christiani nominis, palis infixi præcutis, martyrio coronati sunt.

Bosne triginta fratres & duo, Polonico idiomate qui & Sclauonico similis est, populo illi prædicantes, submersi in flumine a Turcis, martyres Christi effecti sunt. Ad eorum gloriam ostendendam, quolibet anno passionis eorum, triginta duo luminaria Cœlitus demissa, radiare consueverant, in loco ubi fuerant demersi.

B. Albertus & B. Dominicus ad Boristenem a Tartaris cecisi, alij in captiuitatem abducti.

Ibidem nonaginta fratres, alij gladio, alij sagittis, alij lanceis interfecti alij ignibus concremati, ad regnum cœlorum transferunt.

Alij quoque plures, a libi locorum, diro mortis genere, ab immanibus Paganis sublatis, cœlitum Concilio adiecti fuere, quorum memoriam ille qui etiam vitam, extinctam esse voluit, Sathanas osor Christiani nominis & splendoris.

*F. Ioannes
& F. Nico
laus Vexix
Cromer. a
pud S. rrico
mign. Mie
chou. lib. 4
cap. 46.*

Dū etiā Volinen. Rutheni, Samagita, Liouones, & Lituani, sepe a Religione Christiana desciscerent, F. Ioānes nūcupatus Episcopellus prouincialis Poloniæ, & postmodum, Ladislao Iagellone Rege, cui a sacris confessionibus fuerat, contendente, ad Episcopatū Chelmensem in Russia primus euectus, Frater Nicolaus quoque magister, Vezikorum familia ortus, eiusdem Ladislai Regis Poloniæ Ecclesiæ stes disertissimus, illum pientissimum Monarcham, summis laboribus viuere, ut idololatræ, & schismatici illi populi, hi ad vnitatem Ecclesiæ, illi autem ad puritatem fidei reducerentur. Amborum prædicatione feruentissima, innumera Lituani & Samagitarumque millia conuersa, agminatim distincta, more Apostolico, Baptis-

magis

matiss Lympha abluta, tunc esse perhibentur. Ita Cromerus. Cum, inquit, immensi laboris esset, singulos sacro fonte tingere, nobilioribus hic tamen honor habitus, reliquum vero vulgus, turmatim distributum, aqua lustrali, hæc sacra a sacerdotibus conspersum est. vnumque nomen cuique turma; tam virorum quam mulierum inditum. De altero eorum hæc reliquit Miechouius. Contigit, inquit, in prima plantatione, dum Samagitzæ per magistrum Nicolaum Vezyk fratrem ordinis Prædicatorum Regium prædicatorem, per interpretem instruerentur in fide, de creatione mundi, & lapsu primi hominis Adæ, vnus Samagitarum sufferre sermonem prædicantis non valens, in hæc verba prorupit. Mentitur, inquit, Illustrissime Rex, sacerdos iste. Asserit mundum creatum fore, quum sit homo non longæ ætatis. Sunt enim inter nos plures, annorum numero seniores, & centenarium numerum supergressi, qui nullius creationis meminerunt, sed Solem & Lunam cæteraque sydera, super eisdem motibus luxisse referunt. Tum Rex Vladislaus, interpretis nimirum officio fungens, nobilem filere iussit. Magistrumque Vezyk creationem mundi non asseruisse, in diebus suis cepisse, sed longe ante declarauit, puta ante sex millia annorum, vel paulo post Diuina ordinatione processisse.

Eo animo, conuersionis paganorum & schismaticorum Ladislaus Rex, Episcopatum Chelmen. inter Ruthenos erigi curauit. primumque dignitate Episcopali creari a Summo Pontifice postulauit, prædictum F. Ioannem Opatouicensem prouincialem Polonia; fundatis in iisdem partibus aliquot Conuentibus prouinciæ Polonia;, ad instantiam eiusdem Episcopi, qui vna cum fratribus, obstinata animi præstantia conabatur, vt e Sathana manibus, misere captiuas animas extorqueret, Crucisque salutari vexillo apud barbaros erecto, trophæa de idololatria & schysmate statueret.

Inter hæc præcipuum fuit, Ioannis Episcopi Chelmen. & Michaelis Kiiouien. & fratrum Cænoby Kiiouien. studium, vt schismatici illi redirent ad ecclesiam. Et quia in Isidoro Metropolitano summam reiconstitutam perspiciebant, quippe cuius extremo, cæteri Rutheni & Græciritus Episcopi, & ipse Orientis Imperator, (apud quem summæ existimationis fuerat Isidorus, propter ingenij doctrinam & morum probitatem) facile Ecclesiam pro matre & Summum Pontificem Romanum, pro vniuersali Pastore agnitiuri essent, cum eo totis viribus egerunt, concionibus, disputationibus, colloquijs priuatis illicientes, se vt Ecclesiæ submitteret, corpus Christi ne scinderet, fasces supremas Christi in terris vicario collatas in Romani præfulis manibus exoscularetur, alios sui ritus in eandem sententiam trahat, Ecclesiasticam vniionem complectatur, Imperatori orientis idipsum studeat, felici labore perfecerunt, vt Isidorus cum Imperatore ad Concilium Florentinum Oecumenicum accederent. sublatoque schysmate sese in vnitatem corporis Christi insererent, ann. dom. 1439.

Nostra quoque ætate F. Michael Mosticen. S. T. magister, tunc prior Lucceorien.

*Episcopatus
Chelmen &
aliquot Mo-
nasteria.*

M. s. antig.

ceorien. non frustraneos subiit labores in conuersione Ruthenorum ad gremium Ecclesię. Quamdiu ille Lectoris doctissimi munus obijt Vilnę in conuentu S. Spiritus, plurimos schismaticorum & hereticorum in sui admirationem pertraxerat, acrimonia docendi & disputandi. In gratiam quoque Ducum Radiuolorum, præsertim vera pientissimi illius Stanislai cuius auspicio conuersio prædictorum agebatur, se insinuauit. qua propter cum illo frequens erat successiuo opere in hoc labore. Prioris autem officium administrans in conuentu Luceorienfi, contracta familiaritate cum Ipatione Protothæonio Episcopo Volodimirien. Brestensique, nec non cum Cirillo Terleczi Exarcha Metropolitę Kiouien. Episcopo Luceorienfi Ostrosiensique: atque imprimis cum Michaelē Metropolita Kiouien. Halicien. & totius Russiæ, ritus Græcanicę Ecclesię, nunc priuatis per suasionibus, nunc doctissimis disputationibus cum eis habitis, plurimum egit, vt vniuersi Episcopi Russię vna cum populis, suę curę subiectis, schismate post Concilium Florentinum ab Ecclesię corpore præcisi, ad eandem, postliminio redirent. Consilio enim inter se illi communicato in Synodo indicta, de renouanda vnione cum Ecclesia Romana P. Michaeli suasu Legationem instituendam ad Sedem Apostolicam decreuerunt. Hinc fidei formula, ad veterem normam Ecclesię, concepta & præscripta, atque ab eodem P. Michaelē ad antiquamamussim examinata, Legationis munus Ipationi & Cirillo Episcopis, ad Clementem octauum Pontificem Maximum iniunxerunt. Qui mandatis acceptis, a prædicto Metropolitano totius Russiæ, atque ab alijs Coepiscopis, nempe, Gregorio Archiepiscopo Polocen. Vitebscensique. Dionysio Zbiruski Episcopo Chelmen. Belsensique. Leoncio Peleciczki Episcopo Pinscensi, Turouiensique Iona Hohol Archimandrita Kobrinen. Ecclesię S. Saluatoris, Urbem accedentes, die 23. mensis Decembris anni domini 1595. in Aula Constantiniana Palatii Vaticani coram ipso Summo Pontifice Clemēte VIII. & S.R.E. Cardinalibus, alijsque diuersi ordinis, diuersarumque dignitatum insignibus proceribus, in publicum Auditorium admissi, Pontifice conspecto in terram se venerationis ergo prosternentes, & ad thronum eius accedere iussi, eiusdem pedibus humillimo cultu & reuerentia exosculatis, litteras Legationis a supradictis Episcopis subscriptas & signatas, Pontifici in confirmationem obedientiæ præstitę, legendas obtulerunt, mox fidei Catholice Professionem in scriptis editam, suaque manu subscriptam, coram ipso Summo Pontifice recitarunt, repetitisque iuramentis procuratorio & proprio nomine, & subscriptionibus confirmata, ad Ecclesię communionem admissi sunt, maxima totius Ecclesię gratulatione & lætitia. Eius legationis & vnionis Ruthenorum acta, sunt apud Baronium, tom. 7. ad calcem.

CAPVT QVARTVM.

De Societate Peregrinantium inter gentes propter Christum, quæ fuerit quo tempore, a quo, qua ratione instituta: quid egerit, & quando desierit.

FRATRIBVS ex prouincia Poloniæ, iam temporibus S. Hyacinthi, nimirum ab ann. 1222. inter gentes peregrinantibus, exemplo eorum pellecti, prælati aliarum prouinciarum, vires suas, illorum coniungebant viribus, fratresque suæ curæ subiectos, his adiungebant Coadiutores, qui eadem fiducia & constantia, vna cum Poloniæ, fratribus, verbum vitæ, annunciabant gentibus, multosque & vberes fructus Euangelij, referebant laborum suorum, lucratas scilicet animas Creatori & Redemptori Deo. Hi ergo inter infideles multiplicati, quo in vnum quasi corpus coalescerent, vt facilius ab immediato aliquo præside suo dirigerentur, & acrius ad opus inflammarentur, Ioanni vigesimo secundo Pontif. Max. supplicarunt, vellet eos in vnam societatem redigere, vicariumque aliquem generalem præficere. cuius opera & sollicitudine huic vni curæ incumberent, vt gentiles, possint a tetra caligine idololatriæ, ad veritatis lucem traducere.

Fratres Gentibus prædicantes ab anno 1222.

Id munus iniunxit Ioannes Pontifex, magistro generali totius ordinis. F. Hugoni Campano per litteras dat. ann. domini 1324. quarum initium est. *Gratias agimus* &c. vt præfatum vicarium super fratres peregrinantes possit instituere, & cum necesse esset destituere. Hoc anno originem habuit in ordine Prædicatorum Societas peregrinantium inter gentes. Nullos tamen conuentus sibi specialiter designatos, sicut nec vllum certum numerum fratrum sibi assignatum, habebat cum prouinciales diuersarum, iuxta informationem Vicarij generalis, ex ordinatione Diuionen. 1333. Capituli generalis, eidem societati fratres subministrarent; qui ad illos Conuentus, tam quo ad suffragia ferenda in electionibus, quam ad suffragia mortuorum (vt vocant) quæ scilicet solent in ordine recitari missæ, psalteria, & id genus alia officia pro anima defuncti fratris, conuentui aliquo assignati, vel in eo recepti) capeffenda & participanda, ex præscripto constitutionem spectabant, atque ad eos festi. ex labore remittebantur, ex quibus assumebantur.

Institutio societ. peregrinant. anno 1324.

Tandem anno Domini 1378. Gregorio XI. Pontif. Max. & Magistro ordinis Helia d. sponentibus, decem Conuentus, a tribus Prouincijs, nempe a Prouincia Poloniæ, Leopoliën. Camenecen. & Smotricen. a Prouincia Hungariæ Cereten. Pansuten. & Primicellen. a Prouincia Græciæ, Chien. Caphen. Trapefuntinus & Peyræ, mutuo concessi, eidem Societati Peregrinantium decreti sunt. Eo fine, vt ad hos Conuentus, siue infirmitate deciti, siue labore defatigati, vel senio confecti fratres tanquam sub vmbra bonæ

Sine conuentibus per annos 54. scilicet ad ann. 1378. stetit Societas.

bonem confugerent. Deinde ut longius ab oculis Pastorum suorum euo-
lantes iidem, faciliore via & ordine (ut est lubrica statio Religiosi extra
claustra) in claustris proximioribus officij sui a Vicario admonerentur.
Et ne quis rerum tunc & eo modo gestarum fidem somnijs suis eleuet.
Habent Annales expeditiones Prouincialium Poloniae vetustissima mo-
numenta, commento hominum semino oppressorum & insecta laboran-
tium maiora, dispositionis trium illorum Conuentuum Prouincia Polo-
niae, aliorumque in Russia, a Prouincialibus Poloniae, adusque, imo supra
tempora literarum Gregorij XI. requisitionis eorundem Conuentuum
pro societate, ut intelligamus etiam tum, non usquequaque illos a Pro-
uincia secretos fuisse, cum ab iisdem Prouincialibus Poloniae, Fratres quo-
tidie submitterentur in societatem. Ioannes enim Bregenſis Prouincia-
lis Podoliae, instituit Vicarium suum in quibusdam Conuentibus Russi-
ae, inter quos recensetur Leopoliensis, Fratrem Luppoldum Lectorem Cra-
couiensem, per literas datas Vratislaviae die 3. Octob. anno 1372. Idem
Prouincialis, Fratrem Stephanum Priorem Conuentus Leo-
polienſis ab officio amouet, & Fratrem Nicolaum Tolberg super eundem Conuen-
tum, & totam Russiam instituit Vicarium suum generalem, indicta Fra-
tri Petro Sobumel, F. Stephano, F. Venceslao, antiquioribus in ordine &
alijs fratribus, die noui electionis Prioris, nec multo post fratrem Ioannem
Leopoliensem electum Priorem instituit Vicarium suum generalem in Con-
uentu Leopoliensi. Camenecen. & in omnibus alijs qui tunc fuerant natio-
nis Russiae, cum facultate recipiendi fratres ad ordinem, assignandi, con-
stituendi, corrigendi, absoluendi, reformandi, Conuentus nouos acceptan-
di, per literas Dat. Theſſon 11. Maij 1375. Petrus autem Vasserhabe Prou-
incialis, pro officio suo, Priorem Conuentus Lepoliensis monet seuere, ad
obseruantiam Constitutionem & Capitulorum tam generalium, quam
Prouincialium, si velit poenās ordinis euitare, hortaturque eum ad imita-
tionem P. F. Dominici Prioris eiusdem Conuentus, nuper defuncti. Ad-
uertatis, ita scribit, (sic habet exemplar in Regeſto relictum) sinceritatem
eius, quam ad vos & vestrum Conuentum habuit, & cum quanta hone-
state rexit, & in quali honore dimisit, ut & vos similia faciatis. Contri-
butionem deinde solitam pro duobus annis ab eo exigit, Dat. literis Suid-
niciae 2. Ianuarij anno 1393.

Post annum igitur Dominicae Inarnationis 1378. & ultra, tres illi Con-
uentus Prouincia Poloniae Societati adiungi ceperunt, mutua concessio-
ne Prouincialis Poloniae. Extrat diploma permissorium Gregorij XI. Pöt.
Max. Dat. Romae quinto Kalen. Febr. Pontificatus eius anno octauo, cu-
ius initium est. *Super cuncta desiderabilia, &c.*

Initio initae huius Societatis, iunctis viribus fratres illi, indefesso labo-
re fidei Christianae vexilla ad longe diffitas Barbarorum Prouincias &
Regna intulerunt, multas easque efferas gentes Christi iugo subdunt
suoque;

*M. ſ. in tit. ex
pedit. offic.
Prouinc. Po-
lon antiquis
ſimi.*

*Prouincialis
Poloniae regis
Conuentus in
Russia anno
1372.*

*Opera Socie-
tatis.*

Atque sanguine abundè pro Christi nomine fuso, plurimos Ecclesiæ filios, felicitè pepererunt. Acta eorum omnium tempore interierunt. Innumerales fratres ex diuersis Prouincijs submissos, illum laborem subijisse, coniectura est, quod iidem peregrinantes disuncti postmodum essent, in eos quos vocabant Vnitos & Armenos, quibus ad instantiam F. Ludotici Pisani Vicarij, ab Eugenio III. nonnullæ concessæ fuerant gratiæ per litteras Florentiæ datas, anno Domini 1439. Pridie Idus Augusti, Pontificatus eiusdem anno nono, quarum initium est. *Plantatus, &c.*

Perstitit ea Societas peregrinantium in decem enumeratis Conuentibus, sub regimine vnius Vicarij generalis, adusque annum Domini 1456. quo in Capitulo generali ordinis Prædicatorum apud Montepessulanum extincta est; cum propter alias grauissimas causas, solis Patribus ordinis optime perspectas, & olim in antecedentibus alijs Capitulis generalibus discussas, tum vero etiam propter recensita Turca immani captam Asiæ.

Anno siquidem Domini 1450. facta est totius Peloponnesi, misera vastatio per Mahumetem Amurathi F. Qui trucidato Paleologo Constantino Orientis Imperatore, noua Roma Constantinopoli, Lesbo, Chio, Peyra, atque fere tota Asia potitus, innumeros Sacerdotes & religiosos internecone deleuit. Hinc monasteriorum clades secuta. Hinc societas dispersa, necessum vt fuerit Patribus ordinis in Capitulo generali Montipessulani anno Domini 1456. illorum decem Conuentuum administrationem decernere prouincijs, a quibus seiuncti fuerant, tali Edicto. Quia Conuentus terræ peregrinantium, non possunt per Vicarium sicut hætenus gubernari, committimus Conuentus Russiæ Prouinciali Poloniæ, illos iurisdictioni & regimini eius submittendo. Et similiter Conuentus contratæ Moldauiæ & Valachiæ maioris & minoris, prouinciali Hungariæ, reliquos vero Conuentus Græciæ, & Conuentum Caphensem, prouinciali Græciæ. Roborarunt hoc edictum in alijs duobus subsequen-
tibus Capitulis generalibus, videlicet Nouiomagiani. 1459. & Senis anno 1462. quod etiam in vim perpetuæ Constitutionis transiuit. Celebratum est tunc temporis Posnaniæ Capitulum Prouinciale, scilicet anno Domini 1458. In quo tertij Diffinitoris munus & dignitatem sustinebat Fr. Nicolaus Cingulatoris, Prior Conuentus Leopoliensis. In eo Capitulo, denunciatur Patribus, illa dispositio de Conuentibus Russiæ, in hæc verba.

Denunciamus vniuersis fratribus nostræ prouinciæ, quomodo in proxime præterito Capitulo generali Montipessulani, in festo Pentecostes, de anno dom. 1456. celebrato, per Reuer. Magistrum ordinis F. Martialem Auribelli de Auimone S. T. professorem, & Reuerendos patres Prouinciales & generales Diffinitores, in eodem Capitulo existentes, contratæ Russiæ Prouinciæ nostræ Poloniæ est adiuncta, & perpetuo adscripta, quam omnes eiusdem contratæ Patres & fratres, tanquam filij obedientiæ, rea-

Extincta Societas, quando & quare.

liter & cum effectu assumpserunt, subijcientes se ultra regimini prouincialis Poloniae, sicut & ceteri Conuentus eiusdem prouinciae. In eodem Capitulo, creatur Prædicator generalis, idem F. Nicolaus Cingulatoris. Conuentui autem Leopoliensi, pro Lectoris & Concionatoris Polonorum officio, F. Nicolaus Siemencius, pro Ecclesiaste Theutonum F. Nicolaus Halbemarg. pro studentibus F. Nicolaus Delfini, F. Clemens Sartoris & alij sex.

Resuscitare tandem eandem societatem quidam priuati fratres nitebantur, diplomate Eugenij III. per fratrem Ioannem Fatinanti Genuensem excitati. Qui conatus eorum, quia minus utilitatis, magis vero damni posse videbantur inferri Religioni, Magister ordinis Martialis Auribelli, de communi bono Religionis sollicitus, literas alias a Sede Apostolica implorauit, inque Capitulo generali Nouiomagi Patribus publice recitare iussit, & iuxta earundem seriem, Capituli Montispeffulani de Societate peregrinantium antecedens Decretum innouauit, imposito silentio his qui per speciem zelus, præter scitum ordinis prædictam Societatem erigebant. Inter hos prædictum Fr. Ioannem Genuen. & F. Nicolaum Cingulatoris Priorem Leopoliensem auctores, idem Mag. ordinis cum Patribus, in eodem Capitulo generali, ab officijs suis amouit. Anno postmodum 1462. post Senensem generale, celebratum est Prouinciale Capitulum Glogouiae, in quo iterum repetita auctoritate ordinis, coacti patres Prouinciæ, curam earundem Conuentuum Russiæ susceptam, denunciarunt Commissionem eandem factam per Reuerendissimum Magistrum ordinis, & Capitulum generale prouinciæ de Conuentibus Russiæ, per tria Capitula generalia immediata esse ratificatam, approbatam & confirmatam. Ibidem Conuentui Leopoliensi assignatur Fr. Andreas de Conuentu Craconien. alijs autem alij fratres tam prouinciæ Poloniae, quam illorū Conuentuum filij.

Surrexit interim F. Christophorus Viterbien. prouinciæ Romanæ, qui auctoritate priuata rursus excitare eandem Societatem curabat per literas apud Pium Secundum, rerum ordinis signarum, tunc contra Turcas expeditionem parantem, itinereque se Anconitano accingentem, alijs curis obrutum obtentas. Instituebatur ab eo Pontifice Fr. Christophorus Vicarius societatis peregrinantium iam extinctæ, ab obedientia ordinis, una cum successoribus tam Capitibus quam membris exemptus, non generali Magistro, non Capitulis generalibus, non disciplinæ Religionis communis subiectus. Soli sacrosanctæ Sedi Apostolicæ, non vero ordini addictus. Dabantur ei amplissima facultates, pro societate, Capitulum generale decretis & statutis, in seipso & inuito ordine, qui Bullam subrepticiam renouauit. Conuentus item Lituaniæ, qui tunc nulli erant adhaerens, Russiæ Yppodoliæ, Galachia maioris & minoris, imo & Congregationis Vnitorum & Armenorum, socijs iam dispersis atque extinctis attribuebantur,

Pp. PE. Bulla
qualis.

buebantur per literas Dat. Romæ, in præcinctu ipso itineris, pridie Idus Junij anno Domini 1462. Pont. anno 6. & ultimo. Earum initium est.
Dum leuamus, &c.

Et quia id euenire in periculū Religionis fratrumq; videbatur, aduerso pectore, se huic concessioni opposuit ordo in Capitulo generali subsequenti Nouarriæ anno 1465. & in Romano 1468.

In quo omnes gratiæ & literę earundem atq; exemptionum sub quacunque forma verborum, a quocunque in scio & inuito ordine cuiusq; concessę reuocantur & annihilantur. Et ne id in posterum fiat, in Capitulo Auinionen. anno 1470. seuerè inhibetur, proposita censura excommunicationis in contrafacientes.

Veritus hoc anathema F. Christophorus Virebrien. Vicarius Societatis per Pium Secundum institutus, in eodem Capitulo Auinionen. coram patribus Vicarij officio se abdicauit.

Cæterum frater ille Ioannes Genuensis, iterum eandem Societatem redintegrare orsus est. Et Sixto Quarto Pontif. Max. eodem peregrinationis titulo imposuit, ab eoque confirmationem Bullæ Pij Secundi obtinuit. Percellunt illum Patres in Capitulo generali Basileen. 1473. omnesque Vicarios in terris infidelium officio amouent, auctoritate Pontificia & ordiais, seueris in posterum propositis pœnis, contra Bullarum simulum importunos exactores. Interim tres illi Conuentus Russiæ, una cum alijs prouincię Poloniæ, dispositioni prouincialis obtemperabant, nequicquam curantes, quidquid alij a Pio Secundo, & Sixto Quarto obtinuissent. In Capitulo, namque Sandomirien. anno 1465. inter patres quos vocant Diffinitores, interfuit F. Mathias Golsz Sacrę Theol. Lector Prior Leopoliensis In Capitulo Varacen. anno 1468. assignatur Leopoliensis Conuentui pro Lectore artium Fr. Clemens Belsen. vero, Rubiesouien. Rodlen. Lancuten. Camenecensi, Smotricen. Mosticen. Kijouien. Colomien. & Nouogrodensi alij fratres designati fuerunt.

Sixti 1111.
 Bulla quatuor.

Capitulum quoque prouinciale celebratum est a Patribus Leopoliensibus anno 1470. in quo Diffinitoris munereungebatur Fr. ille Nicolaus Cingulatoris, atque ad illum Conuentum, vt & ad alios Russiæ auctoritate prouincialis & Patrum prouincię Poloniæ assignati sunt fratres.

Sic postmodum longa serie annorum, in diuersis Capitulis prouincialibus eiusdem prouincię Poloniæ, nempe

Siradien. ann. 1473.	Lancien. an. 1486.	Posnarien. ann. 1505.
Stolpen. ann. 1475.	Varacen. ann. 1489.	Sandomirien. anno.
Sandomirien. anno.	Plocen. ann. 1491.	1507.
1477.	Siradien. ann. 1494.	Snenen. ann. 1510.
Lublinen. ann. 1478.	Lublinen. anno. 1496.	Bochnen. ann. 1512.
Plocen. ann. 1480.	Louicien. ann. 1498.	Louicien. ann. 1514.
Sandomirien. an. 1483.	Thessinen. ann. 1501.	Siradien. ann. 1517.

Culmen.

Culmien. ann. 1519.	Bochnien. ann. 1546.	Lublinen. ann. 1570.
Petricouien. 1524.	Varacen. anno. 1551.	Cracouien. ann. 1574.
Lancicien. an. 1528.	Sandomirien. an. 1552.	Leopolien. ann. 1577.
Varacen. ann. 1531.	Leopolien. anno. 1556.	Præmislien. ann. 1580.
Lublinen. ann. 1554.	Plocen. ann. 1558.	Sandomirien. ann. 1583.
Siradien. ann. 1536.	Siradien. ann. 1561.	Louicien. ann. 1586.
Posnanien. anno. 1540.	Louicien. ann. 1567.	Cracouien. ann. 1590.
Cracouien. ann. 1543.	Bresten. ann. 1568.	Lublinen. anno. 1593.

In his inquam omnibus Capitulis prouincialibus, prouinciales Poloniae simulcum Diffinitoribus capitulorum prouincialium successiue, auctoritate & iurisdictione sua ordinaria conuentus omnes Russiae moderabantur, illis vicarios generales contraxerant, non autem iam extinctae societatis praescribebant, priores instituebant, confirmabant, deponebant. Magistros, Baccalaureos, Lectores, & praedicatores generales postulabant & ex commissione creabant ad diffinitionem admittebant, Quæstores, confessores, studentes, & alios fratres, ad illos & ex illis conuentibus assignabant. Poenas ipsi dem pro criminibus infligebant, aliaque omnia & singula exequiebantur, quæ ex re conuentuum & fratrum illorum, & ex occasione ad regimen externum spectare videbantur. Donec nostro tempore (quo tredecim fratres, filij conuentus Leopolien. officio prioratus fungentes in inferioribus prouinciæ conuentibus reperti sunt) quidam ex eis se a prouincia se iungere, prætextu eorundem, priuilegiarum, nihil ad suum ius spectantium, conati sunt. Re hac ad sedem Apostolicam delata, Clemens VIII. Pontif. Max. primum auctoritate commissa sacrae congregationi S. R. E. Cardinalium super negotijs Episcoporum & regularium, deinde per Illustrissimum D. Camillum Burghesium tunc S. R. E. Cardinalem, nunc feliciter moderatum Pontif. Paulum V. & Illustrissimum itidem Cardinalem D. Pompeium Arrigonium, quibus postremo cognitionem causæ anno. 1601. demandauerat, ipse intellecta, priuilegia Pij II. & Sixti III. aliorumque Romanorum Pontificum prædecessorum suorum pro hac societate peregrinantium iam olim extincta abrogauit & annullauit. ut est videre in decreto facto auctoritate Apostolica & delegatis tribus iudicibus ex religione deputatis, & in diuersis litteris tam sacrae Congregationi prædictæ, quam eiusdem Papæ Clementis VIII. & postremo in denunciatione capituli generalis Vallisoletani anno 1605. de quibus cap. 20. in quo patres excommunicationis sententiam innouerunt & tulerunt in omnes qui directe vel indirecte hæc priuilegia utpote fomenta litium suscitare niterentur. Denunciatione tertia: Successus & repullulantes radices societatis istius, vel salus sub specie illius, ex his Pauli quinti Pontificis Max. felicis. moderni litteris quisquis es corripce. quarum tibi seriem ad verbum ab origine infero.

Paulus Papa Quintus, ad perpetuam rei memoriam.

OMANVM Pontificem salutem vniuersorum prospicientem, ita par est, quosdam gratijs & fauoribus specialibus prosequi, vt exinde nulla turbatio pacifici status communitatis, nullumque præiudicium iuris & iustitiæ aliorum sequatur. Quapropter, si aliquando contingit, ab eodem innumeris occupationibus præso, aliquas litteras, in aliquorum præiudicium, emanare, mirandum non est, si ipso præiudicio cognito, litteras huiusmodi quam primum reuocet, aliterque disponat, prout in Domino conspiciat salubriter expedire. Sane die septima, mensis Ianuarij proxime præteriti, ad supplicationem dilecti filij Alexij de Leopoli, Congregationis nouæ in Russia, ordinis fratrum Prædicatorum, confirmaueramus quædam priuilegia, dudum a sgl. record. Innocentio IIII. Gregori XI. Pio II. & Sixto IIII. prædecessoribus nostris, societati Peregrinantium inter gentes, vt dicitur, concessa, quatenus tamen essent in vsu & non essent reuocata, neque sub aliquibus reuocationibus comprehensa, vt scilicet, fratres eiusdem Congregationis, nuper, vt idem Alexius assererat, restituta, a Tartaris inuitati, & apud Valachos, iam vt narrabatur, verbum vitæ disseminantes, possent in ijs & in alijs partibus infidelium, vexillum Sanctæ Crucis leuare ad gentes, quæ Iesum Christum non cognoscunt, & quæ Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ non obediunt. At quia postmodum, tum ex relatione dilecti filij fratris Ludouici Ystella Vicarij generalis in absentia magistri totius Ordinis Prædicatorum, aliorumque professorum eiusdem Ordinis, tum etiam reipsa a nobis recte examinata, intelleximus, quod hæc societas Peregrinantium a superioribus eiusdem ordinis, in Capitulis generalibus, de anno domini 1456. apud Montepessulanum, & 1459. apud Nouiomagum, & 1462. senis extincta & suppressa fuerit. Quodque nihilominus quidam Fratres, Societatis peregrinantium huiusmodi nouam erectionem a prædictis Pio II. & Sixto IIII. prædecessoribus cum aliquibus Priuilegijs obtinuerint, ac successiue de anno 1473. in Capitulo Generali Basileæ ab ordine Prædicatorum, auctoritate Apostolica, ab officijs Vicariatus Generalis, super Fratres in terris infidelium absoluti essent. Deinde quod etiam anno Domini 1596. quidam Fratres Conuentus Leopoliensis Prouinciæ Polonię ordinis Prædicatorum, in Capitulo Generali Valentię celebrato, diuisionem Conuentuum Russiæ, Yppodolię & Lituanię a Prouincia Polonię, & ex eis erectionem nouæ Prouinciæ sancti Hyacinthi de Russia eiusdem ordinis anuerunt, fueruntque occasio multorum malorum propter quæ dictus Clemens VIII. Prædecessor noster, literis carissimi in Christo Filij Sigismundi Tertij Regis Polonię & venerabilium Fratrum Archiepiscoporum & Episcoporum, vniuersumque Principum Regni Poloniæ adductus, primo per Henricum Caietanum S. R. E. Card. suum & Sedis Apostolicæ in Regno Poloniæ Legatum de Latere, deinde per Congregationem S. R. Ecclesię Cardinalium super negotijs

Episco-

Episcoporum & Regularium deputatorum, & ex eiusdem Congregationis, imo verius Sedis Apostolicæ commissione, per tres fratres ex ordine Prædicatorum Iudices deputatos, ac postremo etiam per nos cum de numero dictorum S. R. E. Cardinalium essemus, & dilectum filium nostrum Pompeium Arri-
gonum tituli S. Balbinæ Presbyterum Cardinalem, re controuersa, examinata & iudicata, dictam erectionem nouæ prouinciæ Sancti Hyacinthi de Russia, cum omnibus iuribus, dictis Priuilegijs Pij II. & Sixti IIII. aliorumque Romanorum Pontificum litteris nequaquã obstantibus renouauit, suppressit & extinxit, & in locum eius, propter bonum pacis, congregationem nouam in Russia instituit, non autem societatem illam peregrinantium restituit, assignatis eidem Conuentibus, Leopoli. Camenec. Kijouien. Masticen. Rubez castri & Iazlouien. Alios vero omnes in Russia, Yppodolia, & Lituania ad prouinciã Poloniæ, una cum Priuilegijs eorundem in conuentu Leopoli. olim depositatis, ad eandem prouinciã Poloniæ restituere mandauit, silentiumque perpetuum sub pœnis & censuris, utrique parti imposuit. prout plenius continetur in litteris eiusdem in forma breuis dat. Romæ 30. Iulij. anno 1601. quæ incipiunt. Ex pastoralis nostri muneris, & in alijs dat. sub plumbo. anno dom. 1604. nono Kal. Maij. & rursus alijs, eodem anno sub anulo die 23. Aprilis. Quamobrem ex his & alijs euidentibus documentis clare perspeximus, prædictum Alexium Procuratorem & fratres dictæ Congregationis in Russia, qui societatem Peregrinantium paucis ab hinc annis esse restitutam minus recte asserabant, ad diuisionem de nouo prouinciæ Poloniæ Conuentuum anhelare. Ideo nos, quibus cordi, ut Pax & tranquillitas inter Religiosos sit & conseruetur, quique per prædictas nostras confirmatione dictorum priuilegiorum, ad talem qualis nobis data fuit, informationem concessas, nemini præiudicium inferri posse suspicabamur, & licet ipsa confirmatio a nobis, addita illa clausula, quatenus sint in usu, nec sint renocata, aut sub aliquibus renocationibus comprehensa satis limitata videatur, & forsan nihil operetur, nihilominus oriri ex illa aliqua dubia inter fratres prouinciæ Poloniæ et nouæ Congregationis in Russia, & ex hinc aliquod præiudicium eidem prouinciæ Poloniæ vel Congregationi, seu aliqua scandala aut tumultus occasione earundem oriantur. Neue quispiam, cuiusque conditionis & status, vigore earundem litterarum prætendat separationem aliquam, alicuius ex Conuentibus prouinciæ Poloniæ, de mandato Clementis VIII. prædecessoris nostri restitutus & debitis, aut ex eis erectionem forte illius extinctæ prouinciæ Sancti Hyacinthi de Russia, vel etiam societatis peregrinantium inter gentes restitutionem. ideo prædictas nostras litteras, quarum initium est, iniuncti nobis Apostolici Sc. imo & pro potiori cautela, & pace inter dictos fratres prouinciæ & congregationis prædictæ firmanda, quantum opus est de nouo, etiam prædictorum prædecessorum nostrorum litteras, videlicet Gregorij XI. quæ incipiunt. Super cuncta desiderabilia. Romæ 5. Kalend. Februarij. Pontif. anno octauo. & Pij Secundi, quarum tenor incipit. Dum leuamus. Pridie idus

Imj. Pont. ann. 6. & Sixti quarti, quæ incipiunt, Apostolica servitutis officium. Romæ Kal. Aprilis. Pont. anno secundo, necnon aliorum Romanorum Pontificum privilegia societati Peregrinantium concessa, tenores eorum perinde ac si de verbo ad verbum infererentur, præsentibus pro expressis habentes, ac omnia & singula in eis contenta, & earum vigore quæcunque hætenus attentata, vel forsan secuta, quin & ipsam societatem peregrinantium, ab & in ordine Prædicatorum, iam olim extinctam, motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblata petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione, ac de plenitudine potestatis Apostolica, tenore præsentium perpetuo extinguimus, cassamus, reuocamus, irritamus & annullamus. Nullumque robor præsertim quoad prætensionem diuisionis Conuentuum prouinciæ Poloniæ, qui sunt in magno Ducatu Lituaniæ, Russiæ & Yppodoliæ, atque dictæ Congregationi in Russiæ applicationis, ac si nunquam emanassent habere volumus; ac præsentibus nostras litteras, nullo vnquam tempore de subreptionis, vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu etiam intentionis nostræ, aut quopiam alio defectu, etiam ex eo quod dictæ Congregationis in Russiæ fratres, seu alij in præmissis interesse forsan habentes, vel habere quolibet prætendentes ad hoc vocati non fuerint, notari seu impugnari, vel ad terminos iuris reduci. Sicque per quoscunque Iudices & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales, etiã de Latere Legatos, ac causarum palatii Apostolici auditores, sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, vbique iudicari, ac deffiniri debere. ac irritum & inane decernimus, si secus super his, a quoquam, quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Leopoliens. Episcopo Præmislens. Luceorien. Cameracens. Chelmen. & Kijouien. per præsentibus mandamus, quatenus ipsi vel vnus eorum pro parte prouincialis & fratrum prouinciæ Poloniæ requisiti, præsentibus litteras solemniter publicantes, in præmissis efficacis defensionis præsidio cisdem assistant, neque permittant eosdem prætextu prædictarum litterarum in possessione Conuentuum pacifica molestari. Contradictores quoslibet & rebelles per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo. Inuocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Societatis, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, priuilegijs quoque ac indultis & litteris Apostolicis eidem societati concessis, quibus omnibus, illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat, specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrarijs quibuscunque. Non denegemus tamen fratribus dicti ordinis tam prouinciæ Poloniæ, quam nouæ Congregationis in Russiæ, a suis superioribus deputatis accedendi ad partes infidelium illosque ad fidem Catholicam conuertendi, facultatem. Quibus omnibus & singulis, non tamen vigore priuilegiorum

Societatis

Societati Peregrinantium, concedimus, vt in locis in quibus nulla subest commoditas Ecclesiarum consecratarum, etiam in Oratorijs, & vbi necessitas vrget, in Altaribus portatilibus missas celebrare. ac dum inter infideles & schismaticos demorati fuerint, a casibus, etiam Episcopis reservatis, quoscunque Christi fideles, in illis locis tantum in quibus Episcopi & eorum officiales non fuerint, aut iurisdictionis exercitium minime habuerint, absolvere: *Domos & Ecclesias prouinciæ & Congregationis huiusmodi, cuiusuis licentia super hoc minime requisita, in illis tamen locis, in quibus Episcopi vt supra non fuerint, edificare, libere & licite, possint, autoritate & tenore presentis concedimus. Caterum in locis in quibus Episcopi fuerint, istos Regulares venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs inferiorum Ecclesiarum Prelatis commendamus, vt cum alicuius Ecclesiæ seu monasterij erectionem postulauerint, illis pro eorum iuribus prompte faueant, ac in omnibus adiuvet & protegant. Volumus autem vt presentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, fideis adhibeatur eadem quæ ipsis presentibus adhiberetur, si forent exhibite vel ostensa. Dat. Romæ apud Sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die 10. Iunij. 1606. Pontif. nostri ann. secundo.*

Octavianus Vestrius Barbianus.

Hæc de Societate Peregrinantium ex authographis scripturis, quorum monumenta asseruantur in Archiuio prouinciæ Poloniæ.

CAPVT QVINTVM.

De Viris Sanctitate vitæ Illustribus ex prouincia Poloniæ Ordinis Fratrum Predicatorum.

EGREGIIS Fratrum prouinciæ Poloniæ operibus, sanctimonia vite se oculis hominum subijcit, ornamentumque virtutis in medium procedere iussit. Producam igitur in hoc theatrum viros moderatione animi insignes, qui mentes suas impotenti temeritatis incurfu tranfueri & ferre non passi sunt. Sed ad eam morum compositionem se finxerunt, quæ reprehensionis morsu est vacua, & laudis quæstu opulentissima. quique id dies noctesque voluebant, qua ratione pressa terrena mole, deuinctisque corporeis malorum incentiuus, ad Cælitum similitudinem transirent Diuinæ confortes naturæ. Ea vitæ sanctimonia in clarissimis viris, aspice quam mirifice resplendear.

*B. Ceslaus
& socius S.
Hyacinthi.*

Primus itaque ab Apostolis, in Albo eorum occurrit Beatus Ceslaus, arcuissimis sanguinis, dignitatis & Religiosi instituti sub Magisterio D. Dominici vinculis, Sancto Hyacintho fratri vterino adnexus. Huius ortum vitæque pregressum ex annalibus Vratislauien, Ecclesiæ, antiquitas

non

non comperto quidem sed ingenuo sermone complexa est, in prælectionibus matutinarum precum festiuitatis eiusdem Beati.

Beatus Ceslaus filius Eustachij Comitis de Konslue, de domo Odrouan siorum in prouincia Oppolienfi tunc Regni Polonię, diœcesis Vratislauiensis ortus, Sancti Hyacinthi frater natura, socius institutione religiosa fuit. Cui tale nomen Ceslaus in baptismo, non sine quodam præfagio & instinctu inditum esse videtur. Nam ex Polonico interpretatum, honorem & gloriam significat. Qui iuxta nomen suum, Deo & sibi, ex incorrupto bonę conuersationis odore, & ex piorum conatuum venustate, omnique Sanctarum virtutum genere, honorem & gloriam procurare satagens, non solum nobilitatis suę lineam, verum etiam totam suam patriam, & circumuicinas regiones decorauit, & splendore affecit illustriori. Tene-rioribus annis innocenter decursis, Theologię iurisque diuini & humani scientia assecuta Bononię Diuo Hyacintho non inferior, ab Iuone Patruo in Canonicorum numerum, adiuncta prælatura custodiæ Sandomirienfis Ecclesię cooptatur. Qua in dignitate, velut lucerna super candelabrũ positus, sanctitate vitæ, & pietatis exemplo, alijs longe præluxit.

Religionis postmodum toga, vna cum S. Hyacintho, in Monasterio S. Sabinę indutus, sub B. Dominici Patriarchę disciplina tantos profectus fecit, vt in vigilijs, ieiunijs, carnis maceratione, orandi studio, pijs meditationibus & contemplationibus, ac demum in ipsa humilitate, feruenti prædicatione, denique in ardentissima erga Deum & proximum charitate, verus esse dignosceretur imitator & filius Beatissimi Patris Dominici. Ad Septemtrionem delegatus cum Hyacintho, cū primum eius iussu Pragm Metropolim Boemorum, siue ex itinere, siue ex Cracouia dimissus, accessisset, verbo vitæ ignita acrimonia prædicato, simul cum B. Henrico Morauo itineris & laboris comite, multorum animas Christo lucrificet, & Monasterium ad S. Clementem, pietate Principis & Episcopi, breui temporis spacio fundatum accepit.

Silesiam appellens, in eius Metropoli Vratislauiæ, Ecclesiam S. Adalberti, munifica liberalitate Laurentij Episcopi suscepit. eique Conuentui, ex quo sanctitatis eiusdem fama vniuersam Silesiam peruagante, multa Monasteria Silesiæ constructa sunt, cum summa dignitate primus præfuit. Nam vestigijs patris sui Dominici insistens, totus Diuino ardebat igne, quo frigidissima mortalium pectora, ad cœlestium amorem incendebat. Miraculis innumeris viuens & vita functus, sanctimoniam virtutum illustrabat. Viuens, puerum aquis ab octiduo suffocatum, ad huius lucis vsuram reuocauit. Tres alios mortuos, vitæ reddidit. Tartarorum immaniter bacchantium, ferro flammis per Silesiam, longe lateq; populantium innumeram phalangem, supplici oratione ad Deũ fussa, a Vratislauiensi Ciuitate fugauit.

Globum igneum super caput Ceslai orantis, tunc ab hostibus obsiden-
e tibus

Ex officio B.
Ceslai an-
ti-
quo Vrati-
slauia recu-
so an. 1602.

tibus conspectum fuisse, referunt. Cromerus paulo aliter refert. Ceslaus, ait, vnus de comitibus Iuonis Episcopi Cracouiensis. Romæ Diui Dominici institutum professus, præerat Conuentui Vratislaviensi, apud Diui Alberti. Eo igitur iugibus precibus & lachrymis Dei misericordiam, & præsentis periculi depulsionem implorante, ecce columna ignea Cœlitus apparuit, & statua Tartarorum, omneque territorium, ingenti atque terribili fulgore collustrauit. Hoc miraculo Barbari perterrefacti, nihil cunctati, obsidionem soluerunt. Addunt Annales. Prophetiæ insuper spiritu Ceslaus dotatus, multa ventura prædixit, multa occulta patefecit. Turgentia aquis ex crescentibus flumina, cappa supposita, siccis traiecit pedibus. Hominibus languidis, sanitatis desideratæ beneficia contulit. Vitæ tandem cursu sanctissime transacto, laborum suorum coronam & præmium Ierus aspiciens, Beato fine quieuit. Anno salutis 1242. Vratislaviæ sepultus, inter Apostolos inenarrabili luce curruscans, a quadam sancta Moniali clare visus, ad nostra vsque tempora, miris splendet prodigijs. Non multis ab hinc annis, Vratislavia igne deflagrante, super aera conspicuum se ostendit, ab incendio protegens suæ requiei Depositorium, sancti Adalberti Monasterium.

B. Henricus
& B. Hermannus
socij S. Hyacin
thi.

Antiquitat.
Vratislaviæ et
M. s. antiqu.
in 8.

Humber. in
chronico or
dinis M. s.
Ferdin. Ca
ssil. i. p. 12.2.
cap. 22.

Cæterum vt neminem Ceslao prætulerim, ita Beatos, Henricum Morauum & Hermannum Teutonem socios merito illi comparauerim. Par institutum omnium par vitæ continentia, par contemptio terrenorum, & cœlestis Philosophiæ studium. Flammis diuini amoris ipsædem, æque exestuans animus eodem zelo amplificandæ Christianæ & Predicatoriæ Religionis flagrans desiderium, simili gradu pietatis, iustitiæ, innocentiaque decursa vitæ meta. Beatus Hermannus, multis Teutoniæ excitatis Monasterijs, Oppoliæ in Conuentu ordinis dicitur quieuisse anno Domini 1245. de quo hæc reliquit ex alijs monumentis Ferdinandus. Hermannus tota exercitatio & opus, cū ab opere externo vacaret Oratio & meditatio, præsertim verò passionis & mortis Christi, in quibus suauiter deliciabatur. Frequentissima illi erat in ore, ea formula quam Ecclesia præscripsit, quam ipse poplite flexo, multis cum lachrymis promebat. Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuâ redemisti mundum. Eam ille semel, ex intimo corde eructans, videt extemplo Saluatorem se ante suos oculos, visibili specie præsentantem. Pauet ad Maiestatem Dei radiantis. Auet tamen adorare, & semet propius apparentis conspectibus sistere. Admouet eum suis vulneribus Christus, & e singulis, pretiosissimas sanguinis sui guttas anhelanti instillat. Mæro hoc inebriatus Hermannus, fel & venenum esse omnia mundi oblectamenta iudicat, fastidit, abhorret, nihilque illi præter Deum, & eum crucifixum suauiat. Beatissima quoque Deiparæ Mariæ imago, eius semper obuerfabatur obtutibus, cuius viscera celo capaciora demiratur, illis quod Desiderium mensuræ, nouem mensium spacio baiulassent, cordi virgineo quod su-

pra humanum imo & Angelicum captum supradecentibus rebus fidem adhibuisset: vberibus quæ omnia largiter pascens pauissent: manibus quæ amictum lumine fascijs cinxissent, brachijs quæ gestassent, ori quod balbutienti pufioni lauasset, Beatitudinem obuentam gratulabatur. adque singulorum pudicissimæ Virginis membrorum, verecundam cōtemplationem, humilis, salutationem Angelicam pangebatur. Ab imagine externa Virginis pulcherrimæ, ad longe venustiorē mentis eius ideam transferrebat interm, & incredibilem fidem, demissam humilitatem, ardentissimum amoris incēdium, puritatem supra Angelicam, moderationem animi, iustitiæ robur, aliarumque ab intus manantium virtutum fulgetra vel potius lumina nuspiam in creatura quapiam visa, venerabatur, inque Paradiso isto in quo Trinitatis superne præcellentes personæ, sua oblectamenta capiunt, cogitatione verebunda exspatiatus, ad singulorū mentis Virginis ornamentorum nuncupationem, salutationem Angelicam dulciter ingeminabat ei cuius sepius. Iesu suauiissime, dignare me meam & tuam Matrem super omnes speciosam ore laudare, corde admirari & imitatione operis insequi. Tantum Beatissimam cœlorum Reginam recreauit, eius ardentior deuotio, vt ipsa quoque se illi visendam, vna die Sabbatorum præbuerit, nouisq; gratiarum charismatibus eundem adauerit. Præ contemplationis studio, non multum actioni vacabat. Quare totus absorptus in spiritu, & quasi extra se quoque raptus, aliorum salutem non adeo inuigilare satagebat. Quamobrem, a multis, pro ignaro & ignauo habitus, contemnebatur. Orationis quoque frequentior vsus quam communis, non nihil alijs displicebat in eo; hinc despicientia, hinc murmur contra Sanctum oriebantur. Mouit ea res paulisper Sanctum, & Mariæ Martham, scilicet, contemplationis studio, agendi animarum salutem sedulitatem necere cupiens, prosternit se in oratione.

Flagitat filium per Matrem dignetur illi, tantillum delectationis spiritualis ex delicio illo mentis interno detrahare, & tantundem intelligentiæ scripturarum remenso dono concedere. linguam deinde balbam, vt olim Moysis ex visione inuisibilis ardoris, dissoluere, & ad laudes diuinas perficiendas, adque destruendum inimicum & vltorem, instruendos vero amicos Cœlitum præparare, aut aliquo carbone supra mundano perurere. Percussit flammeo eloquio, præparauit & exsoluit, & instruxit mox, mentem os & fibras Hermanni Deus, ad prædicationem Euangelij Pacis, vt scientia infusa diuinitus, Theologos, eloquentia vero pone Paulina, Oratores innumeros post se relinqueret. Latino, Alemanno, & alijs sermonibus promptissimus in dicendo, felicissimus in capiēdo homine quous ad frugem meliorem erat. In consilijs efficacia, claritate & facilitate tanta, innumeros vt praua iam obiecta mutare coegerit. Christo plurimis progenitis, Sancto fine decessit Oppoliz. Morienti & ad cœlos migranti, Crux aureis radijs pellucida super Ecclesiam Sole lucente appa-

rens, in signe testimonium dedit sanctitatis eius, & Crucis Christi prædicatione, atque ab eo iugiter in corpore delata.

Leand. li. 6.

Beatus autem Henricus laborum Ceslai confors, in eodem Cœnobio Vratislauien. fertur diem clausisse ultimum. Sic de illo ante Leandrum Humbertus in Chronico ordinis. Henricus Polonus Cœnobij Vratislauien. vir Deo deuotus, & hominibus charus, ad extremam horam deductus, cum iam Eucharistiæ & extremæ vnctionis Sacramenta deuotè accepisset Crucem quæ ante se posita erat intuens, cœpit diligenter deficientibus iam viribus, finem huius Antiphonæ decantare. Securus & gaudens venio ad te: ita vt & tu exultans suscipias me discipulum eius, qui pependit in te. Cumque Frater qui aderat, ab eo quæreret. Quid videret? Ait. Video Dominum meum Iesum Christum, & Apostolos eius. Et quæranti. Vtrum eorum Collegio sociari deberet? Respondit. Et omnes, aiens, qui Patrum nostrorū instituta seruant, eorum in ordine collocandi sunt. Et in Crucem defigens lumina, dulciter ridere, plaudereque manibus cœpit, vultu, oculis, manibusque gaudium ingens præferens. Deinde post pusillum astantibus Fratribus & orantibus ait. Adsum Dæmones, & adstant fidem meam subruere volentes. Sed ego, Credo in Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum. Quibus dictis, spiritum emisit.

B. Florianus

B. Benedictus.

B. Godinus.

Sequitur sanctum Hyacinthum, reor, prima in Propagatione spirituali satura. Florianus Benedictus & Godinus, Secretorum Hyacinthi conscij, charismatum meliorum æmulatores. Diuinarum apparitionū & reuelationum oculati testes, miraculosè per rapidissimum largissimo amne fluentem Vandalum, super aquas tumentes strato pallio a sancto Hyacintho vecti. Quorum alter, scilicet Benedictus Monasterio Gedanen. Godinus Kliouien. prælatus, Beatus vero Florianus, indinidus S. Hyacinthi comes, in Conuentu Cracouien. sanctam in manus altissimi efflauerunt animam. Beati Floriani, putatur esse illud incorruptum venerandi senis Bustum, quod nobis spectantibus, anno Domini 1589. in communi sepultura Patrum Conuentus Cracouien. repertum est; dum cuidam ex Sacerdotibus peste sublato, locus humationis peruestigaretur.

Victorinus
Condinus S.
T. Bac. Prior
Gedanen.
olim.

Beati autem Benedicti sacras reliquias, Gedani forte fortuna non ita pridem repertas fuisse, a furenti milite hæretico, maiores nostri, sua nostraque memoria referunt. Eo enim tempore, quo Gedanum Stephani I. Regis Poloniæ sceptris subesse recusabat, & quo ingenti suorum emissorum strage obsidebatur, Præsidarius miles a Gedanensibus pro statuiis destinatus ad Conuentum S. Nicolai fratrum Prædicatorum, vti misere diuexatos fratres prouinciæ Poloniæ inde pepulisset, inque sacram & vsualem suppellectilem monasterij manus impias iniecesset, in choro Ecclesiæ, reconditum fore thesaurum, tunc fione parietum explorans & exquirens, in materiem muro obductam casu, per indicium notum incidit. Ea enim sono ad collisionem reboante, intus quippiam abditum pertendebat. Aperitur

tur

tur illico rupto muro maceria reperiunt cancellis ferreis, vitroque perlucidis, protecta ossa hominis Beati. Adorandum alicuius, præcipuè vero Diui Benedicti corpus esse, signo honorificentissimæ sepulturæ cõiectantes, illam pretiosam corporis glebam, in profluentem Motlauam, vt fertur homines phanatici proiecerunt. Nemo fuerat, qui inestimabilis huius thesauri ignominiosam iacturam, vel sanguine mercaretur, Caluiniano furore, omnia diuina & humana susdeque miscente.

Illos autem Religiosissimos Patres, Diui Hyacinthi discipulos, & virtutis paternæ æmulos, Benedictum scilicet, quem S. Hyacinthus adhuc superstes, accepit in monasterio Cracouiensi suum successorem & Prælatus: Boguslaum, vices Benedicti agentem, Hieronymum Aedituum & Ioannem dictum Zarych Lectorem, necesse est vt angusto orationis ambitu amplectar. Memoriam gestorum illorum, nobis inuidit illud ædax rerum tempus iniquum, ne forte plus æquo meritis & titulis prædecessorum attollamur. Quid nobis profert scire, quod in horum manibus, Hyacinthus spiritum purissimum suo Plasti reddidit: quod si oculis suis conspexere sanctam Hyacinthi animam, cœlestes sedes recta ascendentem, quod huius ultimæ voluntatis Hyacinthi fidi depositarij, quod coadiutores & administrarij fuere, quod trinos radios, alterum ad caput, alterum ad pedes, tertium ad pectus immaculatum ad sepulturam, S. Hyacinthi superne delapsos, quod ad eandem Zegorasa morte ad vitam reuocatos, cæcos illuminatos, surdorum aures patefactas, manus aridas viuido humore irroratas, & alia sexcenta miranda apud idem Mausæolum sancti viri patrata, non sine maxima latitia animi intuiti sunt. Præstaret & hæc delibasse scriptori illo, qui hæc reliquit: & expressisse satius quantam ex commertio Hyacinthi perfectionem sanctimonix & actionis assecuti fuerint. Fieri enim nequit, ne non summum euaderent, ex assidua communione eius, qui summum apicem virtutis attigerat. Benedictus (alter ab illo qui Cedani obiit) sacer, plus vigintiquatuor annos, Cœnobio SS. Trinitatis, adhuc superuiuente Hyacintho, non sine insigni documento sanctitatis præfuit. Boguslaus autem Supprior tanta opinionis apud Boleslaum pudicum Principem & proceres Poloniæ: vt ei cum reliquis Ecclesiæ Cracouiensis Prælatibus, Boleslaus Princeps, Episcopus Cracouiensis. Ioannes Prandotha, Kunegundis sancta, & vniuersus cœtus Regni, munus Legationis bis iniungeret ad Innocentium Quartum, pro vrgenda Canonizatione S. Stanislai Præsulis Cracouiensis. & Martyris. Qua ille feliciter assecuta, Cracouiam rediens, ab effusa populi multitudine, & ab vniuerso clero processionaliter extra mœnia cum Episcopo & Principe prodeunte, mirum est quam læto animo exceptus fuerit. Dlugostio teste.

At nescio, quomodo ab oculis nostris elapsi sunt, tres illi Frisacenses, prima propago Xyacinthina. Beatus Vlricus, Beatus Helgerus, & B. Conradus. Iungit illos nostræ Prouinciæ, eadem genitura sancti Hyacinthi, eadem

B. Benedictus
B. Boguslaus
B. Hieronymus
B. Ioannes
Sarichius.

M. s. pro Canonicatio. S. Hyacinthi.

Miechow. lib. 2. cap. 51.

Dlugostius:

*Fernand.
Castil.*

dem institutio religiosa, & necesse est dicere, tunc vnitas prouinciæ Poloniæ cum ea, in qua est Conuentus Frisacenſis, in quo trinum hoc sydus irradiauit. Iungat igitur eos quoque & narratio, ex ea quæ est apud Ferdinandum de illis relicta memoria.

*B. Vlricus
Frisacen.*

Beatus ergo Vlricus Frisacen. a prædicatione S. Hyacinthi, in amorem supernorum exardescens, se illius disciplinæ dedit. In ordinem Prædicatorum adscitus, præter alias virtutes, quarum ideam in Hyacintho expressam imitabatur, contemplationi atque orationi intentus erat. Huius suffragio, quas non poterat prædicatione, curas circa salutem humanam supplebat, & quos nequibat verbi proloquio, profluuiio lacrymarum, a peccatorum voragine abducebat. Ab eadem rerum Diuinarum contemplatione, sæpè extra se rapiebatur, sensuum ministerio & vsu destitutus. Quadam dierum feruentius orans, suauitate tanta perfusus fuit, vt sui oblitus, ac si saucius corde, tradere, & gaudere, & velut nix a solis radijs, ita ille a diuinis fulgoribus liquefieri videretur, & quod olim sponsæ, hoc Vlrico foelicissime contigit. Fulcite me, aiebat, floribus, stipate me malis, quia amore langueo, quia ignis exæstans charitatis, depascitur viscera mea. Deo meo diem in hac flama viuo, & ardesco, in me morior & tabesco. Fuit incendium cordis eius tunc adeo ebulliens in corpus, vt illud sensum debilitatum flaccidum, & spiritui iam iam exhalando proximum reddiderit. Sic ille nulla febre exustus, paralyſi nulla dissolutus, nulla denique infirmitate prostratus, ab amore diuino, sternitur in mortalem lectulum. exinde animæ & corporis soluto nexu, igneo curru charitatis ferendus in Cælum. Mirantur fratres citam mortem Vlrico imminere, mox poscenti; sacrum Eucharistiæ Sacramentum, postremamque vnctionem promore ministrant. Recipit ea ille summo cum ardore, & in extasim rapitur. Immo & sine sensuum officio decumbenti, illico facies splendore mirabili effulget. Stupescit ad hæc supprior, qui solus in cubiculo remanserat. Interrogat, aperientem paulo post oculos, quid secum agatur. Nolentem fateri, vrget secundo & iterum, seueriori præcepto, narrare incipiat statum suum, nec aliquid reticeat. Conspexi, ait, Sanctum Paulum Apostolum, vna cum diuo Patre Dominico, me ad suum consortium inuitantes. qui & dixerunt, crastina luce, hora tertiarum me hinc e corpore discessurum, modo flagito, nemini retuleris visionem meam, adusque quo suum per Dei misericordiam sortiatur effectum. Illucescente tandem sequenti die, vocat Vlricus fratrem a seruitijs infirmorum, rogat, vt quam diligentissime verrat & ornet cubiculum, pro aduentu magnæ auctoritatis hospitum quorundam. Paret ille, & fratribus nunciat. Veniunt illi horæ primæ officio decantato. His circa lectulum demigrantibus promiscueq; orantibus, iubet. Date ait, locū Saluatori meo Iesu, nunc nunc tecta hæc subintranti. Date & Sanctissimæ Virgini Deiparæ, Sancto Ioanni Præcurſori, S. Paulo, & alijs Sanctis, (quos singulos ex nomine proferebat) me miserum

rum

sum inuisentibus. Date denique & Sanctę Agneti, S. Catharinę, S. Agathę, huic & illi & alteri Sanctę quas nominabat. Quę dum fratres prostrati in terram, plorantes audiebant, ad signum tertiarum ab Aedituo datum, Vlricus e vita excessit, aggregatus glorię Sanctorum quos felix asperxit. Obijt circa annum domini 1236.

Sequitur Beatum Vlricum Helgherus, sanguinis nobilitate, honoris & diuitiarum abundantia clarissimus, Comite insigni natus; sed ad amplissimam felicitatem ex religionis ingressu destinatus. In flore iuuentę, sprete illecebris sæculi, opibus, & fucata dignitate quam vespasi admirantur, calcata, Sancto Hyacintho se in disciplinam dedit. in qua progressibus innumeris factis, per virtutum gradus nexusque iter sibi ad Cęlitum fauorem & Beatitudinem præstruxit. humilitate, modestia, continentia, probitate, abstinentia, ieiunijs, vigilijs, disciplinis, maceratione carnis, se ad eum modum excoluerat, vt omnes viuum exemplar virtutum illum suspicerent, Harum virtutum exercitio, laboribusque quos officio prioris fungens obibat confectus, migravit ad Dominum, non sine miraculorum opificio. quę Deus circa mortem Sancti viri operari voluit, in declarationem Sanctitatis ipsius. anno domini. 1239.

B. Helgherus prior Frisacen.

Non minoris meriti apud Deum, & exstimationis apud homines fuit, in eodem cœnobio, Beatus Conradus Frisacen. multis miraculis illustris: nam tres mortuos fertur in vita sua suscitasse. Excessit e viujs, ad cęlestem patriam translatus, anno quo Beatus Helgherus suus prior. 1239.

B. Conradus Frisacen.

Stylum iam veritatis ad Sadochum priorem Sandomiriensem, octo & quadraginta socijs martyribus stipatum; in hoc virtutis theatrum producentem. Infracta ille animi constantia, genus mortis crudele pertulit pro Christi laude, ab immanibus Scythijs.

B. Sadoch prior Sandomiriens. cum quadraginta octo martyribus.

Hi enim superioribus annis inescati, immani præda capta e Polonia, dum Principes Poloni socialia arma in inuicem exerunt; Nogario & Celebuga ducibus, Russis ipsis perfidis adiutoribus & ductoribus, ingenti agmine in Poloniam erumpunt. Intercepta Lublinsenſi arce, Sandomiriam aduolant, incendunt, arcem die noctuque oppugnant, nullo defensoribus spatio dato respirandi. Ea denique fraude & dolo Ruthenorum dedita, in hominum cede promiscua grassantur. Matronas tantum & puellas formosiores, ad contumeliam & libidinem explendam (vt est gens libidinosissima) adseruant. Defessi cedendo, reliquum vulgus hominum guttim in Vistulam proturbant. Nocte antecedente cladem Cœnobij, Beatus Sadochus prior, deuotissimo fratrum grege vtrumque latus cinctus Ecclesia S. Iacobi Sandomiriensis, alij ferunt S. Marię Magdalenę, pro cio matutino media noctis hora interest. Pro antiquo more religionis Tyro indiculum Martyrologij ad diem sequentem retinens, ex templis aureis exaratos characteres videt, eum in modum. Sandomiriensis quadraginta nouem martyrum. Legeret, an silentio obuolueret?

Cromer. li. 9. Miechow. li. 3. cap. 44. Martyrolog. antiq. tradit PP.

mi dubius fuerat. Timore tamen abiecto, cigneâ, licet trepidante voce oed-
cinit aureum edictum. Sandomiriæ, Passio quadraginta nouem marty-
rum. Lectione inaudita, obstupefcit Sadochus, cæteri fratres rigent, ad ti-
tubantem vocem, interque fauces hærentē, vtcunque tamen intellectam,
pronúciationem nouitij. Diariâ illam lectionem postulat videre prior, cu-
piunt & reliqui pauore nimio perculsi sodales. Porrigit librū Tyro, aureæ
litteræ cum notis Sandomiriæ euanidescunt. Diuina hæc est, ait Sado-
chus, præmonitio fratres. Cælitus delapsæ iste notę, non frustra oculis in-
nocentis obiectæ sunt. Non in auram, voces istę ex ore balbutientis in-
fantis, at nostris auribus insonuerunt. Auctor vitę & mortis, nos ad im-
mortalitatem inuitat. Eia per gladios etiam ancipites post vocantem, in-
defesso pede eamus. Vitam nobis eripiet Scythia? Quam? Fluxam, calami-
tatibus obnoxiam, periculis vndique obiectam. Mortem inferet diram?
At ea est nobis, in huius mundi fluctibus portus, in quem nos totis velis
conuolare decet. At per eam, ad perpetis vitę gloriam, nobis iter apertum,
cōficere licet. Reuocate oro in mentē fratres, & si quos animo adhærescētes
habetis nēuos, sacra exomologesi auerruncate, expiate. Dulcissimo via-
tico roborate spiritum, mox fœlicissima sydereâ regna penetraturi. Sem-
piternæ laudis proposito ornamento, obnixo in omnes casus pectore, mu-
cronibus iugulos vestros preparate. Moriendum est. Sed alacri animo. Pro
his aris sacratis, pro his imaginibus Christi & Sacrosanctæ Deiparæ, pro
hoc incruento viuo sacrificio, fortitudo nostra per patientiam exercenda
est. Animati fratres diuino Oraculo, quod superest temporis, totum im-
pendunt preparationi in Aduentum magni Dei, ex immo pectore suspi-
rantes. O quando veniet optata illa hora, quę nos terris sublato, reddet
cœlis. Fœlices nos, dulces gladios, qui nos Beatorum spirituum cœtui asse-
rent. Suauissime Iesu. Sacra spes suspirantium Maria. quando tandem?
Putas nos absument? an intactos relinquent? Heu, quia noster incolatus
protrahitur. Illuxit tandem illis exoptatissimus sol, quo terrena compa-
ge soluta, ex hoc carcere euolaturi essent. Truculentissimi Scythę, traiecta
Vistula, Sandomiriam tandem populabantur, pars eorum magis cæteris
efferata, templum S. Iacobi irruunt. Leones sanguinolenti, pastorem Sa-
dochum, cum grege illo fratrum deuotissimo, in medio Ecclesię, velut ci-
gnos aliquos, extremam illam cantilenam Salue Regina, matri misericor-
dię suauiter occinentes reperiunt Barbarica crudelitate, omnes nullo di-
scrimine interimunt. Interruptum morte canticum Diuę Deiparę Virginis,
cœlum petentes, longe suauiori harmonia profecuti sunt, quam vo-
ces mortalium possint efformare. Hanc frater quidam, qui se in superiori
parte Ecclesię abdiderat vt audiuit, illico descendens, sanguinolentis Scy-
tharum gladijs se mactandum obiecit, comitemque se adiunxit fratribus
in cœlum euntibus, & dulce melos tuum o Sanctissima Virgo personanti-
bus. Miechouius ante Cromerum addit, quod hoc malum, dum Dole-
slaus

Isaas Pudicus, & Prandotha Ecclesiæ Cracouiensis Pontifex, Alexandro quarto Papæ, per nuncios Bodzantam Decanum, & Albertum Canonicum Cracouiensem. declarassent, visitantibus Ecclesiam S. Mariæ Sandomiriensem. (nam in eam illata erant Sanctorum corpora) parem Indulgentiam concessit Polonis & Peregrinis, quotannis die secunda Iunii, quam habet Ecclesia S. Mariæ ad Martyres, seu etiam maioris in vrbe. annus quo hæc clades facta est, fuit 1260.

Non indignabuntur prouincię nostrę lumina, si post eorum eximium fulgorem, Ioannis quoque Iuanouis, eam quam apud historiographos, reperi memorię consecratam laudem, in medium protulero. Is dum sæculo viueret, militari baltheo præcinctus, fortitudinis bellicæ, fidei infractæ & amoris in superabilis erga Beatum Henricum Pium, diuę Hedwigis filium, in signem palmā tulit, eo in prælio quo Tartari eundem Principem, non semel pectore Ioannis protectum, occiderunt. Nam, vt Cromerus refert, Henrici Ducis equo a Tartaris, frequentibus iaculis confosso, Ioannes alteri ipsum imposuerat. Præit Ducem idem Ioannes, ac insequentes & obuios barbaros ferro submouet. Dum autem Henricus in prementem se maximè Tartarum sublato brachio gladium vibrat, ab alio quodam sub ascella percussus, moribūdus de equo defluxit Ioānes imposito in aliū equū Duce, ferro per medios sibi atque Duci hostes aditū patefaciens, saucius cum duobus ministris vix enasit. Quā cum Tartari per vnum miliarium persequerentur, nactus Lufmannum quendam, & ipsum cum duobus fugientem, conuersus & ope eius fretus, octo de persequentibus se Tartaris peremit, nonum captiuum abduxit. addit Miechouius, postea Ordinem Prædicatorum ingressus, Domino cœli a quo protectus erat, deuote famulabatur. anno dom. 1241.

B. Ioannes
Iuanouius.
Ioan. Dlugoſ
sius.

lib. 3. ca. 38.

Sine vllis imaginibus nobilitatis, religiosum animum & idem vitę institutum secuti sunt Beatus Sanctes pater cum filio Simone, quem a nativitate cæcum susceperat. Gaudebat plurimum sibi natum esse filium. Sed & cruciatus ingentes perferebat, quia cæcum. Sexennio integro, nimis doloribus angebatur, & cum finem tanti ac tam diuturni mali, nullo medicorum auxilio inueniri videret, vnicam remedij opem impetratum se credidit, si ad diuos confugeret. Ad sepulchrum igitur S. Hyacinthi accurrit, ducit secum Simonem cæcum, fusisque ad Deum ardentissimis precibus, intercessionem sancti viri deposcit. Fidei tandem & spei plenus, Simonis faciem & oculos sepulturæ Hyacinthi admouet, applicat. Mirum factu, in temporis momento, Simonis aperiuntur oculi, lumenque integrum ei restituitur. Non diu turna tamen fuit hæc latitia Patri & Simoni, Deo vtrumque ad meliora, casibus huiusmodi vocante & trahente: domum reuersus Simon, semestri euoluto spatio, febre acutissima correptus, agonizat animam. Sanctes in terram prostratus, gemitu & euulatus omnia complet, & vbi eos in ventum profusos videt, ad beneficium

B. Simon &
B. Sanctes.
M. spro canon.
S. Hyacinthi.

f

suum

suum iterato reuertitur, eique tale votum pro filio nuncupat. O Sancte vir Dei Hyacinthe, dignatus es olim filium meum cecum illuminare, digneris quoque nunc eundem, quem mihi mors eripere conatur, ab eius falce vindicare. Hunc si liberaueris ab hac qua præmitur mortali infirmitate, eum tibi deuoueo, dedico & consecro. nec ipsum modo, sed & me pauperulum, si non dedignabuntur fratres sui religiosissimi, me tuę religioni nuncupo. Non incassum fuscę preces Sanctis fuere. Pari studio petittum ac latum est praesidium. Qui iam vltimum efflabat spiritum Simon, mox miraculose electo incolumis profilit, vota, gratique animi significationes. Diuo Hyacintho, ad eius sepulturam exsoluit. Religionis veste vterque induitur, in qua religiosissime & sanctissime, pluribus annis Deo militantes, ex hac vita ad cœlestem patriam demigrarunt. Miracula hæc patrata sunt, anno salutis. 1289.

*B. Zegocius.
M. s. superior
liber.*

Referam etiam quod ante superiores annos nimirum anno 1274. factum, & suo sæculo cognitum, de Beato Zegocio, memoria traditum est. Is adhuc secularibus curię & mundanę conuersationis inuolucro licet de cleri numero esset, detentus, quadam die deuotionis ergo ad sepulchrum Diui Hyacinthi exosculandum accesserat, & dum nihil minus, quam religionis Prædicatorię ingressum voluit in animo, e mauſeolis Sanctorum Hyacinthi & Viti, miram odoris suauissimi fragrantiam redolere, non sine maxima voluptate persensit. Persensit tunc & internam quandam Diuini spiritus energiam, qua ad dicendum vale rebus perituris pelliciebatur, & virtutis inuisę efficacia impellebatur. Annuit ille motioni superne, datque manus Ordini in Conuentu Cracouiensi. Sanctissime Trinitatis. In quo sæpius confors & compos Cœlestium deliciarum, & sanctissimam vitam ducens, laudis summum tulit præmium. Non semel, eandem odoris suaueolentiam, ex illibatis Sanctorum istorum corporibus, se sensisse, eademque toties recreatum fuisse, adiecto iuramento humili, pro eorundem non sua astruenda gloria, confitebatur.

*B. Thomas.
Mend. li. 5.*

Eminet quoque virtutis laude inter nostros maiores, Beatus Thomas de Grossis ex Borussia oriundus, vir ille, vt Leander monstrat, sane doctus & rectus, in oratione assiduus, atque meditationi totus intentus, & in actione sollicitus, plenus sanctitate ad Dominum migravit.

B. Conradus.

An frater vterinus, an vero patruelis Thomę fuerit, Conradus de Grossis Prutenus, vir, narrat Leander, vitę commendabilis & famę laudabilis, penitentiarius Pape, insignis verbi Dei concionator, & animarum zelator præcipuus, ac iussu Raymundi Capuani generalis magistri, ad prouinciã Germaniæ missus, primus in eadem prouincia Ordinis nostri institutionum ac ceremoniarum instaurator, & per quem Dominus Magnalia operatus est. Post ingentes quos pro Christi Iesu gloria, proque reformatione regularis vitæ pertulit labores, ætate cōfectus, anno salutis 1426. apud Monasterium Sororum in Stonemstembath sancto fine quieuit, & ante

lib. 4. c. 3.

aram

arā maiorem sepultus est. De hoc Niderius in suo Formicario. Quidam miles, animam liuore vindictæ fauciam habens, ad se reuersus, confessorē prudentem adiit, videlicet fratrem Conradum de Prussia, nostri Ordinis primum reformatorem in Teutonia, virum omni laude dignum. Qui postquam intellexit animam confitentis esse vulneratam ad mortem, ait Domine, nisi demiseritis proximo delicta, rancorem scilicet, salua vestra iustitia, quam coram legitimo iudice prosequi iuste poteritis, nec vobis dimittere possum vestra peccata, suasit itaque pater animo quæ potuit, sed nihil vel modicum profecit, nisi quod reus se patienter sustinuit. Nam Confessor eum non absoluit, sed stigmatibus Christi quinque, & insignijs passionis eius, pro gratia impetranda, quæ cor durum emollirent, quinque orationes Dominicas, quotidie dicere iniunxit. Recessit miles satis tristis & impenitens. Et vix sex menses elapsi sunt, quando redijt compunctus & contritus, beneficium Sacramenti pœnitentiæ ab eodem Conrado pos-
tulans.

Patrum quoque nostrorum vetus traditio nobis prodidit, Cēnothaphijq; tabula expresserat, tres illos Beatos in oratorio Sanctiss. Rosarij placide in Domino quiescentes, post Sanctissimi Sacramenti refectionem, ad fruitionem cœlestis voluptatis, vno horæ momento sublatos. Vno illi die habitum religionis sumpserunt, ij sdē institutis efformati, puritatis, sanctitatisque conspicuæ, illustria specimina dabant. vno quoque die Proparscheues, nempe feria quinta magna, ea qua par erat cordis innocentia, deuotionis ardore, lachrymarum imbre, dimissaque abiectiōe, Sanctissimo Eucharistiæ edulio recreati, dum pro antiqua prouinciæ consuetudine, ante arā maiorem prostrati, gratias Deo persoluunt, exanimis fiunt. Terror maximus omnes subito incescit, ex repentina morte horum. Omnes fratres rebantur, illos contaminato ore, cum Iuda Proditore, Christi mensę communicasse, iustoque Dei iudicio tam cita morte percussos esse. Trahunt in eandem sententiam secum, suspiciosā maleque credulam plebem, quæ inopinato spectaculo plurima intererat. Itaque sine ecclesiasticis ceremonijs, sine sacra Myssæ oblatione, sine precibus priuatis, sepultura asini sepeliuntur. Sed non finit ille, cuius consilia sunt abyssus im-
perscrutabilis, tam probrosa illoshumatione mulctari, preciosaque eorum corpora, quę spiritu suo diuino repleuerat, despectui haberi. Permisit Beatis illis manibus, vt gloriam qua perfruuntur, in extasi amoris igniti ad eam translati, priori conuentus declarare possint. Apparent itaque priori vigili aliquoties, & vult quidem placido, effulgentiq; animarum suarum splendorem illi demonstrant, sed hæsitantem, verbis acrioribus compellant, quod iudiciorum Dei ignarus, eos tanto & tali dedecore affecisset, ni eos cum honore sepeliat, reduces ex campestri loco, in quo proiecti fuerant, vereatur seueriores diuinę iustitię animaduersionem. Ter-
tio apparent, eidem priori titubanti & cunctanti, hosque sermones ad

*Tres Beati.
Ex tradit.
Pot. pleriq.
Fabian. Bar-
cow.*

eum constanter proferunt. E heus pater, ne mirere, neque deterius aliquid nobis accidisse suspicere, quod tam facili morte præcepti fuerimus. Abstrahiti a corpore, illico altissimas sedes petimus. Ab his aris, ad mensam celestem locum obtinuimus. Te igitur monemus & hortamur, corpora nostra in Ecclesiam transferre cures, a qua per te immerito proscripti sumus. In cuius tamen communione, & superstites, & mortui gloriamur. Paruit tandem monitis pater, & in Sacellum tunc trium Regum, nunc Sanctissimi Rosarij titulo decoratum, cum maximo plausu populi intulit. Cogitantibus omnibus, temeraria iudicia hominum esse, de finibus præsertim bonorum.

Memorant Seniores, Bonam Sfortiadem Sigismundi I. Regis Poloniæ coniugem, Sacellum illud pro deuotione, magna sceminarum caterua commitatam inuisentem, vnam inter eas ceteris petulantio rem duxisse, quæ dum lapidi, quo Beatorum corpora teguntur parum reuerenter institit, nescitur a quo spiritu, vestibus pompaticis, in oculis omnium spoliatur, doceturque, domum Dei & Sanctos eius decere sanctitudinem. Vestis illa prodigiose, e petulca puella detracta, denuo recisa, sacris vñibus pro altaris palla cessit. perpetuum monumentum insolentiæ aulicæ, & cultus Sanctorum.

Nostro quoque tempore, diuinus ille Melchior provincialis, dum noctu orationi instaret, in superiori S. Hyacinthi Sacello, per prominentem inferius fenestellam, locum sepulturæ eorum, lumine corusco radiare sæpæ sæpius intuebatur. Sed & anno dom. 1601. dum nostra aliquali opera altare Sacelli transferretur, & pro Archiconfraternitate Rosarij locus ille adornaretur, & vt fit in motione lapidum grandiorum, lapis quoque sepulchri Beatorum, de sub gradibus altaris nonnihil commoueretur, a circumstantibus plurimis, odor quidam quasi rosarum aut liliorum flagrantissimus sentiebatur, ex sacro illo repositorio exhalare, index intemeratæ illorum castimonie atque integerrimæ probitatis. Scriptura Cœnotaphij a P. Melchiore exsculpta, paulatim exoleuit, terentium pedibus, quilo-cum illum frequentissimum esse voluit.

B Stanislaus
Tradit. PP.
& Cœnotaphij tab.
Exeat diploma
ma pergamini.

Beatus quoque Stanislaus Kokoska S. T. Bac. vir erat, vt eruditione præstantissimus, ita & sanctitate vitæ venerabilis. Plurimam tulit operam Innocentio octauo Pontif. Maximo, eiusque commissario F. Alberto de Secinie provinciali Poloniæ, anno domini 1489. in illa pia exactione Regnis Poloniæ, Boemiæ, Dacie, Sueciæ, & Noruegiæ, ac vniuersæ Germaniæ indicta, contra perfidissimos Turcas & Tartaros. Erat iste pater, in cõcionibus feruidus vitiorum obiurgator: in oratione & contemplatione pernox, in custodia sensuum sollicitus, in mortificatione sui rigidus. Ante imaginem Redemptoris nostri in Cruce pãsi, quæ in Angi portu Ecclesiæ Sanctissimæ Trinitatis, vt antiquitate, ita veneratione singularis prostat in altari, sapius eum orasse tradunt. Supra cuius in oratione supplicis caput,

sapere.

sapè vîsebantur radij, in globum flammeum reuoluti, pignora splendoris illius, quo omnes qui Christi imaginem in se expressam referunt, pærenni claritate illustrabûntur. Audiebantur & sermones durissimi ab imagine Crucifixi, quos Saluator orbis cum Stanislao miscebat, & seniles illas vitæ molestias (annos quippe centenos vitæ suę numerabat) sollicitudinesque anxias, quas ex longo incolatu suscipiebat, suauiter leniebat. Is aliquando ante imaginem B. Virginis Deiparæ, quę in ara dormitorij extat, parum decenter indutus, orans, flagris ab Angelo admonitus est, vt maiori veneratione, columbinis pudicissimæ Virginis oculis, se in posterum sisteret. Aliquando etiã in angustia portu secanda, quę tunc lignea erat, circa cisternam noctu obambulans, globosque precatorios voluens, audit singultientem quendam in cisterna, putat fratrem quempiam casu lapsum esse, vocat secundo, & iterum, nullus respondet, singultus tamen præteruolant aures eius. Spiritum aliquem insidias fratribus, vel sibi tendentem primo suspicatur. Verũ vt erat, in hoc genere discretionis Geniorum probatus, signo Crucis fronti, ori, & pectori impresso, adiurat eiulantem, diceret, quinquam esset: Cuius rei gratia illo loci desisteret, subsideretq; quæ etiam causa singultuum? Anima sum, respondet, fratris illius qui nuper obiit, officij sui parum memoris, Purgatorij pœnis hac in cisterna, iusto Dei iudicio deuota. Mirum putas, me in gelido fonte, flammis torreri? Paschasium illum vrbis Diaconum, in balneo quoque easdem pœnas exsoluentem, recogita, non mirabere. Secutus sum errantem, sequor erroris flagra olim sustinentem. Ceteras quibus resperfus fui leuiore maculas, non tibi pando. hoc vnum scias, fratresque desides officij admoneas velim, me hic flammis Purgatorij ignis exuri, quod pro anima alterius fratris decedentis, psalteria consueta non recitauerim. Et quam, ait senex, grauis est vredo, qua torqueris? Ignes alij, respondet, aura est tenuis, comparisone ardoris quo discrucior. Experiri volo, infert Stanislaus, hoc in mortali corpore, cruciatum quem asseris, modo vt partem aliquam expendam suppliciorum, quæ demerui. Non potis est homo, respondet ille, infirmitate circumdatus, hæc perferre. Tamen si peruiacaci animo possis, volam manus extende, guttulam sudoris mei excipe, me tuis sacrificijs iuua, fratribus suade, caueant, ne ob similes culpas, æqualibus plectantur pœnis. Proterendit ille manum, igneam quandam lachrymulam excipit, qua perustus, doloris immensi impatiens, vociferans in terram prostermitur semimortuus. Accurrunt fratres, confabulantis sermonibus, nec non clamoribus dolentis excitati. Seniculum iam exanguem & fere mortuum reperiunt. crebris flatibus & fotura, fugientem animam reuocant. causam doloris & casus inquirunt. Non diffitetur illa in se reuersus, hæcque posteris inculcanda indidem monet. Annum superstes fuit, cruciatus Purgatorij in exhausto corpusculo persentiscens. Demum sancto fine quieuit, sepul-

tus pone Crucifixi illam imaginem, cui toto pectore adhæressebat, atque deferuiebat.

*F. Vincētius
nominatus.
Tradit P.*

Tulit in signe decus virginei candoris, F. Vincentius, Religionis Tyro, in Conuentu Cracouiensi, quem Patrum suorum memoria Pater ille Melchior Prouincialis, diem clausisse extremum memorabat, tanta animi innocentia & simplicitate, vt cochlearia mensæ Patrum numerare nesciret, puritate vero, ferè Angelica. Circa agonizantem fratrem quendam peruigiliis ducens, dum putat illum esse mortuum, & post pusillum se attollentem videt, timore nimio correptus, animam niueo candore castimonix fulgentem efflauit, per manus Angelorum, virginum choris infertus. Nostra memoria, dum cuidam ex Sacerdotibus (erat is P. Lucas peste sublatu anno Dom. 1588.) brumæ insequentis tempore, in Conuentum ex Promnicensi prædio delato, sepultura quæreretur, in communi fratrum sepultura, ferè in ipso ostio monumenti, repertum est eius exiguum, sed integrum corpusculum, genis roseo colore rubentibus, miram quandam gratiam spirans. Hinc emotum, a quodam plus æquo curioso Fratre, qui caput a reliquo busto, frequenti auulsione conuellere nitebatur, sed frustra, in interiori parte sepultura, non a vermibus corrosum, neque tabo corruptum, sed integrum vt repertum fuerat, collocatum est. Admonet me quæsitura hæc sepultura, ne venerandi Patris Ludolphi sanctam memoriam, silentio præteream. Nec plura de eo proferam, quam quod tunc multi conspexerunt, dum Patri Luca sepultura locus quæreretur. Aperitur sepultura quædam in loco Capitularibus actionibus dedicato, in Conuentu Cracouiensi, de sub proximiori choro fenestra. Reperiuntur ibi duo viri semet, mutuis brachijs sub ascellis, post mortem prodigio amplexi, quorum vitæ propositum, cursum & exitum Epitaphij tabula, his pauculis verbis impressit, non vero quantum desiderabatur expressit. Hoc compressi lapide, Beati Manes requiescunt, vere Doctorum virorum; quorum alter Sarmata ex Secemino, Gnezen. Ecclesiæ Cancellarius, sacrarum literarum & V.I. Doctor. cui Dominico nomen: alter vero Ludolphus Germanica gente progenitus, S. Theologiæ & ordinis Prædicatorum professor, idem & prælatus Prouincialis. Vtrique par probitas, par dignitas, par virtutis studium, par vitæ sanctimonia atque innocentia fuit. & si quid corporis dotes ad eam rem faciunt, par corporis proceritas, par robur. vtrique inerat. Nisi quod dicendi flore Germanus anteibat Polonum Qui paululum antequam moreretur, profectus in Hierusalem sitibundo desiderio concupiuit videre, vbi positus erat Dominus. Congruerat reuera hic ambos deponere, vt quos una dies sustulerat, vnus locus tumularet.

*P. Melchior
Varaceni
Magister.*

ret. 20. die Martij 1519.

Tuam quoque memoriam Melchior Magister Vareci, nostris refricare oculis cogimur. Pater iste nostra tempestate, pro contemplationis spiritu extaticus, ad eum modum extra se rapiebat, ut præ dulcedine raptus, & in

& in oratione absorptus, nullius ex circumstantibus speciem uideret, aut loquentes uocem audiret. Maxime in res alienas lyncis oculis inquirens homo quispiam, nihil in eo aduertebat, præter orandi consuetudinem assiduam. Noctu diuq; in templo orationi uacabat; ex quo interdum gelu obrigescens, a Fratribus in cellulam efferebatur. Energumenos frequenter a Dæmonibus liberabat, utq; illis terrificus esset, quatuor dies in hebdomade toto tempore uitæ suæ, in pane & aqua ieiunabat. Plurimis annis Conuentui Vilnensi prælatus, uirtutum omnium ideam, sibi subiectis fratribus se demonstrabat.

Tandem uitæ cursu sanctissime transacto, ubi exitus sui ultimum terminum, diuina reuelatione sibi imminere sensisset. Hodie, ait sanus & incolumis ad fratres, cum Diua Barbara Martyre (huic deuotus extiterat) mea cœnaturus sum fratres mei dilectissimi. Quamobrem oro, Patrem Suppriori mihi ocius quærite, coram quo expiem meas maculas. Eundem nomine meo compellate, me ut sanctissimo viatico ad iter robores, atque sacro oleo perungat. Mirantur fratres uerba senis, sed corpore uergeti. nullo siquidem morbo tunc detinebatur. Aiunt ad eum. Non nos adhuc relinques pater suauissime, te enim robustiorem, nec aliqua infirmitate quassatum uidemus. Repetebat tamen ille sapius. Hodie, hodie cum Diua Martyre mea cœnaturus sum. Interim adest Supprior P.F. Petrus Opatouicen. Hic vigentem & lachrymas fundentem Melchiorem, auctoritate diuina pro more Religionis plenariæ absoluit, sanctissimoque Eucharistiæ Sacramento refecit. Hunc ille summa humilitate & ardore, prouolutus in genua suscipit. Extreme deinde vnctionis Sacramentum instantius flagitat. Cunctanti Suppriori. Heus, ait, ne moras nece. En in secretiori armariolo cubiculi mei, habes sacram pixidem olei infirmorum (ipse sibi parauerat, præsciis mortis horæ) quo me ex Apostolico decreto perungi conuenit. Habes ibidem & stolam, & libellum precibus vnctionarijs destinatum, & bombycem atque stuppam absterforiam, his uisibus a me præparatam. Age, ne meus spiritus flammis infernalibus vel absterforijs peruratur, iniunge hæc arida senilia membra. Cæleste hoc oleum cupio portare animæ meæ illitum, ne cum fatuis uirginibus excludar a sponso meo. at mage cum Diua Barbara mea, mihi pateant portæ supernæ, propter hunc laticem exultationis. Sedentem in lectulo senem, inungit Petrus Supprior, ille alacri uoce respondet ad singula, Psalmis quia pœnitentia nomen habent, alterne cum fratribus ante recitatis. Tandem his sacris deuote procuratus, Crucifixi imagine correpta, pieq; complexa, & non semel purissimis lachrymis irrorata; quæ circa agonizantem fratrem orationes recitari solent, fratribus coram astantibus, eas sibi ipse accinit. His omnibus exactis, illam cantilenam. Subuenite sancti Dei, occurrite Angeli Domini, suauissima uoce sua, præcentoris officio functus incipiens, Spiritum Deo reddidit, in Conuentu Vilnensi, anno Domini 1602.

*Martyrolog.
Ratiborien.
Tradit soror.
M. sin f. ex-
pedit. Pro-
uincial.
Misehon.*

Nisi flamma ædax, vna cum Conuentu Ratiborien. S. Spiritus, act^a eiusdem incinerasset, relicta nobis esset plena relatio, de Beata sorore Euphemia, Domicilla Claustrali ordinis nostri, ex qua materiam haberent, viri laudandi Deum, qui in sexu quoq; fragili, mirabilis est: virgines Deo deuotæ, imitandi viuum exemplar omnigenæ perfectionis. Quæ tamen manauit pia traditione ad posteros, inq; monimentis antiquis Prouinciæ adumbrata est, eam accipe & suscipe. Nata Ephemia Domicilla Lescio Duce Ratiboriæ, ab ipsa ferme infantia, virginitatem suam, Christo virginum sponso consecrauit. Teneros pueritiæ annos, innumeris virtutum coronis ornauit, nempe orandi & contemplandi, in noctes vsque protenso studio, carnis per inediam, in somnia, duritiem lectuli, disciplinas vsque ad profusionem sanguinis, cilicij, imò & cathenæ ferreæ gestationem, perpetua maceratione, mentis humilitate demissa, pectoris munditia, cogitationum sanctimonia, cordis erga Saluatorem suum amore flagrantissimo. vsu sanctissimi Sacramenti frequentissimo, mirabilique vitæ totius innocentia. Annum excedens duodecimum, in matrimoniū expetita fuit, a Duce Brunsviciensi & Marchione Brandeburgensi, quod illa constanti animo repudiauit, iam nobiliori, speciosiori, ditiorique sponso Christo olim deuota. Diuinis reuelationibus & apparitionibus, non semel dignabatur. Ante Religionis ingressum, in oratione vna noctium perseueras, & postmodum e fenestra cubiculi sui, versus Ecclesiā sancti Spiritus sororum claustralium Ratiboriæ prospiciens ab arce, trinos radios luminis insoliti vidit e cælis descendere, supra illam Ecclesiam, inque medio radiorū columbam niuei candoris, in cuius specie, diuinus ille spiritus sæpè descendere solet, introrsus monasterij tecta delabentem. Dum Religionis habitum inter missarum sollempnia susciperet, a tempore quo sacra hostia eleuata fuerat a Sacerdote, adusque sacram communionem, qua illa quoque reficiebatur, Angelorum concentus in aere, ab omnibus circumstantibus auditus est, lætitiæ index, quam cœlites de hac Diua cœlibe conceperant. Adiecta illi Religionis veste, adiecit quoque illa virtutū exercitio, indefessos conatus. Dotis nomine opidum Iauorouum, cū septem pagis sibi a parentibus relictum, religiosissimo illi monasterio donauit, quod indigne ferendo postmodum Ianussij Patruī sui filius Nicolaus Dux Ratiboriæ, bona hæc opulenta per scelus inuaserat, occupauerat, & propria sibi fecerat, nequicquam in eū, & in filios ipsius Venceslaum & Ianussium, sceleris patris complices, Apostolica excommunicatione prolata. In summa pauperie & patientia cum alijs sororibus viuens Euphemia, miraculis multis præfulgens, & officio Priorissæ defungens, ad cupitos Iesu Christi complexus migravit, 16. Kalend. Febr. anno Dom. 1359. In naufragijs, morbis, & necessitatibus quam maximis deuotè inuocata, plurimis miraculosè succurrens, magna apud Ratiborienſis in veneratione habetur. Ingruentes quosuis casus Ciuitati, vel Monasterio sororum

riorum, sic etiam mortes earūdem Monialium ab interius aliquot diebus percusso lapide suæ sepulturæ portendit & præmonet.

Simili sanctitate viguit soror, tertij vt uocant habitus, re & nomine Beata cuius corpus in Ecclesia SS. Trinitatis Cracouiæ in sacello signifierat Catherinæ Senen. conditum est. Aperto enim eius sepulchro, tam sua uisissimus odor, omnium nares percudit, vt aromatum apotheca, vel Libanus Balsami esse sentiretur. Obijt anno Domini 1508.

*Petrus Thia
nen. Episcop.
Thelesinus
& suffrag.
Fevaria.
Martyrolog.*

CAPVT SEXTVM.

Archipræsules, & Præsules ex Prouincia Polonia.

AGMEN Præfulum, vt dignitate ita ferè tempore Prior, frater Martinus Archiepiscopus Gnesnen. ducit. Is in aula summorum Pôtificum, suo tempore facilè Princeps, ac supremus Pœnitentiarius, à Pontifice Max. Nicolao II L. anno Domini 1278. Ecclesiæ Gnesnen. præficitur. Qui ad Ecclesiam suæ vigilantia creditam, ab vrbe regrediens, Bononiæ infirmitate correptus, diem obiit extremum. Ante chorum, pone capellam S. Thomæ Aquinatis à parte sinistra, ad maiorem aram ascenden. sepultus. Vir nobilitate generis, Strenporum, uidelicet progenie illustis, virtutibus vero omnigenis, ingenij elegantia, & morum suauitate Pontifici, & Boleslao, ac Præmyslao Principibus, in primis vero Ecclesiæ metropolitanæ Gnesnenfis Prælati, longè charissimus. In scripturis sacris, addo ex Trithemio, studiosus, & eruditus, & sæcularium rerum non ignarus, in declamandis ad populum sermonibus excellentis ingenij. Scripsit quædam præclara opuscula, quibus sui nominis memoriam ad posteros transmisit.

*Leand. li 3.
Dlugoff.*

*Trithem. de
script. Eccl.*

Equibus ego vidi

Tabulam Decreti

Chronicam succinctam

Sermones de tempore

Sermones de sanctis

De diuersis miraculis

De Schysmate Ecclesiæ Græcorum. in Bibliotheca Vatic. & Historiam de Guelfis. ibidem.

lib. 1. Inter alia quæcunque fi.

lib. 1. Quoniam scire tempora summo:

lib. 1. Scientes quia hora est:

lib. 1. Ore fit confessio ad salu.

lib. 1. Quidam Paterfamilias:

Alterius metropolitanæ Sedis Halicien. tunc, antequâ Leopolim transferretur, Archipræsul B. Bernardus Martyr.

B. Berengarius martyr designatus Episcopus Cracouiens.

B. Gerardus ex Prouinciali primus Episcopus Ruthenorum.

B. Vitus primus Antistes Lituanorum

B. Meinardus primus Episcopus Liouonū

Fr. Gregorius S. Th. Magister & Ioannis Alberti Regis Poloniæ Eccle-

*Leander
M. f.*

*M. f. & acta
Capit. Prom.*

siastes, electione Capituli, & apud Alexan. Pont. Max. plurimum exposcentes Regis precibus, Episcopus Vladislaien. circa annum Domini 1490.

F. Paulus Episcopus Posnaniens.

F. Vincentis Episcopus Posnaniens.

F. Bernardus Episcopus Plocen. is qui Vratislaviae consecrauit locum & altare Capituli fratribus.

F. Petrus Episcopus Plocen. ex prouinciali Poloniae.

Miechouius

& *Dlugoff.*

F. Henricus ex prouinciali, Episcopus Culmen. Tenent alij Archiepiscopalem titulum obtinuisse ab Innocentio Quarto.

F. Ioannes Episcopus Culmen. in Conuentu Bressen. sepultus ex prouinciali Poloniae.

F. Ioannes Gzodlant ex Episcopo Culmen. quam multis annis summa cum dexteritate administrauit, ad Hildersemen. postulatis cruciferorum translatus, plenus bonis operibus, migravit ad Dominum, & in Ecclesia praedicta sepultus est.

B. Nicolaus Mag. ex prouinciali Poloniae Episcopus Culmen. Hic bona Ecclesiae suae à Cruciferis erepta recuperauit, & plenus vitae sanctimonia migravit ad Dominum 1325. 6. Kal. Octob.

Cramer. lib.

15.

F. Ioannes Opatouicen. a sacris Confessionibus Ladislai Iagellonis, Episcopus Chelmen.

F. Stephanus Armenus Leopoliens. Episcopus Chelmen.

Leand. &

Munster. li. 3

F. Petrus summus Pœnitentiarius Nicolai Papæ Quarti, & Bonifacij Octauj temporibus, praesul Caminen. in Pomerania, dum ad Ecclesiam reuertit, Genuae mortuus, in Ecclesia fratrum Prædicatorum sepelitur, anno 1598.

F. Vilelmus Episcopus Caminen. 1373.

M. f. antiq.

F. Gregorius Episcopus Volodimirien. in Russia, antequam sedes fuisset translata Luceoriam. 1425.

F. Philippus Episcopus kijouien.

F. Michael Antistes eiusdem Ecclesiae. 1439.

F. Ioannes Roza Episcopus Moldauia.

Martyrolog.

antiq.

F. Stephanus Zaiacze Lector Episcopus Cereten. 1412. hic omnia sua conuentui Cracouiens. reliquit.

F. Ioannes Sartorius de Cracouia, Episcopus Cereten.

Martyrolog.

& Tabul.

canonaph.

F. Albertus à Secinie Mag. ex prouinciali Poloniae, & Commissario Innocentij Papæ Octauj, Episcopus Theodosien. & Metropolitana Ecclesia Gnesnen. suffraganeus, circa annum Domini 1503.

F. Ioannes de Radzieioco Magister Episcopus Theodosien. suffraganeus Gnesnen. post annum Domini 1505. multis in prouincia pro ordine & Ecclesia exantlatis curis.

F. Iacobus de Bydgosza ex prouinciali Poloniae propter ingentes ani-

mi dotes, Episcopus Laodicænus, & suffraganeus Cracouiens. à Ioanne Conarski asciscitur.

F. Paulus Cracouiens. Mag. ex priore Conuentus Cracouiens. SS. Trinitatis, propter dicendi leporem, quo aures Principum in Concione demulcebat ad Episcopatum Laodicen. & suffraganeatum Cracouiens. assumptus, anno Domini 1470.

F. Marianus S. Th. Magister & hæreticæ prauitatis quæsitorex prioratu Cracouiensi ob eximium virtutum fulgorem, Episcopus Laodicani, & suffraganeatus Cracouiens. insula ornatur, ad instantiam Friderici Cardinalis Archiepiscopi Gnesnen. & Episcopi Cracouiens. Extinctus est, ait Miechouius, Marianus suffraganeus Cracouiens. Religiosus S. Dominici, Theologus acutus, lingua facundus, plura genera linguarum callens, & discretè pronuncians, Latinam, Slauioticam, Polonicam, Alemanicam & Hungaricam. claruit anno 1503.

Miechou. lib. 4. cap. 83.

Fr. Dominicus Malochouius magister, nobilis genere, sed nobilior fide, & virtute, post insignes pro fidei catholica indefessos labores, Cracouiensisque conuentus dignam administrationem; ex priore Episcopus Laodicænus, & suffraganeus Cracouiens. multis & egregijs conuentui Cracouiens præstitis beneficijs dierum bonorum plenus obdormiuit in Domino, & ante aram maiorem in Ecclesia Sanctissimæ Trinitatis repositus est, anno. 1544.

Fr. Vincentius magister apud omnes ob linguæ facundiam, morumque integritatem celeberrimus, à Paulo Papa secundo, Episcopus Ennensis & suffraganeus Andreæ Episcopi Posnaniens. institutus 1469. 3. Idus Octobris. adusque annum dom. 1494. summa cum laude floruit.

Fr. Adrianus magister Sigismundo I. à sacris confessionibus, Episcopus Ennens. & suffraganeus Posnaniens. 1539. obiit.

Fr. Albertus eiusdem Ecclesiæ Antistes suffraganeus Posnaniens.

Fr. Valerianus magister, oratorum sui temporis facile Princeps, Episcopus margariten. & suffraganeus Vladislauien. 1538.

Fr. Iacobus magister Episcopus Lacedæmon. & suffraganeus Plocen. 1491.

Fr. Ioannes Cracouiens. magister, fidei catholicæ acerrimus propugnator, concionator summus. ob vitæ, morumque probitatem ad eundem Episcopatum, & suffraganeatum Plocen. euectus est.

Fr. Fœlix magister Episcopus Metonen. suffraganeus Vilnen. 1554. 22. die Aprilis.

Fr. Cyprianus magister eiusdem Ecclesiæ Præsul. suffraganeus Vilnen. nostro tempore,

30. Eo quoque tempore, dum conuentus Soldinen. sub regimine prouincie Poloniæ erat, vt refert Genebr. lib. 4. ex cathologo Episcopat. orbis.

Genebr. lib. 4.

Quendam de Ordine Prædicatorum Archiepiscopum Soldinen. creauit

Ioannes Pappa XXII. ei dato pro se, & successoribus pallio. Ad partes quæque Aquilonis, eiusdem ordinis fratres septem misit, pro Corepiscopis, siue Suffraganeis.

Omnes hi non palpandi, neque ambitus vitio, sed neque etiam Plutonis clauæ aurea, sed virtutibus lectissimis, sed rara in dicendo venustate, & constantia, sed immensis pro Ecclesia Dei exantlatis laboribus, ad eas dignitates sibi parabant iter. His dignitatibus ornati, non religionis humilem, contemptamque togam deponere, non absque arbitro, & conscio vitæ, socio ex eadem religione vixere, nil vnquam de rigore viuendi religioso remiserunt. eadem vigiliæ orationes diebus, noctibusque iunctæ eadem, consuetudo diaria, puris cum lachrymis sacra offerendi eadem. idem in concionibus studium, idem veri, iusti que, vel contra mortes sibi ab improbis, & peruiacibus obiectas inculcandi ardor. eadem animi infracta fortitudo, contra fidei, & fortunarum Ecclesiæ hostes, eadem viuendi parsimonia, contemptus opum, pompæ Aulicæ, illecebrarumque eius abdicatio, mentis humilitas, corporis castimonia, cordis sanctimonia, pectoris candor, totiusque hominis ad amussim Paulinam efficta forma. Basilios, Chrysostomos, Nazianzenos, sui sæculi è claustris cœnobiorum, siue magis a cœlis rediuiuos, superiori ordine cenfitos, omnes putabant, habebant, & summo cultu suspiciebant. Reminisci lubet eorum, quæ nõ semel in publico confessu Illustrissimorum virorum, omnibus fere, lacrymis sanguineis, cladem Ecclesiæ Poloniæ à Lutheranis, aliisque illatam deplorantibus, referebat, vt potestate amplissimus, ita doctrinæ candore, vitæque sanctitate Illustrissimus Stanislaus Carnicouius Archiepiscopus Gnesnen. ille Antagonista contra heresim se in Aulas Principum, imo & quorundam Pontificum Poloniæ inferentem, Referebat ille de Adriano, Valeriano, & Cipriano Episcopis, suffraganeis, ceterisque doctissimis, sanctissimisque patribus prouinciæ Poloniæ quod ij soli contentione indefessa, concionibus doctissimis, disputationibus acutissimis, laboribus, & sudoribus immensis, fidei catholice puritatem, & maiestatem, in Regno Poloniæ, heresi Lutherana, Zuingliana, Suenckfeldiana, aliorumque monstrorum sexcentorum obruto, retinuerunt; Ipso Archiepiscopo Regni Primæ tunc Iacobo Vchanskij, de heresi, ob conciones à ministro heretico (Frisius erat) suo in Palacio publice factas, suspecto; ceterisque nõnullis in fide orthodoxa nutantibus. Quinque tantum ex Episcopis Poloniæ, recte de catholica doctrina sentientes, memorabat Pius ille senex. Quin & Aulæ sacratæ Sigismundi Augusti audenter se obtrudebat heresis. Brentius & alij nouatores impj passim libros infanda heresi scatentes, Regi obtrudere ausi, & postulare subscriptiones Principis, iam iam, ni a P. Melchiore firmaretur, penelabantis. Plura pudor & dolor præsertim de Archipræsule vetat scribere.

*Et ne sacra illa Regum, Pontificumque limina prætergrederetur, vel
etiam*

etiam si forte per rimas illapsa esset pestifera heresis postliminio pellere-
tur Valerianus, Cyprianus Melchior & alij fratres prouincię Polonię litte-
ris Hosij Pontificis Varmien. & doctissimi Cardinalis, iussu summorum
Pontificum Pij quarti, Pij quinti, aliorumque antecessorum datis com-
moniti, toto conatu aduigilabant. Vt tandem dormientibus, ne dicam
conniuentibus Ecclesię Pastoribus. à maligno hoste sparsum zizanium, ex
agro Polono euellerent, triticumque purgatum fidei conseruarent totos
conatus adhibebant. Narrat & præter alios viros Illustrissimos is quem
nunc omnes, propter summas virtutes ex Culmen. ad Varmien. & ex ea
ad Vladislauien. & post ad Cracouiensem Præsulum euectum admiran-
tur, Petrus Tylichzki quod Cyprianus, & Melchior, Lucas & Leonardus,
cum alijs fratribus prouincię Polonię, iam iam labentem fidem catholi-
cam, creberrimis, & feruentissimis laboribus suis exerunt. Si fratres S.
Dominici, ait frequenter in Regno Polonię tunc cum heresis omnia tecta
peruadebat, non fuissent, vix aliquod vestigium fidei orthodoxę in Polo-
nia superesset. Nondum enim submissi fuerunt cooperarij societatis Ie-
su, qui nunc cum indefessis ex labore, onus partiti sunt. De Cypriano Sre-
den. suffraganeo Vilnensi, ea adhuc recens ex ore hominum spirat memo-
ria; quod is vaticum populo promiscue concionabatur. cum hæretici, peius
angue, & cane Ecclesiam catholicam fugiendam esse iactabant; Procres-
que multa graui indicta, eos ab ingressu templi arcebant. Hinc cachinnis,
quandoque spurcissimis rebus, imo & lapidibus interdum ab hæreticis
exceptis, eadem fortitudine animi, in plateas, forumque mercatille prodi-
bat, seminaturus verbum veritatis; vir erat in dicendo liberrimus, & quod
Sanctus Ambrosius, ob dicendi summam libertatem tulit elogium; tulit &
Cyprianus, nullius vitia palliabat, quantum insignis esset ille, fuisset Theo-
dorus, vel Augustus, si qui peccaret, sed libera voce increpabat. Quod au-
tem in eo fuit admirandum, cum tanta facundia, scholasticam Theolo-
giam iunxerat, vt abdita catholicę fidei mysteria, facundo lepore contra
hæresim pronunciaret. Acumine memorię tantę fuit, vt in disputationi-
bus contra hæreticos, integra capitula Augustini, Cypriani, & aliorum
patrum referret memoriter, quasi nuper eos in thesaurum mētis colloca-
set. nostro æuo obiit, multis laboribus exhaustus, innumeros hæretico-
rum ad fidei veritatem reduxit. Vibre sepultus quiescit.

Hæc partim ex cathalogo Episcopatum orbis, partim ex Miechouio,
Cromero, Leandro, Trithemio Actis capitulorum prouincialium, manu-
scriptis vetustissimis authographis, tabulis cenotaphiorum, & Illustrum
personarum de posterioribus relatione accepimus.

Prouinciales vigilantissimi prouinciæ Poloniae Ordinis Prædicatorum.

PRÆSTAT ante Indiculum prouincialium, præfigere normam illam vere auream, à Santissimo Patriarcha nostro Dominico, prouincialibus, cæterisque fratribus prouinciæ Polonæ præscriptam. Apostolico certe spiritu dignam, dignam, quæ nostris quoque oculis dies, noctesque obuerfetur, eam ex vetustissimis prouincia annalibus descriptam profero.

*M. sin 8. an
figuis.*

Filijs & fratribus in Christo charissimis, vniuersis prioribus, & conuentibus ordinis Prædicatorum, per prouinciam Poloniæ constitutis. Fr. Dominicus seruus humilis, in consolatione sancti spiritus, gaudium, & salutem.

Quotidiana de omnium vestrum profectu, & salute solliciti, & frequenter vos exhortatione admonere consuevi, ecce iterum celebrato capitulo generali, quasi annum nostræ seruitutis tributum, vestræ charitati rependimus. charitatis debitum in hoc exoluen. quod quanto magis soluimus, plus debemus. Itaque fratres mei desideratissimi, & dilectissimi, gaudiū, & lætitia cordis mei, per Dei misericordiam obsecramus, ac per charitatem sancti spiritus testamur; vt inter mundanas varietates, & fluctus feri maris, in quibus reproborum confusiones, vt cernitis deprimuntur, vos qui ad vitam religionis Dei aspirante gratia confugistis, ad portum celestis patriæ, inde continuis desiderijs, & indefessis laboribus contendatis. Intumescentes aduersitatum procellas, & tentationum varias tempestates, magna fide calcan. & ad Christum potestati maris dominantem, & motum fluctum eius mitigantem, confidenter, & alacriter properantes, festinate charissimi ingredi in requiem, qui alios festinare monetis. Estote vigilantes, qui alios ad vigilantiam excitatis. Estote omni puritate, & sanctitate conspicui, qui fideles ad sanctimoniam inuitatis. Calceati pedes in præparationem Euangelij, fraterna charitate estote concordēs, humilitatis, & obedientiæ vero Dei patris filio, vos exhibete conformes, vt angelicum vestræ professionis officium condignis actibus honoretis, qui in salutis humanæ officium missi estis. Diuinis aspectibus in omni loco reuerenter assistite, & proximorum edificationi fideliter ministrare. Vt ignito prædicationis eloquio, & salutari in confessionibus consilio abundare possitis; scripturas diuinitus inspiratas, & legem Domini immaculatam conuertentem animas audiendo, meditando, scrutando, sectemini, studio semper vtutium insistentes, & curiositatis dispendium euitantes. Et quoniam linguam vestram sacratissimis eloquijs consecratam, decet exhibere orationem charitatis, non officium vanitatis. Sermo vester sit semper sale conditus, vt det gratiam audientibus; & resumpta censura silentij, quæ iam minus

minus reuerenter, & patèter à quibusdam vestrum noscitur esse proiecta, argentum vestrum, & aurum conflate, verbis vestris stateram iustam facite, & frenos rectos imponite ori vestro. Sit vobis sermo viuus, & efficax, omne vanum, & non planum respuens; & lingua placabilis, lignum vitæ, verbum sanctum, & irreprehensibile, quod aduersarius reuereatur; quo ædificetur proximus, & Dei gloria dilatetur. Ferueat in cordibus vestris animarum lucrandarum zelus ardens, & acutus; quem regat ratio, dirigat discretio, temperet conuersatio mansueta. Et quoniam vos in eminenti specula constitutos, oculi multorum conspiciunt; & à vobis, magis virtutum exempla requirunt, quam ornamenta sermonis: mittamus manum ad fortia, digittis mirham probatissimam distillantes, rigorem in operibus, perseuerantiam in aduersitatibus exhibentes, vt per patientiam, & consolationem scripturarum, spe concepta celestium, secura mente conuiuium prægustemus in terris, quo nobis est in æternitatis abundantia perfruedum. Valete, & vigeat fraternitas vestra in domino Iesu Christo, meque inutilem seruum vestrum cum socijs, habete vestris orationibus commendatum.

Antiqua consuetudine prouinciæ, diuina hæc Sanctissimi patris nostri epistola, aureis litteris exaranda, in communi refectorio, singulis septimanis, omnibus fratribus præsentibus, à lectore mensæ die Dominico prælegebatur, vt ad eam prælati, ceterique Fratres facilius se cõponerent, quo sepius auribus eorundem inculcabatur, cordisque tabulis insculpebatur. fuisse vigiles in suo officio prouinciales, Apostolici huius monitorij non immemores, quorum longam seriem aspicit, & imitari pergit, Fr. Albertus Secouius S. T. Mag. prouincialis Poloniæ.

Primus qui prouinciæ præfuit, is qui superiores litteras primitus sua vita expressit Beatus Hyacinthus Odrouanzius, in capitulo generali Parisi-^{Martyrolog. Crac.} no, pro humilitate cordis, officio se abdicauit, vt eo magis, Apostolatus officio vacare posset.

F. Gerardus sequitur natione Vratislauiensis in eodem Capitulo generali, à Magistro ordinis Iordane, prælatus prouinciæ, ex quo officio Episcopus Ruthenorum consecratur, circa annum Domini 1234. Iam enim consuetudo inoleuerat in ordine, durationis prouincialium, ad quadriennium, quæ postea constitutione sancita est in Capitulo generali Bononiensi 1242.

Proximus à Gerardo prouincialis Poloniæ integerrimus, & doctissimus Pater, is quem S. Hyacinthus Religioni ascripsit, a cœtu Cardinalis Legati Crescentij abstractum.

F. Iacobus Romanus. Huic Gregorius Nonus, committit auctoritatem inquirendi statum Ruthenorum circa creationem Episcopi, vt supra, c. 2. anno 1232. ^{Bulla Greg. XI.}

B. Ceslaus Odrouanzius frater Germanus S. Hyacinthi 1235.

Henri-

F. Henricus olim Albertus Episcopus Armacanus, ex priore Lipsien. prouincialis Poloniæ, postmodum Episcopus Culmen. in Prussia 1241.

F. Martinus is qui ossa B. Iuonis Episcopi cum patre Vincentio a Mutina Italix Ciuitate transtulit, ex priore Sandomirien. prouincialis Poloniæ 1247.

F. Nicolaus studens Parisien. 1249.

F. Stanislaus S. Theol. Magister Cracouien. 1255. Is ad quem Alexander Quartus Diploma plumbeum, supra relat. direxit, de submittendis Apostolicis inter gentes.

Michou. li. 4.

F. Simon Mag. quem Vrbanus Papa Quartus, cum Volimiro Episcopo Vladislaui. instituerat auctoritate Apostolica, suum Commissarium, pro examinatione vitæ, meritorum, ac prodigiorum Beatæ Hedwigis, in anno Domini 1262.

F. Ioannes Boemus 1263.

F. Reinaldus Theuto. 1267.

F. Ioannes Sandomirien. 1271.

F. Nicolaus Lombardus 1275.

Ioan. Dlugosius.

Huius temporibus horribile quoddam exemplū accidisse narrat Dlugosius, circa quendam militem, hæc in verba, anno Domini 1276. Miles quidam Polonus sauius, & impius in proprios subditos, & externos, de vita futura nihil pensi gerens, cum assiduis præuaricationibus in Deum, confiteri, & pœnitere pro ludibrio ducens, iras in se cœlestium coacerauisset, in grauem incidit languorem. Sed nec tum quidem scelerum conscientia actus, quicquam sibi de impetranda propitiatione diuina, ratus se superuicturum, & suas transgressionibus resumpturum, prospexit. Inualecente tandem morbo, fratres Prædicatores per consortem illius, pro sananda ægra mente acciti; Militem ad pœnitendum multifariè, per salutifera monita inducebant. Quibus miser homo commotus, serius, inquit, me ad pœnitendum impellit; Serius confessionem, iudicatio iam, & damnato, suadetis. cum pœnitentiæ, & gratiæ tempore effluxo confessionis, & pœnitendi spatio mihi subrepto, iusto Dei iudicio, in potestatem traditus sum spirituum tenebrarum. Vrgentibus deinde maiori instantia agrum fratribus, & ne qua desperatione commissorum facinorum à confitendo, & pœnitendo abstraheretur, opem diuinam, si pœniteri, & confiteri vellet pollicentibus, extremam edidit vocem. Frustra, inquit ingeritis de confitendo monita, proprio exuto, & spoliato arbitrio, etiam in Dæmonum potestate consistenti. à quorum cateruis super imminetibus torquendus, & flagellandus iam appetor. Audita illico sunt percussiones horrendæ, ictus frequentes, & atrocissima ex sonitu, & collisione, atque reciprocatione flagellationum verbera, & in ægri corpore liuores, plagæ, vulneraq; à fratribus, & alijs circumstantibus visibiliter, ab invisibilibus tortoribus illata, conspecta. Inter quæ ille infœlix, & execrandus

us homo nec vocem, nec gemitum edens miserabiliter expirauit. In quo Beatissimi Augustini sermo, pro diuino oraculo cui libet peregrinanti retinendus, impletus est. Hæc est, inquit, iustissima lex Dei, vt qui viuendo obliuiscatur Dei, moriendo obliuiscatur sui.

F. Iacobus ex districtu Sandominien. Prouincialis anno 1279.

F. Goslaus Vratislauiens. anno 1283.

F. Boleslaus Lector Hradicen. Boemus 1287.

F. Aegidius Magister 1290. Is qui in Capitulo generali Ferrariæ celebra- *M. f. Alla*
to, contra Latinum Vrsinum, & Hugonem Cardinales, pro libertatibus *Cap Ferrar.*
ordinis, vna cum cæteris Patribus, murum se ahæneum opposuit. Hi enim Cardinales, ex instinctu Nicolai Quarti Pont. Maximi de ordine Minorū, & ex priuato quodam affectu (nepotem enim Latini, noluerat studijs vacare, generalis munio in Conuentu Parisiensi, sed alibi) Generalem unionem Hispanum volebant ab officio amouere, cum summo ipsius, imo & Religionis, cui non multum cupiebat Nicolaus, dedecore, & probro. Validum propugnatorem iustitiæ se cum Patribus demonstrat Aegidius, hunc in modum respondens Cardinalibus. Nouerint venerabiles Paternitates vestra, quod cum accepissemus litteras vestras, antequam potuissemus super his deliberare, innotuerunt rumores apud fratres nostros, & ad eorum importunitates, coacti sumus litteras in Capitulo legere, & tunc tanta fuit lachrymarum effusio, tantus gemitus, tantus dolor, omnibus clamantibus. Expositi sumus discrimini, expositi dissipationi. Multis, & magnis fratribus clamantibus, pro licentia transeundi ad alios ordines, coram toto Capitulo. Et si morseis fuisset nunciata coelitus, non fuisset forsitan maior doloris & maioris expressio, in tantum, vt in corde suo vnusquisque nostrum diceret. Vt nobis, vt quid nati sumus, videre tantam ordinis nostri amaritudinem, & iacturam?

F. Boleslaus Hradicen. Boemus secundo 1294. Hic diuisionem prouinciæ in duas, videlicet Poloniae, & Boemiæ fieri procurabat, quæ quidem *M. f. Alla*
inchoata est, in Capitulo generali Meten. 1290. & Marfilien. 1300. & Co- *Capitul.*
locen. 1301.

F. Ladislaus Cracouiens. in Capitulo prouinciali Cracouiæ celebrato, electus, atque confirmatus 1298. electione Magistri generalis Alberti Genuen. interfuit, in Capitulo Marfilien. 1300. Is quia diuisioni prouinciæ repugnabat, in Capitulo Colonien. anno Domini 1301. officio motus est. Infœlici enim omine videbat separandos esse illos Conuentus Boemiæ, à prouincia Poloniae. Florebant illi, dum se à tam felici, & præstantissima prouincia, non secreuissent. Seiuncti, nomen vix retinent, illius pristinae maiestatis, & dignitatis, imo & ab ordinis consortio abrepti, aliorum stuporem vñibus cesserunt. Felicissima illa B. Ceslai planta, Conuentus S. Clementis Pragen. à Presbyteris societatis Iesu occupatus, exteriq; monasteria deformata, incusant Boleslaum Hradicen. suum diuiso-

*Alla super
riora & Pro-
uincialia.*

rem. Suo enim quoque tempore, illico, vt diuisi fuerunt Conuentus Boemiar, a prouincia Poloniæ, caperunt experiri, quanto illis constaret, esse sub vno corpore. Quamobrem in Capitulo generali Genuæ celebrato, iterum ad vnitatem prouinciæ Poloniæ reducti fuerunt 1305.

F. Boleslaus Boemus tertio. post Ladislai motionem in Capitulo Genuen. 1305. officio priuatus.

F. Peregrinus prior Vratislaui. in Capitulo prouinciali Cracoui. electus, prima & altera vice in duobus Capitulis.

Scriptis nonnulla, e quibus ego vidi Sermones de tempore, & de Sanctis per totum annum.

F. Nicolaus Afri, abdicato officio in Capitulo Lugdunen. 23 18. sit pœnitentiarius Ioannis Papæ xxij. & ex eo officio, Episcopus Culmen. 1325.

F. Petrus de Colomeis, postea pœnitentiarius eiusdem Pôntificis, & exinde Episcopus Plocen. circa annum Domini 1327. floruit.

M. f. in 8. *Alia Capit.* F. Mathias Cracoui. Is qui in Capitulo Valentino 1337. Benedicto Papæ xij. ordinem adnitenti totis viribus opprimere, & pessundare, se cum alijs Patribus obiecit, & in Curia Romana plurimos labores, pro integritate, & conseruatione ordinis cum cæteris sustulit.

F. Prybislaus Magister.

F. Stanislaus Cracoui. Magister.

F. Petrus Comessa Vratislaui. postea pœnitentiarius Papæ in anno Domini 1393. vixerat.

F. Ioannes Bregenſis Silesius, dictus Szodlant. Is quialiquot Conuentus Russiæ ad instantiam Gregorij X. lex magistri Helæ generalis societati peregrinantium fortè cōcesserat. 1378. & prouinciali Episcopus Culmen. 1383. & post Hilderſemen. Scripsit volumen de SS. Trinitate, & Sermones de Sanctis.

F. Petrus Vasserchab Theuto, electus & confirmatus ad annum Domini 1393.

F. Nicolaus Bresten. a Polonis electus, maximus illo tempore Prædicator, & hæreticæ prauitatis Inquisitor.

F. Ioannes Opatouicen. Mag. à sacris confessionibus Ladislai Iagellonis Regis Poloniæ in Capitulo Siradien. 1411. electus post officium prouincialatus Episcopus Chelmen. ab anno 1417. adusque 1440. illam administravit Ecclesiam.

F. Nicolaus Vrsius de Pnieroy Mag. anno 1419. interfuit Capitulo generali Friburgi, vir doctissimus & eloquentissimus.

Tempore Leonardi Statij Florentini Magistri generalis ordinis. Eius antecessor Ioannes prouincialis, postquam Episcopali honore insignitus est, in Ecclesia Chelmen. nitebatur à cathedrali Ecclesia Cracoui. audire Ecclesias, quæ in Palatinatu Sandomiriæn. & Lublinen. latissimo tractatu, ad Cracoui. Diocësim pertinebant. Cui auulsioni vt viam sterneret,

neret,

meret, moliebatur primo diuidere prouinciã Poloniæ, auctoritate generalis Leonardi. Conatibus illius in separatione Episcopatus Cracouiens. opposuerunt se vniuersi Episcopi Poloniæ, tali data epistola ad Martinum V. Pontif. Max. cuius exemplū est in Archiuo Ecclesiæ cathedralis Cracouiens. fol. 43. in qua hæc habentur. Non longe ante, idem frater agens in minoribus prouinciã Poloniæ ordinis Prædicatorum scissione, & diuisione similibus ita turbauerat, quod Regia Maiestas ope, & opera S. V. tūc in minoribus constitutæ, & demum ad apicem summi Apostolatus scilicet assumptæ in Concilio Constantien. & ex post apud dictum ordinem Prædicatorum in Capitulis generalibus, cum difficultate, & labore graui, eandem prouinciã obtinuit, ad pristinam reduci vnitatem. Datur hæc epistola in Conuentione generali Sradien. ipso die conuersionis S. Pauli Apostoli 14 25. Subscribunt Prelati, Comites, Palatini, Barones, & Procures, totaque Communitas vniuersitatis nobilium Regni Poloniæ, in dicto parlamento generali congregati. Ausis vero eiusdem Ioannis, in diuisione prouinciæ Poloniæ, se obiecit Nicolaus Vrsi successor. Et in Concilio Constantien. anno Domini 1417. sexta Iulij, sede vacante, à Ioanne Episcopo Hostien. S. R. Ecclesiæ Cardinali Vicecancellario, & Præsidente Concilij, qui postmodum in sede Apostolica Martini Quinti nomen obtinuit, impetrauit hoc ad libellum supplicem rescriptum; Audiat Episcopus Aprutinus, declaret, & reintegret, si, & prout de iure, & iustitia fuerit. Declarauit Marinus Episcopus Aprutinen. Sacriq; Palatij causarum Auditor, diuisionem illam prouinciæ Poloniæ attentatam, in vim cuiusdam mandati Domini Baltassaris olim Ioannis Papæ xxij. Magistro ordinis Leonardo facti, nullam esse, nec debere aut posse, ob diuersa scandala ex ea orta subsistere. Quapropter eandem prouinciã auctoritate Concilij generalis, idem reuiniuit. Magistro ordinis Leonardo data inhibitione, ne per se, aut alium, seu alios, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, quouis etiam quæsito colore, in præiudiciũ prouinciæ, & in cõtemptum sedis Apostolicæ, prædictam prouinciã diuidere audeat. Commissionis, mandati, rescripti, inhibitionis, & executionis istius, extat publicum instrumentũ in Archiuo Conuentus Crac. signatum signo Petri Scultesi de Moleuue clerici Vratislauen. Notar. publici. Quæ autem & quales diuisio prouinciæ tunc fuerit à Ioanne & Leonardo tentata, non liquet ad plenum, malitia temporum monumentis alijs vel perditis vel abditis.

*Annales
Crac. Eccle.*

*Instrumentũ
public.*

F. Ioannes Frakstenius prouincialis magister. Reformator conuentus Vratislauen. & per diocesiũ Vratislauen. hæreticæ prauitatis Inquisitor. Scripsit nonnulla doctrinæ suæ monumenta egregia, videlicet lecturam super Genesim, Exodum, Leuiticum, Numeri, & Deuteronomium. Super quatuor libros Sententiarum, Sermones magistrâles ad clerum de tempore, & Sanctis per totum annum, cum pluribus alijs. Tractatum de officio

Inquisitionis. Traſtatum de imitatione Chriſti, & alia multa. obiit anno domini 1446. abdicato officio.

F. Andreas Rutheni magiſter in vigilia Omnium ſanctorum Sandomiriæ mortuus 1454.

F. Iacobus de Bydgoſcza magiſter in capitulo Siradien. electus anno domini 1447. ex provinciali Episcopuſ Laodicænuſ, & ſuffraganeuſ Cracouienuſ. Hic 30. annis glorioſè rexit provinciam. Eo anno quo creatuſ eſt ſuffrag. obiit. 1478. 30. Maij.

*Acta Capit.
promin.
Marb. neſa.*

F. Albertuſ de Secinię magiſter in capitulo Lublinen. anno domi. 1478. electuſ ex provinciali ſuffraganeuſ Gneſnen. adminiſtrauit officiũ ſumma cum laudem aduſque annuſ dom. 1501. obiit 1502.

F. Ioanneſ Aduocati electuſ in capitulo Poſnan. 1505. ad uſque annuſ domini 1516.

F. Andreas de Parchouu. S. T. Baccal. prior provincialiſ. exacto officio, ob vitæ integritatem, & moruſ maturitatem, tum ſcientiæ præſtantiam, à ſacriſ confeſſionibuſ Sigifmundi I. Regiſ Poloniæ. obiit. 1540.

F. Ludolphuſ Theuto. Mag. de quo ſupra. obiit Crac. anno 1519.

F. Andreas Suientek, quinquenuio tantuſ præfuit provinciæ. Nam a pluribuſ annis exoleuerat in provincia, conſtitutio illa cap. Bonon. 1242. a Patribuſ facta, de duratione provincialiuſ ad quadrienniuſ, cum neceſſitate pleruſque exoriente, ob prudentiam in adminiſtratione provinciæ, cogebantur plerique patreſ, ponduſ, & decuſ officiij ad mortem uſque ſuſtinere, Inde ad uitalitium eſſe ceperat officiũ provincialiuſ, quamuiſ nonnulli eo ſe abdicabant ex humilitate; nonnulli etiam ad prælaturæ Eccleſiæ exinde aſſumebantur. Franciſcuſ Ferrarien. reduxerat perpetuam hanc durationem ad primeuſ Bononienuſ ſtatũ. Leo uero Pontifex ei긯 nominis decimuſ, ſpeciali diplomate, prorogauit ad ſexenniuſ.

Primuſ huic cepit agere apud eundem Leonem X. Pont. Max. pro canonizatione D. Hyacinthi.

F. Thomaa Szyczoco S. T. Magiſt. uir doctiſſimuſ, & moruſ grauitate ueneranduſ 1528.

F. Andreas Suieteh ſecũdo, propter uigentiffimaſ preceſ ab officio liber.

F. Martinuſ Sporn Vratiſlouienuſ. S. T. Mag. à Clemente VII. Romæ, in capitulo generali, multa pro gloria D. Hyacinthi obtinuit. electuſ Siradiæ 1536. obiit 1545.

F. Thomaa Szycoro iteruſ Crac. 1545. electuſ. poſt multoſ laboreſ pro canonizatione D. Hyacinthi, & pro fidei Catholiçæ, & religioniſ augmento expletoſ, Cracouię moritur. 1557.

F. Gabriel Szadech S. T. Magiſt. in concionibuſ eloquentiſſimuſ, in capitulo Louicien. electuſ.

F. Pauluſ Sarbinuſ S. T. magiſt. primuſ Inquiſitor hæreticę prauitatiſ, animi uirtute, ſcientiæ acumine, diſcendi ſacundia præſantiſſimuſ, in capitulo.

capitulo Sandomirien. electus.

F. Melchior Mosticen. Mag. 1559. in capitulo Plocen. absens electus, prima vice.

F. Hieronymus Ciranus S. T. Magist. à sacris confessionibus Sigismundi Augusti Regis Poloniae, prouincialis in capitulo Louicien. 1565. electus, dum pro restauratione religionis apud Gedanenses ciues hereticos laborat, ab iisdem haeticis ciuibus, veneno extinctus, ibidem quieuit 1567. Succedit eidem nec semel, sed & iterum, atque tertio frater Melchior Mosticen. de quo inferius.

F. Felix Siradien. bis electus, primo quidem in capitulo Louiciens 1586. deinde in capitulo Lublino. 1593. omnium consensu ad idem officium assumptus.

F. Albertus Secouius S. T. Magist. in capitulo Plocen. 1599. electus, propter diuisionem conuentuum Russiae, quae ne fieret, plurimas vorauit molestias, multosque labores sustulit, in capitulo Neapolitano 1600. eius electionis scrutinio irritato; nihilominus autoritate Summi Pontificis Clemētis octauī, per litteras eiusdem sub annulo Piscatoris datas, ex vi electionis eiusdem Plocen. super omnia totius regni Poloniae & Ducatus Silesiae Monasteria prouincialis confirmatus 1600. die 20. Nouembris; felicissimis accessionibus Conuentuum, & reformatione vitae regularis, administrabat prouinciam.

C A P V T O C T A V V M.

Censores fidei, & Inquisitores haereticae prauitatis ex prouincia Poloniae.

A semper fuit peruigil cura summorum Ecclesiae Pontificum, in extirpandis haeresion monstris; vt quoties alicubi illa enata, pullulare animaduertent, toties viros doctrinae eruditione acres, & eloquentia facundos, in eam rem deligerent. Qui zelo amplificandae Ecclesiae incensi, necnon dolore

ob pereuntes, fraude haeticorum animas, vehementissime commoti, totis studiis incumberent; vt errore profligato, fidei Catholicae maiestas, in suo candore ab omnibus amplecteretur. Industrios, doctrina praecellentes, eloquentia, zeloque, vix antiquis illis patribus secundos, patres prouinciae Poloniae ordinis Predicatorum, semper iudicauit sacrosancta Sedes Apostolica. Quamobrem eius nominis Ioannes Papa XXII. prouincialem Poloniae fratrem Petrum de Colomeis, virum dignum, cui postmodum Ecclesiae Plocen. cura Pastoralis demandaretur (quamquam alij dicant F. Mathiam Cracouien. eius successorem) prouincialesque omnes in posterum iuxta seriem succedentes, censores fidei, & haereticae prauitatis Inquisitores, vt vocant, natos, esse voluit ab eo tempore quo nonnulli Alemanorum haeresi

res imbuti pestifera, penetrare cupiebant in Ecclesiam Polonam. Eam ob causam, monet etiam Ladislaum Locticum Regem Polonię; monet & Archiepiscopum Gnesnen. Regni primatem primumque principem, ceterosque omnes Episcopos, Palatinos, Regioque lateri quosunque assidentes, Senatorij ordinis viros, vt prouincialem Polonię, eiusque subdelegatos, quo poterunt maiori studio iuuent, vt errores si qui forte irrepserunt purgentur, deuij ad viam veritatis reducantur, pestifera dogmata vulgantes arceantur, corripiantur, igne quoque si opus erit a magistratu ciuili expientur. Extant diplomata Pontificia in Archęo prouincię, e quibus hoc primum accipe, ad prouincialem Polonię datum, plumboque signatum.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei.

DILECTO filio Priori prouinciali fratrum ordinis Predicatorum in Polonia, salutem, & Apostolicam benedictionem. Inter alia quę nobis ex Apostolatus incumbunt officio, animarum precipue nos conuenit inuigilare saluti, vt eas Regi Regum, qui nos illarum licet immeritis voluit pręesse regimini, lucrifacere, sua nobis cōperante gratiā valeamus. Verum quia non est acceptū apud Deum obsequium, quod sine fide pręstatur, nec peruenitur operum edificatio ad salutem, quod supra firmitatem fidei non consurgit; ad propagandam eam, & corroborandam in mentibus hominum, intentione tota, omnique sollicitudine, & verbi, ac operis efficaciam laborare debemus; vt Christiana religione latius diffusa per orbem, patris aeterni filius, multiplicatis seruitoribus plenius honoretur. Porro plures oppositę intentionis prosequentes affectum, in contrarium studia malignitatis exercent, dum fidem ipsam detractionis iaculis feriunt, & eam de fidelium aboler e pectoribus; aduersi dogmatis instructione conantur. Quibus sic est cura vigili, & labore sedulo, assumptis armis spiritualibus resistendum, vt eorum detestandum propositum, & conamen, auxiliante Domino penitus vacuetur, & fide Catholica, per Christi pugiles virtuose defensa, nomen Domini gloriosum, dignis semper laudibus efferratur. Cum igitur sicut accepimus in Regno Polonia hostes crucis, de remotis partibus Alemanię, & circumpositis regionibus frequenter, & latenter inuadant, simplices, & catholicos dicti Regni, eosque inficere, & a veritatis limine deuolare, fallacium argumentationum impulsibus moliantur. Nos volentes contra talium dolosam astutiam, ne diffusius in Regno predicto huiusmodi serpat morbus; opportunum remedium, per sedis Apostolicę diligentiam adhiberi; ac cupientes anxie, vt negotium fidei, iugi profectu, elisis omnino quibuslibet erroribus, fortius inualeseat, discretioni tuę, aliquos de fratribus tui ordinis tuę prouincię idoneos, in lege Domini eruditos; quorum honesta conuersatio exemplum tribuat puritatis, & doctrinam fundant erudita labia salutarem, ad huiusmodi opus Dominicum exequendum auctoritate Apostolica deputandi, per partes ipsius Regni,

Regni, & alias partes, tibi per ordinem tuum limitatas, ipsosque amovendi, ipsisque amotis, vel de hac luce subtrahendis, alios similiter idoneos instituendi, quoties tibi visum fuerit, plenam & liberam concedimus tenore presentium facultatem. Qui quidem fratres cum per te ad hoc deputati, seu instituti fuerint, ut præfertur, iuxta & secundum Instituta Canonica super his promulgata, auctoritate prædicta Clevo, & Populo conveniatis, generalem prædicationem in dicto Regno, ubi & quotiens expedire viderint facientes, Inquisitionis officium, contra labem hæretica pravitatis diligenter, & sollicitè, procurant: Deus de deo exequantur. Contra hæreticos, credentes, fautores, defensores, & receptatores eorum iuxta, & secundum eadem statuta auctoritate præfata nihilominus processuri. Et si aliqui labem hæretica penitus abiurata, ad Ecclesiam redire voluerint unitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiæ, ac secundum præfata statuta absolutionem impendant, & iniungant eis, quod talibus est secundum statuta huiusmodi iniungendum. Attentius prouidari, ne, qui videntur reuerti sub palliata specie pietatis, impietatem committant, & Angelus Satanae in lucis Angelum transformetur, propter quod statuta super hoc promulgata respicere poterunt, & ab eorum insidijs, secundum discretionem eis traditam a Domino, præcauere. Ad hoc ut iidem Inquisitores, super præmissis omnibus officium sibi commissum, libentius, & efficacius possint exercere, omnibus qui ad Prædicationem eorum accesserint, & singulis stationibus, viginti dies, illis vero qui ad impugnandos hæreticos, fautores, receptatores, & defensores eorum, in munitionibus, & castellis, vel alias contra Ecclesiam rebellantes, ipsis ex animo auxilium consilium, præstiterint vel fauorem tres annos de iniuncta sibi pœnitentia, auctoritate Apostolica relaxandi, & si qui ex eis, in prosecutione eiusmodi negotij, sorte decesserint, eis omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam indulgentiam concedendi. At ne aliquid fratribus ipsis desit ad prædictum negotium prosequendum in contradictores, & rebelles, ecclesiasticam proferendi censuram. Prædicatores quoque quæstuarios, quorum interest charitativa tantum subsidia simpliciter petere, ad indulgentiam, si qua forsam habent exponere, a prædicationis officio, quod ad illos nullatenus pertinet, compescendi censura simili, tenore presentium liberam eis concedimus facultatem. Dat. Avinioni 3. Kal. Maij Pontificatus nostri anno undecimo 1326.

Accipe & hæc duo alia Pontificis Diplomata, alterum ad Serenissimum Regem, alterum ad Archiepiscopum.

Exemplar literarum Pontificis ad Serenissimum Reg. Poloniae.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei.

CARISSIMO in Christo filio Vladislao Regi Poloniae Illustri salutem, & Apostolicam Benedictionem. Quantum honoris, & laudis Deo, & vniuersali Ecclesiae, quantumcunque utilitatis, & exultationis Christianitati prouenit de multis, innumerisq; solitudinibus, & laboribus indefessis, quos tu ad expiandas de Regno abominaciones hereticae prauitatis dudum exhibuisti, ac incessanter exhibere dinosceris tua magnifica opera, prout fide dignorum testimonio percepimus, manifestant. Tu namque veluti victoriosus pugil eiusdem Ecclesiae, ac fidei Christianae zelator eximius, ad hoc semper tua vota feliciter direxisti, ut exterminares inimicos crucis, & tam fidei, quam fidelium terminos dilatares. Cum igitur sicut accepimus in Regno tuo Poloniae, hostes crucis de remotis partibus Alemaniae, & Boemiae, & circumpositis Regionibus frequenter, & latenter inuadant, simplices, & catholicos dicti Regni, eosq; inficere, & à veritatis limine deuigare fallatium argumentationum impulsibus moliantur: Nos volentes contra talium dolosam astutiam, ne diffusius in Regno praedicto huiusmodi serpat morbus, opportunum remedium per sedis Apostolicae diligentiam adhiberi, ac cupientes anxie, ut negotium fidei iugi profectu elisis omnino quibuslibet erroribus, fortius inualescat, dilecto filio Priori Prouinciali fratrum ordinis Praedicatorum Poloniae, aliquos de fratribus sui ordinis suae Prouinciae idoneos, in lege Domini eruditos, quorum honesta conuersatio exemplum tribuat puritatis, & doctrinam fundant erudita labia salutarem, ad huiusmodi opus Dominicum exequendum auctoritate Apostolicam deputandi, per partes ipsius Regni sibi per ordinem suum limitatas, ipsosq; amouendi, eisq; amotis, vel de hac luce subtractis alios similiter idoneos instituendi, quoties sibi visum fuerit, plenam, & liberam concessimus per nostras litteras facultatem. Qui quidem Fratres, cum per eundem Priorem ad hoc deputati, seu instituti fuerint, ut praefetur iuxta, & secundum instituta canonica super his promulgata auctoritate praedicta, clero, & populo conuocatis, generalem predicationem in dicto Regno, ubi & quoties expedire viderint facientes, Inquisitionis officium contra labem hereticae prauitatis, diligenter, & sollicitè prout Deus eis dederit exquantur: contra hereticos credentes, fautores, defensores, & receptatores, eorum iuxta, & secundum eadem statuta auctoritate praefata nihilominus processuri. & si aliqua heretica labe penitus abiurata, ad ecclesiae redire voluerint unitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiae, ac secundum praefata statuta beneficium absolutionis impendant, & iniungant eis, quod talibus est, secundum statuta huiusmodi iniungendum. Ideoque magnificentiam Regiam rogamus, monemus, & hortamur attentè in remissionem tibi peccaminum iniun-

iniungentes, quatenus eosdem Inquisitores pro reuerentia diuina, & Apostolice sedis, ac nostra benignè recipias, & honestè pertractes, eis in his, & alijs consilium, auxilium, & fauorem, taliter impendenau, quod ipsi commissum sibi officium exequi valeant inoffensè, & nos synceritatis tue zelum possimus in Domino merito commendare, tuq; exinde bonum, quod suis fidelibus diuina clementia pollicetur, ad diuini nominis laudem, animæ tuę salutem, & diſtictę Regni exaltationem consequi merearis.

Datum Auinioni Kalendis Aprilis Pont. nostri anno vñdecimo.

Exemplar literarum Pontificis ad Prælatos Regni Polonię.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei.

Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopo Gnesnen. & eius suffraganeis, ac Episcopo Caminen. & dilectis si ijs vniuersis alijs Ecclesiarum Prælati, in Regno Polonię constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem. P. & cunctis nost. & mentis desiderabilibus, catholici incrementum fidei affectantes, ni nio vtrique dolore replemur, cum audimus aliquos, vel sentiunt ad illius depreſſionem, qualicumque malignitate satagere, vel damnabilibus ipsam deprauando reprehensionibus, aut detractionibus ei abrogabilibus derogando, ac cõmentis eandem mordacibus peruertendo, ad quorum iniqua consternenda molimina, eo animosius aspiramus, quo in animarum stragem perniciosus eos agnoscimus conspirare. Cum igitur sicut accepimus in Regno Polonia hostes crucis de remotis partibus Alemanie & Boemie, & circumpositis Regionibus frequenter, & labenter inuadant simplices, & catholicos dicti Regni eosque inficere & a veritatis limine deuicare. fallaciam argumentationum impulsibus moliantur. Nos volentes contra talium dolosam astutiam, ne diffusius in Regno predicto huiusmodi sepe pat. morbus, opportunum remedium per sedis Apostolicę diligentiam adhiberi, accipientes anxie, vt negocium fidei iugi profectu elisis omnino quibuslibet erroribus, fortius inualeſcat, dilecto filio Priori Prouinciali fratrum ordinis Prædicatorum Polonię, aliquos de fratribus sui ordinis sue Prouincię idoneos, in lege Domini eruditos, quorum honesta conuersatio exemplum tribuat paritatis, & doctrinam fundant erudita labia salutare, ad huiusmodi opus Dominicum exequendum auctoritate Apostolicam deputandi, per partes ipsius Regni, & alias partes sibi per ordinem suum limitatas, ipsosque amouendi, eisque amotis, vel de hac luce subtrahis alios similiter idoneos instituendi, quoties sibi visum fuerit, plenam, & liberam concessimus per nostras litteras facultatem. Qui quidem Fratres, cum per ipsam Priorem ad hoc deputati, seu instituti fuerint, vt preſtat iuxta, & secundum instituta canonica super his promulgata auctoritate p. & dicta, clero, & populo conuocatis, generalem prædicationem in dicto Regno,

ubi & quoties expedire viderint facientes, Inquisitionis officium contra labem hæreticæ prauitatis, diligenter, & sollicitè prout Deus eis dederit exquantur: contra hereticos, credentes, fautores, defensores, & receptatores, eorum, iuxta, & secundum eadem statuta authoritate nihilominus processuri. & qui hæretica labe penitus abiurata, ad ecclesiæ redire voluerint unitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiæ, ac secundum præfata statuta beneficium absolutionis impendant, & iniungant eis, quod talibus est, secundum statuta huiusmodi iniungendum. Ideoque vniuersitatem vestram rogamus, moneamus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta districte præcipiendo mandantes, quatenus eosdem Inquisitores, pro reuerentia Diuina & Apostolicæ sedis ac nostra benigne recipientes, & honestè tractantes, eis in his & alijs, consilium, auxilium, & fauorem impendatis, quod ipsi commissum sibi officium exequi valeant inoffensè, & nos sinceritatis vestræ zelum possimus in Domino merito commendare.

Dat. Auinioni Kal. April. Pontificatus nostri anno X I.

His Pontificijs litteris incitati pientissimi Reges Poloniæ, quales se præstarent, in adiutorio fidei, ex hoc diplomate Vladislai Regis, iuxta cuius exemplar, amplissima potestas, alijs quoque Inquisitoribus dabatur intelliges, quod ex suo originali est ad verbum translatum.

Vladislaus Dei gratia Rex Poloniæ, Lituaniæq; Princeps supremus & heres Russiæ hic, &c.

Niuerfis & singulis Capitaneis, Burgrauijs, Castellanis, Procuratoribus, Generalibus, Viceprocuratoribus, Aduocatis, Consulibus, Scabinis, & alijs Officialibus terrarum, Castorum, Ciuitatum, Oppidorum nostrorum, in Diocesi Gnesnen. & Posenanien. Constitutis & constituendis, fidelibus nostris, gratiam Regiam, & omne bonum.

Fideles nobis dilecti. Cum Religiosus vir, nosterq; deuotus F. Nicolaus de Lancicia, Sacræ Theologiæ Baccalaureus, ordinis fratrum Prædicatorum, Inquisitor hæreticæ prauitatis, in prædictis Diocesium, per Venerabilem in Christo Patrem fratrem Nicolaum de Pniero Prouincialem Poloniæ ordinis eiusdem, sanctæ sedis Apostolicæ auctoritate sit specialiter deputatus, pro Deiq; seruitio & exaltatione S. Fidei orthodoxæ debeat in locis seu partibus nostræ iurisdictioni subiectis exercere officium Inquisitionis, vt hæresis crimen detestabile, a dictis partibus quibus præsidemus, si forte alicubi vigeat, valeat extirpare. Nos quoque velut Princeps catholicus, qui de manu Altissimi multa bona accepimus, & varijs honoribus ornati sumus, in prædictis & alijs quæ diuinum concernunt obsequium, Conditori omnium complacere vt conuenit, plurimum cupientes intendimus, imo & volumus prædictum Inquisitorem tanquam Dei

specialem ministrum, nostris prosequi gratijs & fauoribus opportunis. Vobis igitur & vnique vestrum iniungimus, & de consilio Prælatorum & Baronum nostrorum, die datæ præsentium nobiscum hic congregatorum districtè præcipiendo mandamus, sub obtentu gratiæ nostræ Regalis, quatenus prædictum Inquisitorem, ad exercendum suum libere Inquisitionis officium, in terris & locis nostræ iurisdictioni subiectis, & signanter in Diocæsis præfatis fauorabiliter admittatis. Et quotiescunq; in exequendo dicto officio sæculare brachium, ipsum contigerit inuocare, auxilium vestrum fideliter & cum effectu sibi præbeatis, capiendò & capi faciendo, quoscunque dictus Inquisitor, de memorato facinore suspectos aut diffamatos, seu etiam eodem irretitos nouerit, aut duxerit nominandos. Captos etiam detineatis, infra iurisdictionem vestram sub acri & diligenti custodia, vel etiam deducatis ad locum ad quem idem Inquisitor mandauerit, donec negotium super huiusmodi delicto, per iudicium Ecclesiæ terminetur. Condemnatos quoque ac Curia relictos sæculari, statim recipiatis indilatè, animaduersione debita puniendos. Necnon omnia alia studeatis adimplere, quæ spectant ad officium, videlicet iuxta leges Friderici Imperatoris per Ecclesiam approbatas, & per Canonica instituta, prout ipse Inquisitor decreuerit, & quoties vos duxerit requirendos. Non obstantibus priuilegijs, libertatibus, & exemptionibus seu literis præmissæ facultatis, quibuscunq; personis, cuiuscunq; conditionis, dignitatis & gradus existât, tam Christianorum, quam Iudæorum, Schismaticorum & aliorum contra fidem Catholicam delinquentium, seu Communitatibus eorum, aut Vniuersitatibus terrarum, Ciuitatum & locorum, generaliter vel specialiter, sub quacunq; verborum expressione, per nos aut alios Serenissimos Principes, Reges & Dominos terrarum Regni Poloniæ, aut ipsorum subditos, in contrarium alicuius præmissorum concessis, vel in posterum concedendis. Nolentes ex huiusmodi priuilegijs, exemptionibus, seu cõsuetudinibus ac statutis municipalibus ac Pro-uincialibus, & libertatibus, seu quibilibet promissionibus securitatis, mandatisq; ac prohibitionibus præfato Inquisitori, in tanto pietatis negotio, quodcunq; obstaculum aut impedimentum interponentibus, directè vel indirectè. Vt autem præfatus Inquisitor, suum Inquisitionis officium securius & liberius valeat exercere, nostro sussultus præsidio & fauore, ipsum eiusque societatem, & familiares, ac bona eorum, sub nostra protectione Regali benigne recipientes, per præsentis mandamus, vobis, vt supra prædicto Inquisitori, eiusq; societati, notarijs, & familiæ, nullam iniuriam, nullumque grauamen, aut damnum aliquod in personis seu bonis, a quocunq; fieri permittatis. Imo pro nostra gratia speciali, eidem de securo transitu, necnon de saluo conductu, quando & quoties per prædictum Inquisitorem fuerint requisiti, vna cum expensis competētibus, dum prædictum Inquisitionis officium apud vos exercebit, charitatiue si-

bi prouideatis. Iuxta modum laudabilem aliarum Prouinciarum nostrarum, circa talia obseruari consuetum. Et præsertim in hoc specialem Celstitudini nostræ complacentiam facietis, si ad repellendam a partibus Regni nostri hæreticę prauitatis infamiam, hætenus de nostris Regnicolis mandatum, Inquisitori fideliter in præmissis assistentes, opem & operam præstiteritis efficaciter. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum præsentibus est appensum.

Dat. & Actum Lanciæ, Feria 3. proxima, ante S. Laurentij, an. 1436.

B. Ioan. In-
quisitor Vra-
tislaui.

Miechow. li.
4 cap. 23.

Fidei rigida custos & vindex, seueritas censoria, merito ante omnes palam protulit, Beato Ioanni Vratislauensi Inquisitori & martyri.

Peruaserat e proxima Boemia, Petri Ioannis Piranensis (qui postea, ex sententia Clementi VI. Pontif. Max. exhumatus, & flammis traditus fuerat) Vradislauiam impius error, infandaque hæresis contra Ecclesiam Catholicam, eiusque Hierarchas sacros. Plurimos tunciam ea clam infectos, conabatur ad mentem saniozem Ioannes reducere. Tulit eidem opem Nanckerus sanctissimus Episcopus Vratislauensis. Quamobrè in graue odium implacabilesque iras Ioannis Lucemburgensis Regis Boemiæ, vterque incurrit. Primores enim ex magistratu ciues Vratislauenses, necnon & alij ex promiscua multitudine, Inquisitoris & Episcopi liberam in persequenda, profligandaque hæresi potestatem, apud Regem hæreticum suggillabant & accusabant. Indigne hoc accepit Rex. Quamobrè acerbe in vtrumque inuectus, imprimis bona Ecclesiastica Naukeri Episcopi, omniumque Ecclesiarum & Monasteriorum, per vim occupat & diripit. Præfulem nihil tale demeritum, dum ferro nequibat, veneno mortifero extinguit. Senatui Vratislauensi dat in mandatis, Ioannem Inquisitorem, ne sinat agere in hæreticos. Sin pergeret, manus ei iniiciat, vitæque vsuram intercipiat. Oleum igni suapte incenso, infusum est a Rege Parricida. Paret furore correptus Senator quisque. It in eadem sanguinariam commune vulgus. Monasterij portis tumultuose effractis, Ioannem Inquisitorem adeunt, manus ei iniiciunt, vinciunt, per ciuitatis plateas & vicos prostratum in terram distrahunt, tandem multis ictibus confossum, cerebro excusso, immaniter occidunt. Propter hanc crudelitatem, excommunicationis sententia plurimi ex principalioribus feriuntur, omnesque ciuitatis & dioceseos Ecclesiæ interdicto ecclesiastico supponuntur, a Benedicto XII. Pontifice Maximo. Qui Pontifex, puritatem Catholicæ fidei, in ciuitate Vratislauensi reflorere quamprimum desiderans, Ioanni Preczlao Pogorelecio, desolatæ eius Ecclesiæ administrationem iniungit. monet serio, vt Boemorum Regem ad mentem saniozem reducat, & Ecclesiæ reconciliare velit. Cura Ecclesiæ eiusdem Preczlus suscepta, illico ex vrbe, Nyssam Silesiorum contendit. per litteras Regem parricidij quod Episcopum, sacrilegij quod Inquisitorem mactasset, seuerè obiurgat, ad pœnitentiam salutarem hortatur. Hortatur & ad satisfactionem condignam, restitutionemque

tionemque Ecclesijs spoliatis & direptis. Suadet & opera pietatis quibus crimina infanda admissa diluat. Mouit ea cohortatio turculentū Regem. Proinde Carolo filio Marchioni Morauie iubet, Episcopum nomine Regio conueniret, prenitudinis signa monstraret, reconciliationemque Ecclesiæ, sublati censuris & Interdicto curaret. Cuncta per ordinem a Carolo explentur. Rex in gratiam Ecclesiæ redit certis conditionibus. Ciuibz ferali rabie defæuientibus multa imponitur. Episcopo enim in Vratislauiam a Nyssa diuertente, & Carolo Marchione eum comitante, scribit Michouius, Consules ac iurati Vratislauienses, capitibus & pedibus nudatis, pallijs quoque & cingulis amotis, quasi ij supplicio extremo plectendi essent ducti ad patibulum, ex prætorio, vsque ad monasterium S. Adalberti fratrum Prædicatorum, ex quo Beatum Ioannem Inquisitorem ad necem traxerant, venerunt, & in terram per modum crucis prostrati, culpa simpliciter recognita & prolata, veniam & misericordiam supplices poposcerūt. pluribus execrationibus se astringentes, nunquam similibus ausis Ecclesiam & clerum Vratislauiem, molestaturos. Tanta eorum humilitate motus Preczlaus, eos in gremium Ecclesiæ suscepit, & interdictum sustulit. at Deus poenam demeritam non distulit. Nam digna plaga, indignam expulsionem Episcopi ac cleri, & eadem Ioannis inquisitoris, repente secuta est, Casuali enim igne, octaua die Maij, in Vratislauiæ exorto, tota ciuitas conflagrauit. Visusque est tempore incendij, a quadā religiosa scæmina, apud S. Mauritium, extra muros Vratislauiem. inclusa, Angelus contra ciuitatem exertum gestans gladium, & ardentibus carbonibus, eandem feriens & incendens. Acta sunt hæc. ann. 1342.

Pariquoque Ioannis Regis impietate occubuit, Beatus Conradus Inquisitor hæreticorum, ab ipso occisus Præg. post mortem multis miraculis clarus. Quibus perculsi homines, sepe apud sedem Apostolicam egerunt, vt eum in numerum Ecclesiæ Sanctorum, solemnī ceremoniæ & ritu Summus Pontifex referret. Alumnus is fuit prouinciæ Poloniæ, cui denno reiuñcti erant conuentus Boemiæ, anno dom. 1305. in capitulo generali Genuæ. Is autem gloriosum fidei præbuit testimonium. ann. dom. 1341.

*B. Conradus
Inquisitor et
Martyr.
M. f. antiq.*

Antesignanos suos sequitur doctissima, zeloque fidei ardentissimo incensa Inquisitorum caterua, e quibus præcipui fuere, quorum memoria ad posteros, scriptis documentis, transijt. Antecessorum multorum, per iniuriam temporis sublata.

F. Venceslaus Magist. Vratislauiem. Inquisitor. 1348.

M. f. antiq.

F. Ioannes Chrysostomus Posnaniem. Inquisitor & Mag. eodem anno.

F. Petrus Mag. Cracouiem. Inquisitor. 1350.

F. Stanislaus Mag. Inquisitor. eodem anno.

F. Petrus Stephani Inquisitor Cracouiem. 1403. ad ann. 1427.

F. Ioannes Prior Cracouiem & Inquisitor. 1428.

Ad huius & aliorum Inquisitorum, in Sacri officij executione iuuamen, *constitut. R.*
vide

prauitatis (vt illis dicere mos est) Inquisitor, Iudæi facinora arguebat, atq; palam errores illius cunctis faciebat. Iudæus postquam summo conatu atque intrepidè se tueretur, conuictus est, tandem nolens conuerti, sæculari potestati traditus, atque igni combustus est.

F. Felix Mag. inquisit. Cracouiensis. 1519.

F. Hieronymus Mag. concionator præclarus prior Cracouiens. & inquisitor, Thoruniam postea missus doctrina & dexteritate sua multos ad gremium Ecclesiæ reduxit. 1538.

F. Iacobus Rossius Mag. & inquisitor.

F. Petrus de Sochaczou. Bacc. & inquisitor.

F. Martinus Sporn. inquisitor Vratislauen.

F. Iacobus S. T. Præsentatus. prior & inquisitor Cracouiens. 1544.

F. Paulus Sarbinus S. Theol. Mag. inquisitor Posnaniens. & postmodum Cathedralis eiusdem Ecclesiæ Canonicus. multa a Comitibus Gorcanis & Sbaszicj pro fide perpeffus.

F. Ioannes S. T. Præsentatus. Inquisitor. Vratislauen. 1534.

Fr. Stanislaus Raduan. Magist. inquisitor 1567.

F. Melchior Mosticensis. Mag. & inquisitor.

Præstaret sanè, vt alius quispiam horum & aliorum recentiorū patrum in cōuersione hæreticorū insignes labores attolleret. ne quis ne lapidem è sepulchro, vt aiunt, prædicare pro Deo dicat. Existimo, non hyperbolico sed ingenuo sermone pronunciaret. quod olim sæpè Hosius Cardinalis, Stanislaus Carnouius, Archiepiscopus Gnesnensis, Nicolaus Dzierzgouius eiusdem antecessor, Philippus Padnieuius, Franciscus Crasinius. Petrus Miescouius Antistites Cracouienses, Petrus Tylicius, successor eorundem, necnon alij innumeri, omni fide dignissimi viri, quin & ipsi hæresi infecti homines, veritate adacti sæpe sæpius proferebant: ipsos scilicet recensitos patres, vel solos se constanter, contra blasphemam hæresim obiecisse. tunc cum in Poloniam, proscripta fex Italiæ, Statorius, Stancarus, Socius, Gentilis, Blandrata, Ochinus, & alij in inferos deportandi exules irrumpebant, in sanaque capitis sui deliramenta in adorandam Trinitatem vomebant. tunc cum e vicina male olente Virtembergæ Trepcorum, Friciorum, Sarniciorum, Niemoiouiurum, Biesagarum, Cerdonum, Pellionum, Sutorum, Cailonum, & quorum non a schola an popina Lutheri, Melanchtonis, Roterodami, a Caluini, & Beza prostibulo, nutas temulenta turba prosiliebat. inque sacra salutis symbola, in sanctissimam Deiparā, & reliquos cœlites, in immaculatam Christi sponsam Ecclesiam eiusque visibile supremum caput maledicam exacuebant linguam, tunc cum Ecclesias Catholicas vastabant profani, cum altaria demoliebantur, imagines sacras exurebant, Sacramenta taminabant, Sanctissimum Eucharistie Sacramentum pro dolor, sacrilegis pedibus conculcabant; quod peius o scelus porcis glutientiam, viuam illam hostiam iactabant, in loco salutiferæ

salutiferæ crucis patibula latronum erigebant. Virgines Deo deuotas con-
 stuprabant, sacerdotes proscribebant, in ergastula conijciebant lanienam
 Sanctorum exercebant, tunc cum Polonis Trinitas admiranda, non vnus
 sed Trideus, (ò blasphemiam) cum Filius minor Patre, Spiritus Sanctus,
 neutri idem, sed purus flatu vel seruus fuerat; cum Christus peccatorum
 onere pressus, cum sacramenta mera, & pura signa, cum cæremoniæ ab Ec-
 clesijs vsurpatæ, imposturæ, cum Beatissima Virgo o(impietatem)quouis
 scorto salacior; cum summus Ecclesiæ Præsul, Antichristus; cum Ecclesia
 Catholica Babilonis nomine a phanaticis hominibus iactabatur, prædica-
 baturque; tunc cum in Comitijs Regni Generalibus confederatio quam
 vocant, infamis scilicet libertas, impune credendi, adorandi, prædicandi,
 blasphemandi, quicquid in mentem veniret, proponebatur, & armorum
 genere ab hæreticis exquirebatur, tunc cum in Comitijs Petricouien-sibus,
 Præsulibus Regni, nefariè ex Senatu ab hæreticis iam exhibitis, quini-
 mo, & pulsus, de summa fidei, & Ecclesiæ catholice stabilitate, in regno Po-
 loniæ agebatur, & periclitabatur, tunc in Comitijs Lublinen. decerneba-
 tur, vt ex Polonia soli Trinitarij pellerentur, Cõfessionistæ autem & Cal-
 uinistæ ex hoïum genere pestilentissimi permitterentur suum virus liberè
 cuique instillare. tunc cum Draco occultè celsitrepens, insidiator videli-
 cet hæreticus, in Leonem sequentem, apertum scilicet sacrorum hostem,
 erumpere incipiebat: prodierunt diuini illi viri, prænominati, conculca-
 runt Leonem & Draconem, superque aspides & Basiliscos istos ambula-
 runt. Apud Vchanscium Archiepiscopum apparebat, Fricius, Minister
 & Blattero hæreticus, ausus verbo erroris, profanare sacras illius aedes.
 Obijciebant se illi Cyprianus, Leonardus Baccalaureus, Gregorius Baccalaureus, & Melchior supradictus, & verbo ac scripto, Concione, disputa-
 tionibus, dissertationibusque acutissimis, monstrum hoc confodiebant,
 trudebant, palatiaque primi in Regno post Regem Principis, iam fœda do-
 ctrina illita, expiabant, Augusto Sigismundo Regi Poloniæ, Brenzius & alij blasphemij, blasphemias schædas, ad subscribendũ, quasi aliquod diuinũ
 dogma, ausi fuerunt offerre. Iam manui regiæ porrectũ calamum excussit
 Melchior; excussit, & libros pestiferis erroribus scatentes. Et vere excussit,
 qui vniuersas blasphemias illorum, autoritatum sacrę scripturę pondere,
 traditionum succedanea doctrina, patrum accerrimis testimonijs, ratio-
 num efficaci demonstratione, consensu orbis vnanimi, miraculorum lon-
 ga serie, detegebat, conuincebat, confundeat, auscultante docili & flexili
 Rege Sigismundo. A subsellijs suis, pulsi erant & exhibiti vniuersi præ-
 sules in infandis illis Petricouien-sibus Comitijs Triumphum iam tunc
 egissent principes illi hæretici proscriptis a se summis Doctoribus, e quo-
 rum labijs exquirere debebant scientiam. Obstitit. F. Valeranus F. Cipria-
 nus, F. Melchior. F. Sarbinus, F. Fœlix, Regi Sigismundo, suadentes ne id
 fiat, nisi actum esse velit de salute Regni, pusillanimitatem postmodum
 præsulibus

Præfultibus exprobrabant, quod ij nondum in discrimen capitis aut sanguinis vocati, se statione non pelli quidem, sed cacchinnis, a vesanis sanionibus in fugam conijci permittentes, oues suas lupis deuorandas reliquissent. nec suo cruore si opus foret, vitam eorum protegere decreuissent. Audaciam deinde turbulentorum, diuino spiritu, pro suggestu indices frangebant, & ne Draco ille ad has stellas illustres coelo suo trahédas, aculeatam caudam protenderet, vigilantia solerti ad laborabant. In Comitij generalibus, promiscuo populi furentis sermone, de rebus fidei discernendum putabant, & contendebant hæreticorum primores, tum deinde libertatem credendi, vellet quis in Beelzebubum aut cerebrum, blasphemandi. cuperet quis, etiam ipsam supra adorandam Triadem; Viuendi, cogitaret etiam alter transire in Mahumetismum; faciendi, satageret aliquis Heliogabalum, Neronem, aut si mauis Satanam superare, inque demonem ipsum transformandi se facultatem vnicuique liberam esse voce & armis extorquebant. Huic inaudita ex cordia in omnibus illis conuentionibus se opponebat F. Melchior, in sexdecem Comitij generalibus, quæ in annum quâdoque protrahabantur, concionatoris officio functus magna cum diminutione hæreticorum accessione ad Ecclesiam credentium, & confirmatione Christi fidelium. Opponebat se & F. Lucas ille Leopoliensis, nostri sæculi Oratorum Princeps, multis annis in loco Comitij & regie stationi dicato, Ciuitate Varſauiensi, cum nondum ordinis Prædicatorum vllum ibi Cœnobium esset, nec Patres Minores de obseruantia, nec Patres Eremitani S. Augustini ibidem domicilium habentes deforent, Ecclesiasticis ex officio munus gerens in Ecclesia Sancti Ioannis apud Varſauienses principali. Opponebat se & magnus ille Paulus Sabinus, licet non semel a plurimis hæreticorum præsertim a potentissimis Comitibus Gorcanis, & Sbaſcijs ad mortem quæreretur, quin & aliquoties parum aberat, quin in profluentem Posnania Vartham, ab aluſſimo ponte deijceretur. Opponebat se & acer ille F. Hieronymus Ciranus, ea de causa a Gedanensibus impijs veneno enectus. Opponebat se & F. Cyprianus suffraganeus, a Gosłomſcio illo Rauensi Palatino alijsque eius familie trucibus, & in Deum atque homines impijs hæreticis probro habitus, & ad necem quæſitus. Opponebat se & frater Leonardus, cum Frat. Sigismundo seniore, Palatino illi Cracouiensi, Petro Sborouio, hæreticorum Cracouiensium antesignagno & Protectori, ab eodem misere diuexatus, Pudor est dicere de Samuele Sborouio, qui postmodum ob crimen Maiestatis, decreto Stephani Regis capite plexus est, quomodo ille peius cane & angue fratres Prædicatores odio prosequens, in contumelias & dedecora illorum inuigilabat. Die quadam videt per Vrbs Cracouiensi plateam duos incedere fratres, iubet satellitibus comprehendant, vinciant & ad se deducant illos. Vnus fuga elabitur diuino auxilio adiutus, alter eorum comprehenditur, vincitur, ad Samuelem adducitur, Fr. Laurentij

Zembrouius Eunuchus spoliatur interim, & truncus ad cruciandum miserum paratur membris quæ natura cœlauit, in medium non vsquequaq; diuisum imponendis & coniunctura comprimendis. Executum fratrem illum totaliter ubi conspexit Samuel confusus, probris oneratum, e scalis præcipitari iussit. Contra vero omnes illos alios Ecclesiam circumlagentes canes proprios Satanz ministros vna sola Prouincia Poloniæ stetit, multos eorum abegit, prostrauit, Ecclesiæ iudicio & veritatis calculo, atque Apostolico decreto a Polonia proflagauit; Sanctissimæ Trinitati cultum, Christo Maiestatem, diuinitatem sacro flamini, sacramentis robur. Eucharistiæ vitam vitalem, & Deificam, Deiparæ venerationem, cœlitibus honorem inuocationis & imitationis officia, Ecclesiæ vnitatem & sanctimoniam, fidei puritatem. Pastori Ecclesiæ auctoritatem. Templis sanctitudinem, aris sacratis decus, imaginibus ornatum, Deo dicatis personis immunitatem, Senatui spirituali locum in subsellijs, Sacræ scripturæ candorem immaculatum, animabus in purgatorijs flammis pœnas exsoluentibus indulgentiam & suffragium illi Patres postliminio reddiderunt. Niemo iouium in signem Anabaptistam, Lublini iam rebus Ecclesiæ (narrabit posteritas, per quem) non ita pridem desperatis in disputatione publica apud Patres Societatis Iesu strauit Fr. Felix Magister, strauerunt & alij adhuc superstites fratres Dominicani. Scribent alij quibus: nihil ad acres hæresiarchæ iam iam triumphantis obiectiones, mussitantibus. Socinum execrandum Tridentam, Cracouia his diebus pepulit, alter ex Conuentu sanctissimæ Trinitatis Frater ordinis S. Dominici libris eius in publico foro exustis. Dembouecij apud Illustrissimum Palatinum Sandomiriensem, in maxima frequentia Procerum, Sacrilegum Anabaptistam quendam, alter ex eadem disciplina S. Dominici frater, libello exorcizandi energumenos prolato, & stola assumpta ex antiquo more Ecclesiæ, Demonem eidem assistentem adiurans, ne materiam blasphemandi heretico subministraret, ne vel linguam eius verset. Ego tibi heretice, ait, præcipio in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ne amplius blasphemias istas proferre audeas, sed sileas; illico hæreticum alias lingua versatili promptum, mutum ad omnes interrogationes effecit.

Omnia si hic penetrare aut prodere vellem quæ per Patres Prouinciæ Poloniæ, tunc solos Antagonistas hereticorum, contra eos priuatim & publicè acta sunt, quantavè accessio animarum ad gremium Ecclesiæ, eiurata hæresi, facta fuerit per eosdem, nullus finis foret, inuidiæq; forsân patesceret via. Primos manipulos laborum illorum placuit ostendere, quos Moabitide Ruth colligentes, panem suum in aceto tribulationum & persecutionum ab hereticis illatarum, tingeabant. Euntes ibant & flebant, portantes illos in horreum Ecclesiæ, reportaturi eorundem fructum in exultatione perenni.

Viri doctrina eloquentiaq; præcipui ex Prouincia Poloniæ.

EQVE etiam defuerunt Prouinciæ Poloniæ re & nomine Prædicatorum de quibus illud elogium ritè enunciari potuit. satius quam de quopiam Romanorum.

Flos illibatus populi suadæq; medulla.

Qui indefesso latere, vitia hominum ac quondam Helias intrepidè & sine fūco carpebant, & mellita ignitaq; cœlestis Patriæ desideria, rebus contemptis transitorijs melliflūo ore instillabant, ex suggesto, quorum laus fuit suis temporibus suprema in Euangelio. Prætereo veteres illos Bronislaos, Boguslaos, Franciscum, Petrum Opatouicensem, Simonem, Alexandrum Baccalaureum, Nicolaum de Monte, Nicolaum Lippoldi, Paulum celebratissimum illum suo sæculo Theologum, Bernardum Lanciciensē, Adamum, Pribislaum, Nicolaum Lodria, Iacobum Siradiensem, Michaelem Magistrum Reformatorem Conuentus Gedanensis, Gregorium Lectorem Conuentus Leopoliensis. Vitum Albanum Magistrum, Florianum & Victorinum, de quibus hæc Author Actorum Cathedralis Ecclesiæ Cracouiensis. Ad ordines Mendicantium Prædicatorum & Minorum, qui altissimam paupertatem, iuxta vitā Christi & Apostolorum profitentur, stylum vertimus. In eorum Monasterijs frequens & numerosus consistere consuevit numerus fratrū, non restrictior, sed quandoque angustior, quam indotatis. Extollit diuinā clementia suo fauore ordines prædictos, & personis, vitæ, doctrinæ, & sanctimonia conspicuus, ad ædificandam Ecclesiam Dei idoneis, mirificat & illustrat. Plurimos scimus & legimus ex germine eorum raptos cœlo, & in cœlestium numerum translatos esse, & suis doctrinis atque scriptis in firmamento Ecclesiæ Dei instar luminarium splenduisse, hæresibusque contra Ecclesiam Dei insurgentibus, sua prædicatione & doctrina exterminium præbuisse. Nec minorem profectum vniuersæ Christianitati & Ecclesiæ Dei attulisse, allaturosq; fore, propitio Deo speramus. Cracouiensis autem Ecclesia & Diœcesis, maximo eos fauore & gratia tenetur complecti, quoniam illi ad procurandam Canonizationem Beatissimi Stanislai Præsulis Cracouiensis maximos conatus, sudores & labores impèderunt. Sed & frater Vincentius de Kielze ordinis Prædicatorum, nullatenus negligendus, sed præsentī scripto & memoriæ inferendus, qui B. Martyris Stanislai Canonizati vitam & historiam ad singulas horas diurnas & nocturnas ab Ecclesia explendas, legendasq; nec non Cantica suauī ac spectabili modulatione, concinnaq; ac disertā descriptione, primus composuit & descripsit, & altissimis cantibus & præconijs suis suaptè stupendum atque admirandum insigniter nobilitauit propriū decus cuiuslibet officio, cui.

Annales Ecclesiæ Cathedralis Craco.

libet Responsorio & Antiphonæ, diuino vt reor spiritu inspiratus adiecit, ita vt non tantum nobis ex Polonorum genere latis, & qui sanctum Dei magno cultu & maiori veneratione vltra ceteros obligamur extollere, sed etiam exteris sit in admirationem. Hac ille de Patribus illis & alijs. Ex quibus ego taceo, & illos quos Leander breuiter commemorat. Nec miseris, inquit, Paulum Baccalaureum Polonum, cum nonnullis Polonis viris illustribus, videlicet Ioanne Mogilnicza, Mariano Cracouiensi, & Floriano cum Martino, Andrea Fabri, Simone de Posnania, Ioanne Zeisz, & Remigio. Et alibi. Vide, ait, illos Polonos, viros insignes, videlicet Ludolphum virum doctrina ac opinione apud omnes in sua Prouincia præclarissimum. Nicolaum de Znena, Religionis optimum zelatorem, & Albertum cum Ioanne de Secemino, & altero Ioanne aduocati, quos vt vides sequitur Andreas Cracouiensis, elegantis cōuersationis, Iacob Vratislaviensis, Albertus Thaurini, Matthias Gola, cum Stanislaō ac Dominico Cracouiensi. Omitto & alios innumeros, doctrinæ subtilitate, atq; eloquentiæ flore, præcellentes Patres, quorum memoriam vetustas parum diligens aboleuit. Fieri enim non potuit vt ex studio generali Cracouiensi, quod semper aded fuit celeberrimum, vt illud Hungaria, Germania, aliq; Prouinciæ in admiratione habuerint, non prodirent viri eruditione illustres, præsertim verò ex institutis peregrinationibus longinquis ad exteras Prouincias gratia bonarum litterarum. Frequens enim hoc fuit apud prouinciam, vt fratres ad cultissima studia aliarum regionum manumitteret, in Germaniam ad Colonienſe & Viennensē Gymnasium, in Galliā, ad Lutetiam, in Italiam parentem sapientiæ, ad altricem studiorum Bononiam, Perusium, Patauium, Neapolim, Ticinum, in Hispanias quoque excurrebant ad Salmantinum, vt ex illis, pēnū refertissimum sapientiæ in prouinciam referrent. Sed & cum Academia Cracouiensis, Ciuitatis nemini in Europæo solo secunda, perennem iunxerant amicitiam, consuetudinemq; litterariam, vt pote cum viris bonitate morū, & doctrina conspicuis suspiciendis. In ea sæpe Magisterij laurea ornabantur, Numerantur ad hæc tempora nouem supra triginta, qui insigne Theologorum decus in Academia Cracouiensi ob Theologiæ studia cum laude publica absoluit, tulere. Quamobrem si omnes scientia & suadela insignes prouinciæ patres, mihi per censendi essent, liber ex cresceret, nec esset compendiaris indiculus. Prætereundi tamen non sunt aliqui, qui nostro tempore maximè floruerunt, nempe F. Lucas Leopoliensis Magist. F. Bortolomæus Posnaniensis Mag. F. Stanislaus Brestensis Magist. F. Vitus Semb. Mag. Fr. Gregorius Broda, F. Martinus Fiolus, F. Valerianus senior, is qui nobis reliquit Flores Logicæ vniuersæ, Cracouiæ impressos, & F. Florianus Lector, F. Hieronymus, Fr. Hiacinthus Baccalaurei, F. Leonardus Baccalaureus, is qui primus Biblia in idioma Polonū trāstulit suo ex humilitate suppresso nomine, F. Iſaias Leopoliensis, Mag. F. Dominicus, Mag. Prior Plecensis, F.

Hieremias Rezler, & F. Bernardus Iancouius suauissimis moribus Lectores, & is qui me religionis iugo subdidit, sempiterna memoria dignus, Fr. Ioannes Chrysostomus Romanouius S. Theologiæ Magister, mira in dicendo gratia. Qui ob sublimem rerum indagacionem, dicendi peritiâ, promptitudinem facundiæ, continuos flores, feruentissimas hortationes, clarissimæq; virtutum ornamenta, immortalem apud mortales famam, rutilantesq; coronas, apud cælitæ assecuti, perpetuò floreunt & vigeunt.

Hos sequitur F. Felix Syradiensis, Mag. suauissimus in eðe Principe Beatissimæ Deiparæ Cracouiens. totis vñdecim annis concionator, verè felix. Omne enim punctum tulerat, quia miscebat vtile dulci. In vultu atque in tota compositione corporis maxime amabilis, & benignissimis moribus quos interdù saluberrima seueritate miscebat, & ceu sale aliquo condiebat, præsertim in officio prouincialis, quod felicissimè bina vice obibat, obiit Syradia, multis pro prouincia deuoratis curis, ann. dom. 1602.

Fratri quoque Michaelis Mostuen. Mag. obliuisci nec debeo nec possum, qui vt erat vir integerrimus, ita fuit disputator subtilissimus. Alter uero Zenonem aut Crisippum poterat nostrum sæculum appellare, tanti acuminis in docendo & disputando ille fuit, suauitas præterea tanta fuit dictionis in eo, eaque morum compositio, vt auditorum mentes, & inescaret facilimè, vehementia certe talis, vt vinceret facilius. Vno verbo mixtus erat cum grauitate lepos, qui rarissimè sequitur illos, qui seuerioribus studijs animos exasperarunt magis, quam emolliuerunt. Decessit Posnania Prioris officio fungens, ann. dom. 1599.

Hunc proximè vt officij autoritate, ita doctrinæ subtilitate, secutus est, Phœnix Doctorum, Pater F. Camillus Samborien. S. Theol. Magist. è Conuentu Cracouiensi ad miraculum, Italia & Poloniae Academicarum doctus & acer, Heu infida, & inuida mors, præripuisti philosophis Aristotelè alteru. Mathesi Albumazarè, poetis Græcis, & Latinis Virgilium, & Homerum, Theologis nouum Caietanum, religioni & prouinciæ decus illustre, conuentui Posnaniensi Pastorem optimum, nobis suauem discipulum, iunioribus præceptorem Methodicum, Cracouiensi monasterio, & studio, delitium; Poloniae vniuersæ prodigium. trigessimum excedens annum, moritur Posnaniae decimo Kal. Nouemb. ann. 1605.

CAPVT DECIMUM.

Pater F. Melchior Mostuensis. S. Theol. Mag.

VVAT quoque meminisse, fratris Melchioris Mosticensis S. Theol. Mag. nostra ætate viri sanctissimi & prædicatoris feruentissimi, ad cuius melleam facundiam, vniuersa Sarmatia ora sua obuerteat. Hic natus est in Mosticensi oppido diege-

sis Præmisliensis anno dom. 1511. humilibus quidem, sed pietate Christiana, ornatis parentibus, a primis pueritiæ annis litteris imbuendum pusillum Cracouiam destinarent, sumptibus pro ratione suorum censuum, subministratis, puer optimæ indolis scholarum limina terens, a præceptoribus non scientia solum, verum & probitatis semina excipiebat, illa quidem memori mente condebat, hæc verò exercitio, virtutis in se exprimebat, a studio litterario aliquid otii nactus, totum pietatis christianæ studio dabat, hinc sanctissimæ Trinitatis templo sibi obiecto Cracouiæ, illud frequens intrabat, in quo ante sepulturam S. Hiacynthi, precibus Deum fatigans, in deligendo vitæ genere, ab inspiratione diuina totus pendebat. Sacrum Missæ sacrificium, cōcionesque pro more Ecclesiæ Catholicæ non nisi apud fratres S. Dominici sedulo audiebat, peccata si qua haberet, auribus eorundem exponebat, & viuifico salutis nostræ Sacramēto in eadem Ecclesia, idque frequentissime reficiebatur. Ad religionis tandem ingressum cogitationem impellens se a teneris annis, eidem nuncupauit, in eodem conuentu Sanctissimæ Trinitatis voto solemniter post annum emisso, illo apophtegmate lenioris cuiusdam, ad austerioris vitæ obseruantiam se in dies excitabat. Tali animo sis frater Melchior hodie, quali fuisti eo, quo te religionis amor incescit, quoque ordinis veste tectus fuisti. Ex ephæbis excedens, cultura litterarum & actione virtutum seipso maior indies fiebat. In Italiam gratia studiorum dimissus, ex amæno illo disciplinarum & scientiarum illicio florem cum vberissimo fructu in Poloniam retulit. Quamobrem in prælectionibus atque disputationibus, subtilitate, facilitate, & claritate tanta fuit, ut res difficillimas, pro captu etiam rudiorum tyronum explicaret. In concionibus felicitate dicendi admiranda, mulcebat animos, diuina quadam energia, quæ non tantum selectissimorum verborum copia, explendescerebat, sed rerum etiam potissimum autem Sacræ scripturæ sententijs sine quibus vix vnā aut alteram periodum potuit contexere: adeo in succum verterat lectionem scripturarum, Acrimonia in persequendis hæreseon erroribus tanta, ut Augustinum ipsum putares. Facilitas in dicendo, & res abstrusas Theologiæ explicando, arguti sales in improbos, quibus eos mire perstringebat: Vehementia quedam modesta, in persuadendo, pelliciendoque, constantia & animi magnitudo, in obiurgandis vitijs, Ioannem aliquem nouum, vel Chrysostomum dicebant illum fore homines. Obductis ille palpebris neminem fere conspiciens, nullius personam ut respiceret, sed promiscue ut omnes doceret, moneret, argueretque concionabatur. Ferunt maiores, qui illum concionantem viderunt, audierunt, quando de extremo Dei Iudicio quadam die concionaretur, se vultum illius totum ignibus quibusdam inflammatum & radijs emicantem conspexisse. Crediderim faciem illius tanquam alterius Moysis, luce quadam mirabili dotatam fuisse, quam auditores sui irretitis oculis spectare non possent; siue id contemplatio efficiebat, rerum cœlestium

stium, quibus vnice oblectabatur, (illa enim transfiguratos a se dimittre solet in alienam speciem) siue vehementia dictionis, quæ vultum illum, alijs temporibus pallidiusculum & præ modestia tenuem, motione sua tanquã purpura vel igne tinxerat. Hęc reliquerat in sua Quincunxe, Orichouius de Melchiore, Melchior inquit ordinis Prædicatorum popularis noster, nẽpe Mosticensis, dũ Leopoli concionatur. Tragediam illam Dathanis & Abironis digito protenso nobis ostenderat, hiscentem terrę voraginem, in nos infandos blasphemos apertam. Et re vera tantum nobis terrorem incusserat, ait, quasi nos omnes repentino hiaru terra absorbere, inque barathrum inferni trajicere deberet. Eodem in loco refert quoque de P. F. Luca Mag. Leopolitano grauissimo & copiosissimo oratore, in quo fulmina Periclis, vbertatem Demosthenis, æquus & eruditus talium rerum astimator agnoscere non difficulter poterat. Nam rapiebat animos quo volebat, ita vt plerumque præ singultibus & ploratibus audientium vix sentiretur, & in medio cursu, quiescere opus haberet, quo ad vlularus ille resideret. Rhetores Academici illum tanquam rediuuium aliquem Ciceronẽ stupebant, & ad eum disertissimus ille Stanislaus Miescouius suos discipulos remittebat. Non amplius se, aut quemquam antiquorum interrogarent, quomodo actionem, Triumphum scilicet oratoria facultatis efformarent. palam esse exemplar, quod imitando, si in secundis, aut tertijs constiterint, satis beatos esse futuros. De hoc itaque Orichouius. Audiui concionantem Lucam, Leopolanum Dominicanum, popularem nostrum, Is in frequenti concursu Præuorsciensi die festo conceptionis B. Virginis, coram illa vt generis nobilitate, ita virtutum splendore, connubij excelsso gradu, multo verò magis sanctimonia vitæ illustri Domina Sophia Odrouanzia, Castellanea Voinicensi, expendens Micheæ illud, quinto capite vsurpansque in Regnum Poloniae verbis terrificis, hoc quod in Israel. Nunc vastaberis filia latronis, obsidionem posuerunt contra nos, in virga percutient, maxillam Iudicis Israel. tantis terroribus, metuque perculerat omnes, vt tremet quasi in aperto Dei iudicio, ita nostros oculos aperuerat ad futuram cladem nostram. Illud quoque præclarum est, quod in P. Melchiorem scribit Scokoluius vir doctissimus, & Stephani primi Regis Poloniae Ecclesiastes disertissimus. Delineat oratorem hæc in verba. Oratorum suppellectili parcẽ & verecundẽ vteretur, simplicitate, veritate, & grauitate contentus, genus dicendi adhibebit sanum, castum, seu erum, perspicuum, verecundum, modestum, moratum, a sermone familiarĩ non remotum, ex sacris Euangelijs, D. Pauli, & aliorum Sanctorum doctrina, sacris Canonibus, sacrisque Patribus contextum, quale quondam mirabamur in hoc ipso Melchiore Dominicano, non magis voce, quam vita & moribus concionatore, qui totam illam orationem acumine quodam condiebat. Sed ceteras eius virtutes prosequamur. Orationi mitificẽ vacabat, maxime autem officio quod promortuus vocatur, quod ille bis in die recitare,

Stanislaus
Orichouius
in Quincun-
xe.

P. F. Lucas
Mag.
F. Fabianus
Bericon ex
relat. Paf.

Sokolovius

In Partitio-
nibus Eccle-
siasticis.

recitare consueuerat, semel pro fratribus & ijs, qui in Domino obierunt; iterum pro se tanquam pro mortuo, mortem enim in corpore & in animo suo assidue circumferebat, Abstinencia admirabili, ieiunijs, disciplinis, per uigilijs atterebat exiguum illud corpusculum, studio diuinarum litterarum, dies noctesque quantum ab oratione, vel cura prouinciæ supererat, totum impendebat. Prouinciæ administratione vel cum primis illis religionis patribus, merito comparandus. Is plurima prouincia Poloniæ Monasteria, malitia temporum collapsa restauranda curauit. Is collabentem aliquantulum prouinciæ religiosum rigorem, seueritate diligentissima, restituit. Is sanctitate vitæ, prædicationisque feruore, plurimos Christo, religionique adiūxit. Is ab hereticis occupata bona quorundam conuentuū, immo & conuentum ipsum Gedanensem, iam ferè in prostibulum ab impijs ciuibus heresi infectis, versum, religioni vindicauit. Is conuentum Leopoliensem cui præerat officio prioris functus, innumeris ornamentis & commodis auxit. Is inter curas regiminis, propter vitæ sanctitatem & conscientiae nitidum candorem, omnibus amabilis. Obrutus ille laboribus immensis licet, non tamen a studio concionandi desistebat. nullam occasionem a vinculis demonis eripiendarum animarum prætermittebat, ad aliquot millia hæreticorum censentur, quos ille ad gremium Ecclesiæ diuinis concionibus reuocauit. Ita quod illud quoque in illum possit vsurpari elogium quod in Diuum quendam tulit B. Prosper. Acer ingenio suauis eloquio, secularis litteraturæ peritus, in Ecclesiasticis laboribus operosus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni actione sua compositus, in quæstionibus soluendis acutus, in conuincendis hereticis circumspectus, in expositione fidei nostræ Catholicus, in explanandis canonicis scripturis cautus. hereticorum omnium malleus fortissimus.

Lib. 3. de vi.
sa contemp.

Patientia vero animi infracta vsque ad extremam vitæ ætatem, ita vt inter grauissimas itinerum & persequentium iniurias, non nisi verbum illud ordinis *Benedictus Deus*, ingeminare solebat. Et cum atrociori aliqua iniuria & intoleranda tribulatione premeretur, illud patienter proferebat. *Ego autem in flagella paratus sum.* Ego scapulas iam parauit, percutite omnes citius vos percutiendo fatigabimini, quam ego æquanimiter sufferendo. Humilitate mentis demissa, vt cum ei Camenecensis & ea altior Premisliensis Episcopalis, necnō & Metropolitana Leopoliensis dignitas a Sigismundo Augusto Rege Poloniæ deferretur pro modestia, proque religionis amore constantissime eas recusaret. Prouinciæ quidem administrationem quarto resumpsit, ipsius tamen prouinciæ fere sanguineis lachrimis fatigatus. Quæ eius opera, tunc maxime egebat, dum furijs recentibus hereticorum, iniuriaque temporum misere dilacerabatur, adque interitum vergebat. Quibus quem magis industrium, magisque zelantem, pro domo Dei opponeret, præter Patrem Melchiorem. his virtutibus cultum, non facile tunc inueniebat. Apud Gregorium Pontificem Max. eius

nominis

nominis XIII. relatione Hosij Cardinalis, summo in precio erat. Cuius quoque præsentia Sanctissimus ille Pontifex, dum capitulo generali Rom. 1580. interesset, supra modum recreatus, atque ab eodem in processione solemni honoris causa deductus, multa pro gloria S. Hiacynthi & prouinciæ Poloniæ in eius gratiam concessit. Tandem immensis laboribus exhaustus, multis post se filiis prouinciæ quasi luminibus relictis, Cracouia senectutis suæ extremo tempore in maxima humilitate degens, sacra missæ sacrificia, singulis diebus, imo ex pectore fufis lachrimis Deo offerens, ubi ex hienteria laborare cepisset, vltimumque terminum sibi immu- nere sensisset, Sacramentis omnibus more Religioso procuratus, inter ma- nus nostras, omnibus collachrimantibus purissimum Deo spiritum red- didit. Sepultus in effossa humo, prout ipse ex humilitate fratres obstrin- xerat, indignum se censens communi patrum sepultura. Patres citale Ce- notaphium ex secto marmore proposuerunt.

Reuerendo patri F. Melchiori a Mosciska S. Theol. Docto. feruentissimo prædicatori, acerrimo fidei catholicæ defensori, huius conuentus filio, Pa- tri, ac benefactori, olim per vigintiquatuor annos prouinciali Poloniæ, Pa- tres Conuen. obseruantia ergo posuerunt. obiit anno dom. 1591. die 19. Maij, ætatis vero suæ ann. 80.

Eius tale est elogium, in Martyrologio religionis, F. Melchior Mosticen. Polonus, ad decrepitam vsque ætatem uitamduxit, sanctissimam, episco- palibusq; horribus religionis amore repudiatis, bonorum operum plenus cælo fruitur sempiterno.

Quonam verò ille spiritu curarit hæreticorum conuersionem, dum Ber- nardinum Ochinum hæresiarcham blasphemum, dehortatur ab errore, ex hac flammea eius epistola accipe quam ipse viuens prælo dederat, suo ex modestia presso nomine.

Ad fratrem Bernardinum Ochinum Senensem, Ecclesiæ Matris & Religio- nis Capuccinæ desertorem, deploratoria Epistola.

Fratris Melchioris Mosticen. S. T. Mag. Ordinis Prædicatorum.

VID tibi in mentem venit, ò Bernardine? Quis te Dæmo- nismalus velut olim reprobum Israeliticum Regem arri- puit spiritus? Pater mi, Pater mi: Currus Israel & auriga eius. Quem in spiritu & virtute Helix ascendentem paulò antè mirabamur in cælum; quid modò cum curribus & e-

quitibus Pharaonis descendentem dolemus in infernum? Quomodo ceci- disti Lucifer, qui manè oriebaris. Quomodo obscuratum est aurum, mu- 1. Reg. 16.
4. Reg. 2.
tatus est color optimus. Argentum tuum versum in Schoriam. Vinum Exo. 14.
Isa. 14.
Tren. 4.
Isa. 1.
Isa. 5.
tuum mixtum est aqua. Vinca Dei electa, vinca deliciofa, vinca fertilis, qua

- que suauissimos botros proferebas, quomodo conuersa es in amaritudinem? Vitis aliena expectatus vt faceres vuas, quid tam acerbis fecisti labrusca? Qui filios tuos dulcissimè inebriabas, modò eis amarum fel & acetum propinas? Qui nutrebaris in croceis, quomodo amplexatus es stercorea? Quid orbatum lugemus, & sterilem, quem innumerabilium videbamus patrem filiorum letantem? Totus ad te flebat populus Italicus. Totus inter vbera tua morabatur. Tu terram tuam disperdidisti. Tu populum tuum occidisti. O insensate senex, quis te fascinauit vt ad aliud te conuerteres Euangelium, quod non ab vberibus matris tuæ suxisti? vt alium tibi confingeres Christum, quem a Catholica ecclesia non didicisti? Tu signaculum similitudinis. Tu præcelsissimi. Tu longatèque sonans tuba. Tu plenus doctrina. Tu decorus scientia. Tu Cherubin extensus & protegens. Tu in delicijs paradisi Dei fuisti. Posuerat te Dominus in monte sancto suo. Posuerat te lucernam super candelabrum, posuerat in lumen gentium. Posuerat in salem populoꝝ, posuerat columnam in templo suo. Posuerat custodem in vineis, posuerat pascere gregem populi sui, & eleuatum est cor tuum in decore tuo. Perdidisti sapientiam tuam in altitudine superbiæ tuæ, in multitudine iniquitatum tuarum. Poluisti sanctificationem tuam, proiecisti sermones eius retrorsum. Conuertisti te ad Idola domus Israel, libasti Baal, lapis factus es offensionis, & petra scandali in vniuerso mundo. Idcirco proiecit te in terram, & quasi sal infatuatum emisit foras, vt conculceris ab hominibus. Omnes qui viderunt te, omnes qui audierunt te, obstupescunt super te, quia nihil factus es & non eris: morte incircumcisorum morieris in manu alienorum. O inquam insensate senex, an non agnoscis has omnes propheticas voces in te esse completas? Has non ignoras vir doctissimus. Has non ignoras vir in sacris litteris eruditus. Ah quam magnus eras Bernardine in oculis omnium, si in oculis tuis paruus esse voluisses: Ah quàm pulcher eras & speciosus, nisi speciem ipse tuam adamasses, nisi vmbra ipse tuam captare contenderes: veram pulchritudinē teq; ipsum miserè demersisses, cum sartū tuum illud & rude sagum rubentes pileos & pontificum mitras superabat. Nobile illud stratum tuum in create & tabulis, mollissimis cubilibus deliciosius poterat æstimari. Profunda tua & admiranda paupertas, omnes terræ diuitias possidebat: exaltata erat in mundo, & vsque ad cœlos gloria tua, modò traditus es in reprobum sensum, factus es in derisum omni populo, canticum eorum tota die. Vt quid tam malè hodie audit propter te Monasticum nomen? Tam malè tractatur Euangelicum ministerium, tam malè habetur prædicationis officium? An non pudet hominem senem, hominem ab infantia Christianum, à pueritia Deo dicatum, ad tantam insaniam deuenisse? vt in graui hac ætate tua ea vel dicere vel facere non erubescas, quæ nec Ethnici faciunt, nec Publicani. Tu altissimam iam semel & setumdo professus paupertatem, modò pecuniā contrahis, modò pauperis te præ-

nitet Christi? Tu antiqua ordinis tui non contentus abstinentia, nouum tibi ac sectatoribus tuis rigorem viuendi iniunxeras, longiores vigilias, acriores inedias, asperiores vestitum, duriora itinera, humiliorem corporis nuditatem, arctiorem rerum omnium ægestatem. Hæc tu magister induxisti. Hæc tu in perfecta iam & senili ætate comprobasti. Nulla hic adolescentiæ excusatio nulla ignorantie ratione, nullus errori relinquitur locus. Modò repentina leuitate, sacrilega mutatione, non dexteræ excelsi, sed inuidiæ diaboli, atrita fronte procedis, seculari habitu mollioribus indutus: modò sacra irrides: modò ieiunia abrogas: modò cōtinentiam culpas: modò absque dierum selectu vel reuerentia quibuscunque pinguibus saginaris: modò hesternam eructas cenam, & crudum pauonem in balnea portas. Toto ætatis tuæ tempore facie lurida, barba proluxa, veste pannosa, seueram ac Stoicam pollicitus vitam, nunc vnguenta refoles, nunc lautè te habes, nunc bachanaliam viuis. Multa bona opera ostendisti mundo, multos ab erroribus reuocasti, multos continenter viuere docuisti, multos ad eleemosynarum largitionem persuasisti, multos ad melioris vitæ frugem adduxisti, nunc quicquid ædificasti destruis: quicquid paraisti amittis: nunc quantum in te est, malo tuo exemplo omnes ad vomitum compellis: & qui tam peruersè & impudenter peccas, multo deterius quod peccas excusas: & dum ad ea quæ male agis tuæque turpitudini patronus accedis, magis quam eras peccator efficeris. Detur timore Romani Pontificis qui peccasti: detur carni & sanguini qui ad Schismaticas partes commigrasti, certè maledicentiæ tuæ virus, impium tuæ excusationis venenum nulla simulatio protegit, nulla falsa causa defendit. Pudet me Pater semper venerande, pudet omnes candidos Christianæ pietatis cultores, ea te de te ipso iactantem audire, quæ nullus vnquam aduersarius ausus fuisset tibi impingere. Scribis enim in præclaris illis tuis, quæ vulgò circumferuntur Apologeticis litteris, hæcenus te Christiano populo personatum, veloque opertum Christum concionatum fuisse, deinceps verò puium illum & manifestum producturum in medium comminaris: quid est quod loqueris pater, quasi in tua positum sit potestate nouum quotidie Christum proferre, nec qualis sit, sed qualem tibi libeat, licite prædicare? An non vides tuis te teneri laqueis, tuis te pedicis irretiri? quæ namque saxa, quæ cruces, quis paricidalis culcus, quæ asinaria mola, in tuum caput, in tuam ceruicem, in tuum sufficiant supplicium? Si verum est, quod tu de te ipso Impostor sacrilegus confiteris. An putas te impunè Christianum populum iamdudum illudere potuisse, qui Antichristum pro Christo prædicaueris, qui Pharisæicum fermentum, qui Diabolicum pharmacum, pro sana doctrina, pro veraci lacte proposueris? Siccine simplicem gregem infecisti? Siccine innocentes oues crudelis carnifex sermonum tuorum lenocinio ad lanienam attraxisti? & quâ tibi fidem adhibendam sperare possis, qui tam diu impijssimis mendacijs auditores tuos seduxeris? qui tam diu panem pol-

lutum porrexeris? qui tam diu diuinum verbum adulteraueris? Vides ad quod saxum impingis pater. vides quàm profundâ tibi preparas foueam. vides quàm ex diametro in verticem tuum iniquitas tua descendit. Attende obsecro, quàm male tibi non constas, quàm periculose te ipsum mutas. Si veritatem tibi esse constabat apud Lutherum: si Petrum & Paulum, eorumque Ecclesiæ successores non rectè videbas ambulantes in sinceritate Euangelij: si, quæ in populis prædicabas, non secundum Catholicam fidem esse sciebas; cur tanto tempore veritatem Dei in tua iniustitia detinuisti? cur tanto tempore in stercore ipso tuo computruisti? cur tanto tempore impiè Ieroboam, in tuis vitulis aureis omnem Israel peccare fecisti? An putas strophis hisce tuis nos illudere, & ne veram præuaricationis tuæ causam agnoscamus, cornicum (vt veteri dicitur prouerbio) oculos configere? quin potius cū Babylonico Rege confiteris, quin vociferas & dicis; hætenus ecclesiis vera prædicauit, hætenus in sana doctrina perseueraui. hætenus Catholicum sensum gustauit, hætenus, talentum mihi traditum fideliter dispensauit: nunc superbia mutauit cor meum, nunc lumen oculorum meorum non habeo, nunc fenum agri vt bos comedo, nunc rationalem exutus mentem cum feris & bestiis habito. Quis non videt? quis non intelligit? quod spiritu ab Ecclesia recesseris? ductus sis in desertum vt tentareris & vincereris à Diabolo, dum magnus haberis in Ecclesia, dum te principes audiunt, dum te mirantur populi, dum nobiles te prædicant ciuitates Italia, dum tua latet Hypocrisis. Verus est Christus quem prædicas: sana est doctrina quam loqueris: in corruptum est verbum quod edisseris. At vbi sanctissimus Pontifex te citat, vbi te conscientia tua te accusat, vbi iniquitas poenam formidat, nunc primum nudum te agnoscis, nunc primum Christo velamen detrahis, nunc primum ad aliud Euangelium te conuertis. Vides in se non coherere mendatium? sentis male factum figmentum? Si falsa dicebas, tunc reus eras. si vera dicebas, nunc reum te facis. Si male locutus es, testimonium poenitentiae perhibe de malo. Asperge te cinere, accinge te sacco, indue te cilicio, in ieiunio & fletu & planctu te poenitentem ostende, videat populus quem seduxisti, videat Ecclesia quam decepisti, quod iniquitatem tuam agnoscis, quod peccatum tuum contra te est semper. Hanc poenitentiae formam, vel tuus ipse bonorum omnium antiquator Euangelicus Epicurus Lutherus non negabit, quam in Israelitico Rege, quam in Niniuitis, quam in cæteris omnibus poenitentium omnium arbiter Deus probauit. Nunc tuus verè tibi induendus erat saccus, quem vt iactanter fortassis assumpseris, sic proculdubio temerarie dimisisti. Nunc dura subeunda erat Eremita, vbi & Pontificis vltionem euitares, & diuinam aduersum te indignationem placares. Tu verò spreto Religioso cultu, diuiso genetricis vtero, contractis vberibus sponse tuæ, abrogatis sacris ceremonijs, relictis patrijs legibus; confugisti ad Assirios, defecisti ad Babylonios, conuertisti te ad Balach, & fecisti tibi præputium

Rom. 7.
Ioh. 1.
Eccle. 47.

Danie. 4.

Mar. 4.

Pf 50.

2. Reg. 11.
Iona. 3.

1. Mach. 1.

putium iuxta ritū gentium, vt dimices aduersus matrem tuam, vt expro-^{1. Reg. 17}
 bres populum Israel, vt maledicas Ecclesiæ Dei, vt summo Pontifici dei r-^{Ezech. 2.}
 has. Accessisti ad gentem Apostatricem, ad domum exasperantem, ad po-
 pulum incredulum & rebellem, vbi crapulæ ventrique inseruias, vbi in-
 cestuosa matrimonia iungas, vbi Epicurum agas, vbi bona omnia opera
 deneges, vbi Christum denuò crucifigens inconsutilem eius tunicam scin-^{Gal. 5.}
 das, partemque tibi ex ea cum impijssimis militibus facias, vbi Euangeli-
 cam libertatem iuxta quod beatus prædixit Apostolus in occasione car-^{Iob. 25.}
 nis conuertas. Heu, heu, pater mi, quid fecisti nobis sic, tantumne potuit
 indignatio? tantum præualuit ambitio viri? astra non sunt munda in con-^{Iob. 4.}
 spectu Dei, & in Angelis suis reperit prauitatem. An non facius erat in
 exilium & in carcerem ire, quàm Ecclesiam Dei confundere? An non præ-
 stabat ipsam etiam si necesse erat mortem oppetere, quàm Dei tui legem
 derelinquere? quàm sacra vota confringere? quàm solemnia patrum insti-^{Gen. 42.}
 tuta præterire? Vt quid tanto totius orbis scandalo, tanta animarum perdi-
 tione, tanto existimationis tuæ dedecore, caniciem tuam deducis cum do-
 lore ad inferos? Adhuc in auribus nostris resonant tuæ illæ luculentissime
 conciones de continentiæ laudibus, de sacrorum deuotione, de ieiuniorum
 obseruantia, de mirificis sanctorum præconijs, de Monasticis celebrationi-
 bus, de paupertatis honore. Adhuc ante oculos nostros appares discalcea-
 tus, pannosus, horridus, adhuc alges, adhuc esuris, adhuc sitis, adhuc nu-
 dus existis, & inter opiparas epulas, & comestationes, inter delicias, & cubi-
 lia, inter mollia strata, inter vulgares tabernas, inter ebrios, inter incestuo-
 sos, inter blasphemos, inuerecundus Apostata videri sustines? Matrem quæ
 te genuit dereliquisti, ex cuius ore mel & lac dulcissimè suscepisti, & ape-
 ris contra eam os tuum, exacuis contra eam linguam tuam, leuas contra
 eam calcaneum tuū. Vbi illæ tuę magnificę voces de mundi contemptu, de
 persecutione, de beatitudine, de constantia in aduersis casibus? vbi acerrime
 illę tuę inuersiones, contra ardentes honorum cupiditates, contra am-
 bitionum vanitates, & insanias falsas? Confusa sunt omnia, cassa sunt om-
 nia. Vbi tu ipse, qui prædicabas non furandum, furaris, qui dicebas non
 mechandum, mœcharis, qui abominabaris Idola, sacrilegium facis. Vbi tu
 ipse magister totum id opere destruis, quod dicebas. Quis dabit capiti meo
 aquam, quis oculis meis fontem lachrymarum, vt nocte fleam, vt luce
 fleam, baculum Ecclesię confractum, magistrum populorum obcæcatum,
 sapientem patrem in reprobum sensum datum, pastorem in lupum com-
 mutatum, Christi præconem Diabolum factum? Quis magnum mihi su-
 sciet et Samuelem, qui Regem à Deo recedentem deplorat? quis mansue-
 tissimum Dauidem exhibeat, qui Absalonem lugebat infelicem? quis pro-
 ferat Euangelicum patrem, qui à meretricibus reuertentem filium prodig-
 um recipiat? si fortè surgas, si forte ad eum accedas & dicas: Pater, pecca-
 ui in celum & coram te, non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut
 vnum,

Jerem. 17.
3. Reg. 3.

Isa. 49.

Luc. 17.

Luc. 17.

vnum de mercenarijs tuis. An nō tibi melius existimas reuerti ad patrem tuum, id domum genitricis tuæ, vbi abundabas panibus, quàm in longinqua à Deo regione pascentem porcos, fame mori? Quid tibi in barbaris gentibus? quid tibi in externis adibus? quid cū nutrice aliena? quid cum crudeli nouerca? quid cum muliere meretrice, quæ & suum oppressit, & viuentem verè matris filium conatur diuidere? Agnosce ventrem qui te portauit: agnosce vbera quæ te lactauerunt, agnosce vocem vocantis, vocem plorantis, vocem in Rhama, vocem ab excelso clamantis: Reuerte dilecte mi, & assimilare capreæ hinnuloque ceruorū, super montes Bethor, super montes aromatum: non poterit obliuisci mater infantem suum: non poterit se pater continere, quin occurrat, quin amplexetur, quin osculetur, quin proferat stolam primam, & occidat vitulum saginatum: mitescet super te virga Pij Pontificis, vbi mitescet in te furor sacrilegi erroris: septies indulgentem patrem, vbi te exhibeas Catholicum filium: Moueat te sanctorum chorus, moueant te fratrum tuorum præces, moueant lachrymæ filiorum, Noli illos despicere, noli illos parui facere, pro quibus mortuus est Christus. Leua in circuitu oculos tuos & vide, quos in Christo genuisti, quos dulcissimo lacte nutristi, quos solido cibo paupisti, omnes isti congregati sunt, venerunt tibi, venerunt orationibus, venerunt votis, venerunt obsecrationibus, vt pij suscipiant, vt in humeros suos gaudentes imponant, vt ad Dominicum gregem lapsum pastorem reducant, vt vnanimis gratias altissimo referant, vt pijssima voce decantent: Pater noster perierat, & inuentus est, mortuus fuerat & reuixit.

C A P V T V N D E C I M V M.

Pœnitentiarijs summorum Pontificum, & a sacris Confessionibus Serenissimorum Principum & Regum Polonia, Fratres ex Prouincia Polonię.

ANCTA quoque penetralia sacra exomologesis vt adeamus ad quæ semper non nisi summos integerrimosq; viros Ecclesia admittebat, in ijs non paucos ex prouincia Polonię doctissimosq; Patres reperimus. Qui supremo hoc clauium Pœnitentiæ Magistratu sempiterna cum laude functi sunt: Ex ijs quam plurimis horum memoria ad nos manauit quorum indiculum aspice. Et Romanæ aulæ in primis.

F. Martinus Polonus V. I. clarissimus Doctor Nicolai tertij Pont. Max. pœnitentiarius 1278.

F. Petrus postea Episcopus Caminenfis Nicolai Quarti & Bonifacij Octauij pœnit. 1294.

F. Nicolaus Afri, postea Episcopus Culmensis Ioannis XXII. Pontif. Max. pœnitentiarius.

F. Petrus

F. Petrus de Colomazis, postea Episcopus Plocenf. eiusdem Ioānis xxij
Pœnitentiarius.

*M. f. antiq.
expedit Prou.
Polon in fol.*

F. Petrus Magister Cracouiensis, Clementis vj. Pont. pœnit.

F. Venceslaus Magister Vratislauienfis eiusdem Clementis & Innocen-
tij vj. Pontif. Max. pœnit.

F. Paulus Mag. Nofnianensis Gregorij xj. pœnit.

F. Ioannes Mag. Cracouiensis Gregorij xj. pœnit.

F. Petrus Commessa Mag. Pontifacj Noni Pont. Max. pœnit.

B. Conradus de Grossis pœnitentiarius Martini v. Pont. Max. 1426.

Extant litterarum Ioannis Bregen. prouincialis Poloniæ ad Gregoriũ
pontificem Max. eius nominis xj. in libro Expeditionum officij eiusdem
exarata exemplaria quibus respondens sibi a Greg. xj. datis, super trans-
mittendis fratribus, ad officium pœnitentiariæ Romanæ, pollicetur quam
primum pro occasione temporum, non paucos a se, & a suis successoribus
prouincialibus fore in diem submittendos, extat & formula aliarum lit-
terarum iuxta, quam iure præsentandi fratres ad pœnitentiariæ maioris
officium se gaudere, toties & tantis submissis fratribus demonstrabant.
Quinam postea eo officio functi fuerint, ad meam notitiam nondum
peruenit.

Nostro quoque tempore ad absoluendos hæreticos (quæ potestas ab-
soluendi penes summos Præfules semper fuit) a Gregorio xij. Sixto V.
Clemente viij. pontif. Max. electi pœnitentiarij.

F. Melchior Magister } obijt.

F. Michael Magister } †

F. Nicolaus Magister } Mosticensis.

F. Vitus Sep. Magister } †

F. Melchior Varacensis Magister.

F. Bartholomæus Premisliensis, Mag. Cathedralis Ecclesiæ Cracouiensis
dilectissimus Ecclesiastes.

F. Felix Siradiensis Magister.

F. Seuerinus ex hebræo Christianus & S. Theog. magist. in hæreticis con-
fundendis acerrimus.

F. Hyacinthus Suscius magister.

F. Seuerinus Tarnouus magist.

F. Stanislaus Brestensis mag. †

F. Martinus Nepelscius mag.

Præcipuè vero F. Albertus Secouius mag. prouincialis, qui auctoritate
a Sanctissimo D. N. Papa Clemente Octauo, sibi hac in parte commissa, in
maioribus quidem plures, in minoribus verò Conuentibus unum pœni-
tentiarium ad excipiendas confessiones eorum qui hæresim eiurarunt,
exponere potest.

Principibus vero & Regibus Polonia, hi fuere a sacris Confessionibus.

*M. f. antiq. et
not a Marty-
rolog.*

B. Vitus Episcopus Lituanorum primi Boleslai pudici.

F. Paulus, Premislai Ducis maioris Poloniae qui postmodum Rex Poloniae in auguratus est.

F. Aegidius magister Lesci Nigri qui in Ecclesia Cracouiensi sanctissimae Trinitatis sepultus quiescit.

F. Simon magister Henrici probi.

*Miechou. lib.
3. cap. 32.*

F. Helias Ladislai Loctici de quo haec Miechouius. Deficientibus viribus Ladislaus coram F. Helia ordinis Praedicatorum, doctrina perspicuo confessione facta, singulari auctoritate Apostolica pro mortis articulo ei concessa absolutus est, Sacramentoq; Ecclesiae procuratus.

*Nota Marty-
rolog. & M.
f. antiq.*

F. Petrus, qui post ex prouinciali Polonia } Episcopus Plocensis
Cazmiri magni qui & zdus
dictus fuit, & a quibusdam
tertius.

F. Przeslaus magister Cracouiensis.

F. Ioannes Opatouicensis, dictus Episcopellus } Ladislai Iagellonis Re-

F. Nicolaus Vezyk magister } gis.

F. Nicolaus de Pniew magist. Ladislai Poloniae & Hungariae Regis, qui ad Varnam.

F. Stephanus mag. Cazimiri Quarti, qui & tertio vocatur a multis.

F. Ioannes mag. eiusdem Cazimiri.

F. Gregorius postea Episcopus Vladislaiensis.

F. Albertus de Secinie Innocentij Octauj Commissarius } Ioannis Al-

F. Marianus Friderici filij Regis Cazimiri Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis, & Cracouiensis Episcopi.

F. Petrus Sochaczouienfis Alexandri Regis.

F. Adrianus magister

F. Andreas de Parczouu magister } Sigismundi primi Regis.

*Inorat. fune-
bris Sigism. 1.*

F. Vitus Albanus magist. De quo in Panegirico Sigismundi primi, sic Orichouius. Tanta, inquit, animi deuotione erat Sigismundus, vt etiam animam ipsam agens hunc istum Vitum Monachum, de Dominici familia, sacrificantem diligenter audiret, ad singula verba passionis Christi Dei nostri suspirando, ingemiscendo, ac flebiliter precando, quo Deus ipse peccatorum ipsius immemor beneficio autem Christi in illum, & in omnes memor, clemens ac propitius, illum ad illas beatorum sedes reciperet, ad quas Iesus Christus Dominus ac Deus noster ante illum praecesserat.

F. Hieronymus Cyranus magister

F. Melchior Mosticenf. magister } Sigismundi Augusti Regis.

F. Leonardus Bacc. S. Theol.

CAPVT DVODECIMVM.

*Viri quidam insigniores superflites ex Provincia Poloniæ ordinis
Predicatorum.*

DEcessorum breuiter delibatis laudibus, præstaret quoque & viuentium commemorare merita; Neque enim exoleuisse putandum est illud Ecclesiæ ad D. Dominicum ex vate, pro- *Isai. 59.*
latum oraculum. Spiritus meus qui est in te, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo & de ore seminis tui, a modo dicit Dominus, & vsque in sempiternum. Protulit & nostra ætate vitis hæc fecunda viros, disciplinarum varietatē, & eloquentiæ Regnum adeptos. At magis præstat audire Syracidam. Ante mortem neminem laudaueris. Posteriorum igitur erit referre Alberti Secouij, *Ecclesi. 11.*
Seuerini dicti Hebræi, Bartholomæi Præmislien. Nicolai Mosticensis, Hyacinthi Suscij, Martini Nepelscij, Seuerini Tarnouij S. Theologiæ magistrorum, summam grauitatem, doctrinæ excellentiam, acrimoniam eloquentiæ; eosque prædicare. Ob multos hæreticorum ad gremium Ecclesiæ reduces, obq; disputationes acutas, conciones viuaces, & scripta posteritati commendatæ, vniuersæ Poloniæ clarissimos. Aliorum erit in Antonio Grodicio, Gregorio Cunecio, Andrea Mislisouio, Victorino Cotulino, Ioanne Euang. Premislien. Ignatio Kounacro, Martino Posnanienfi, Chrifostomo Robcicenf, Adamo Zarembo, Erasmo Coniussouio, Alberto Secouio iuniore S. Theol. Baccalaureis admirari erudita pectora, quibus nulla pars sapientiæ obscura. Succedentium erit percensere labores & scrutari doctrinam Gregorij Samborienfis, Laurentij Posnanienfis, Melchioris Mlodauij, Hyacinthi Posnanienfis, & alterius Krelezouij tertijque Vilcouij, Gasparis Varatij, Valeriani Lituaniidis, Domnici Bochnensis, Bartholomæi Turscij, Ioannis Pauli Slauogorscij, Viti Sandecensis, Gabrielis Vidauij, Stanislai Grothi, Bernardi Iancouij, Blasij Pulchricampiani, Camilli Iasinij, Andreæ Sandomirienfis, Thomæ Secouij, Thomæ Rozanij, Valentini Brestens, Ignatij Felkel, Bernardi Pegasij, & eius qui felicissimis naturæ incrementis, summo studio, artibus dicendi perpolitus & instructus sine armis piam tyrannidem in animis hominum exercet. Fratris Fabiani Bircouij S. Theol. Lectoris. Nostri erit altipotentem Deū ex demisso pectore flagrantissimis precibus fatigare, qui stant, ne præcipiti lapsu de statione decendant, & qui adiustitiam erudiunt multos splendēat in perpetuas eternitates nec vnquam ignauie aut nequitia teterrimis for-
dibus imbuantur, & a maiorum splendore degenerent, fiantque nobilia portenta.

Ex his nonnulli monumenta doctrinae suae perennitati consecrarunt aliqua quorum laurea ab alijs esto.

F. Leonardus S. Theol. Bacc. Biblia Latina in Polonicum idioma primus transtulit.

F. Valerianus S. Th. Lector. Flores aureos in Logicam. Cracou. impress.

F. Seuerinus ex Hebraeo Christianus S. T. Mag. Tabul. Genealogia Christi ad Sixtum V. Pont. Max. Tabul. Summae S. Thomae Aquinatis ad Hieronymum Bernerium S. R. E. Cardinalem Asculanum ex ordine Praedicatorum assumptum.

De vita & miraculis S. Hyacinthi pro cuius Canonizatione ultimam apponebat manum,

Liber 4. ad Sigismundum Tertium Regem Poloniae, Suetique;

Theatrum Concionatorum ad eundem Sereniss. Regem.

Super Monotesseron quatuor Euangelistarum amplissima decem volumina, parat, & Typis committit ad Illustrissimum D. Nicolaum Comorouiũ, Comitẽ Arauiens. & Liptouiẽ. Capitaneum Osciecciaen. &c.

F. Bartholomaeus Praemislien. mag. Praemit postillas Polonico idiomate, super Euangelia totius anni, de Tempore, & de Sanctis.

Item Cõciones integras super ead. Euang. Latino sermone, quas coram Sereniss. Rege Sigismundo Tertio, totq; viris Illustrissimis in Cathedrali Cracouiensi Ecclesia, dum Ecclesiasten agebat frequentes habuit. Dedit item libellũ de Confraternitate nominis Dei ad Illustriss. D. Laurentium Goslicky Episcopum tunc Camenecen. nunc Posnauiensem.

F. Nicolaus Mosticen. mag. Tabulam censurarum Ecclesiasticarum.

Elementa ad S. Confessiones bis excusa.

Institutionum Logicalium lib. 7.

Elementa ad vniuersam Aristotelem speculatiuam philosophiam acutissima.

F. Melchior Mosticen. S. Th. mag. Epistolam dehortatoriam igneo spiritu plenam ad Bernardinum Ochinum.

F. Melchior Varacens. mag. Libellos duos Polonico idiomate de Confraternitatibus sanctissimi nominis Dei, & Rosarij.

F. Antonius Grodicius S. Theolog. Baccalau. lib. de vita & miraculis S. Hyacinthi Poloniae.

F. Camillus Samborien. mag. reliquit nonnullos commentarios in D. Thomam & Aristotelem doctissimos.

F. Hyacinthus Suscius S. Theol. mag. & Regens studij generalis Cracouiẽ. necnon Ecclesiastes in Ecclesia SS. Virginis Cracou. sermones quos in aede principe Cracouiẽ. & alijs dixit, de Tempore, & de Sanctis Latine.

Item postillas Polonico idiomate super Euangelia totius anni.

Apologiam pro sanctissimo Eucharistiae Sacramento contra quendam Calvinianum.

Nos etiam præcoci calamo videlicet, nondum vigesimum octauum tunc prætergressi annum extruximus Thesaurum laudum sanctissimæ Deparæ super Canticum Salue Regina, 40. Conc. ad sanctissimum D. N. Papam Clementem Octauum, cui hunc Ferrariæ obtulimus.

Sertum gloriæ S. Hyacinthi Poloni ad Illustrissimum Alexandrum Perretum S. R. E. Cardinalem Regni Poloniæ protectorem, quod eidem Ferrarię dicauius.

Flores aureos super Euangelia totius anni trinas, Conciones super singula ad Illustrissimum Bernardum Maciejouium S. R. E. Cardinalem, Episcopum Cracouiensem.

Rosarium B. Virginis lib. 4. Polonicę, ad Illustrissimum D. Nicolaum Comorouium, Comitem Aracuenf. & Liptouienf. Idem auctum & excusum ad Serenissimam Dominam Constantiam Austriacam, Reginam Poloniæ & Suetiæ, &c. anno 1606.

Trilogium B. Virginis pro singulis festiuitatibus ipsius tres Conciones. Rosarium seu exercitia pietatis Christianæ. Sodalitatis Rosarij, ad Sereniss. Principem Ladislaum, Sigismundum, Sigismundi Tertij Poloniæ & Suetię Regis filium.

Thaumaturgus Polonus, seu de vita & miraculis S. Hyacinthi.

CAPVT XIII.

Res insigniores in Conuentu Cracouiensi Sanctissimæ Trinitatis.

V B primum vrbis Cracouiensis ingressum illico se offert Ecclesia illa amplissima Sanctissimæ Trinitatis Matrix & origo canobiorum prouincię Poloniæ. Cuius limine calcato, vide & venerare antiquitatem eius maiestate & uenustate decenti illustrem. Altaria & iconas auro fulgentes non vulgari artificio fictas, & depictas. A parte laua ante gradus altissimi illius Sacelli in capella Sanctæ Catherinæ Senen. humi procumbens, exosculare sepulturâ virginis illius odorifere castissimæ sororis Beatæ ad caput cuiusdam matronæ ex Illustrissima Tenciniorum familia locatam. Neque mihi transeas Sacellum S. Vincentij sepultura Illustrissimæ illius Barbare Dambiniæ Castellana Cracouiensis matris fratrum nostrorum pientissime, insigne, sed paululum subsistens, dicito illius manibus placidum vale. Hinc progressus in uise sacellum familię Illustrissimorum Ligezorum. Quiescit illic Ioannes Ligeza Palatinus Lancienfis, Prominienfis prædicio conuentui, pro perenni tempore sacrificio missę recitando, relicto. Quiescit & Przeslaus Nieuiarouius, nostris temporibus benefactorum facile princeps. Nullus eum ex fratribus ea de re petijt, nullus aut blanditijs aut serui adulatione quę generosos animos infringit, demerebatur, sponte sua

holocaustum obtulit Deo, ex omnibus fortunis suis, quas ex Dei gratia & maiorum suorum beneficio habuit in Pedemontio honestissimas. Ipse petijt a patribus, vt dotem pro Ecclesia Sanctissimæ Trinitatis hanc vellēt accipere: illis cunctantibus, & comperendinantibus, molestior fuit tantisper, donec ad acta publica castrensia secum iretur a fratribus. Apud quæ cum maxima animi exultatione libentissime omnibus suis facultatibus renunciavit. Non multo post vita functus, e pago Iodlouicensi succolantibus fratribus 1599. quasi vnus ex his qui in religionem iurauerūt, sepultus est. Dicto igitur munificentissimo nostro benefactori. Placide quiescas vir Illustris & munificencia isthac tua singulari in fratres grati animi memores præstantissimè. Inde egressus, priusquam chori intima penetrabis, occurret tuis oculis Sanctissimum Rosarij oratorium olim trium Regum sacellum propter trium beatorum illorum fratrum frequenti populorum concursu celebre, repositorum. siue etiam propter Iconam Deiparæ Virginis ad instar S. Mariæ Maioris Romanæ, venusto penicillo effigiatam, proque archiconfraternitate Sanctissimi Rosarij. (cuius sodales non pauci numero suas illic diæcesim exoluunt de Beatissima Virgine preces.) a Sanctissimo D. N. fel. record. Papa Clemente octauo. cum Indulgentijs sacratam, miraculisque ingentibus illustrem. Indices tabellas istas argenteas & aureas Diuæ Virginis imagini appensas intueri, eiq; angelicum illud aue recedens persolue. Penetrata chori ingressus in hoc medio mausolæo requiescit B. Iuo. fundator olim Ecclesiæ Cracouiensis Ecclesiæ Præsul. quem Martinus prouincialis cum Vincentio Kielcens. a Mutina translatus, suis fratrumque oculis perpetuo obiectum benefactorem hic esse voluerunt. Ne impurus tange, sed adora, libri enim isti grandiores quos hic vides superpositos, vna cum vestibis fratrum quas hic proiectas conspicias beatus iste, virtute occulta de intra manante quandoque in terram reijcit. At nescio, quomodo nobis chorum introeuntibus elapsæ sunt duæ illæ sepulture insignes; altera quæ ad latus altaris Sanctæ Deiparæ, illa ænea fusilis Philippi Calimecchi Florentini ex cuius ore Ladislaus Poloniae & Hungariæ Rex pendebat, cuiusque consilij sua facta moderabatur. Altera Illustriss. Myscouiorum Marchionum, nunc nunc magnificentissimo & fere regio sumptu. surgens sacellum. Resurrectionis illic diem præstolatur, Illustriss. Petrus Myscouius præsul Cracouiensis. duos inter nepotes Petrum videlicet Palatinum Rauensem, & Ioannem Castellaneum Zarnouiensem sepultus. Ad chorum pone hoc S. Magdalænæ auratum altare regressus a laua parte, ecce te salutat Ioannes Zaboronius præsul Chelmenis, cum piētissima illa, lectissimaque matre conuentus Catherina Bialuszina de Melsin, quæ censu perpetuo chenodij sacrarij, testudine choro minori inducta, aliisque innumeris beneficiis suam erga S. Hiacynthum testatam esse voluit animi promptitudinem. Sub hac nota signatur, pone sacrarium lapide pressa quiescit. Salutat & penes idem

sacrarium Lechus Niger Princeps Polonię, vna cum Serenissima Eufrosina
 Duce Osuicimensi, retro hoc celsum presbyterium torque Illustrissimis
 Tecinijs quorum hæc exigua mediastina ara est. & cū Ecclesię Cracouiē.
 Coepiscopus. F. Dominico, Paulo, Iacobo, Mariano, quibus æternam re-
 quietem precare. Tabernaculum hoc argenteum deauratum, gestatorium
 diuinissimi Sacramenti quinquaginta argenti pondo excelsum, opera sin-
 gulari, fere in tota Europa præcipuum, patrimonium, est conflatum Iaco-
 bi Bydgoſezienſis prouincialis Polonię. Particula hæc viuificæ crucis au-
 ro inclufa, donarium est Illustrissimorum Comitum Tenciniorum, spina
 hæc coronæ Dominicæ quam argento chryſtalloque tectam adoras, mu-
 nus est illustris Bialufinæ, muſicum hoc maius organum in tota Polonia
 celeberrimum opus est F. Dominici Malochouiſſi ſuffraganei Cracouiēſis.
 Non tibi cætera pando, ad angiportum pergo. Crucifixi Chriſti hæc reli-
 gioſiſſima imago verbalis est, familiarisque olim Stanislaſo Kokoczka, qui
 ad eius latus dextrum procumbit. Hæc angiportus pene non examinauit
 integerrimum illum F. Felicem Syradienſem prouincialem ſpectris miri-
 ficis Sanctorum. Quo enim tempore fratres (non ita pridem hoc ſibi atti-
 giſſe memorabat ille ſenex) recreationi vacabant, ille ac alter Iob pro filiis
 vota ſoluebat. hic prioris officio deſungēs, & illico hæc angiportus lumine
 coruſce tota ſplendet. Apparet Sanctus quidam, pedum, minabundus ge-
 ſtans, huic alij duo, alter religionis habitu, alter pontificio ornatu ad geni-
 culantes, & quaſi veniam pro quopiam poſtulantes, Rigefcit felix, abſque
 inſequentibus extemplo anhelus ſe proripit ad reſectorium. Quo illapſus,
 repentinoque perterritus, ſit extra ſe. Dum ad ſe redit viſum fratribus
 narrat, eoſque modeſtiæ, religioſique officij ſeuerè monet. Iuonis, Hiacyn-
 thi, & Viti Beati illi manes putabantur eſſe. quorum ea eſt prouidentia de
 hoc cœnobio, fere perennis, nemine vt patiantur ſecreto facinoris quippiã
 patrantem, impune eſſe. Illico indiſijs in opinis produnt Irregularem
 quempiam, uique improbis inuiſa & inuiſibili e conuentu protrudunt
 malè in probrum religionis olentem. Sed & ſæculares ſcleribus aliquibus
 obnoxios, ſæpe ſapius cœleſtibus viſis, vel dehortatur a flagitijs, vel eis ſi
 non reſipiſcunt, omnino pœnas portendit. Argumento eſſe poteſt Paulus
 ille Cracouiēſis antiſtes, ob ſclera notus apud Cromerum antiquitatem-
 que. Nam cum Cracouiæ (inquit Cromerus) apud Dominicanos fratres
 commoraretur, morabatur autem ferè aſſiduo, quadam die cœlitus incre-
 pitus eſſe fertur, huiusmodi verbis. Væ tibi Paule Epifcope. Melius tecum
 actum eſſet, ſi natus non fuiſſes. Atque hanc vocem a ſeptuaginta homi-
 nibus tunc eum circumſtantibus auditam eſſe. Monachus etiã quiſpiam
 per quietem vidiffie dicitur, lupum erectis prioribus pedibus contra eum
 humana voce exclamantem. Væ tibi Paule Epifcope quoniam capiffi &
 occidiſti. Hoc quoque cum ille renunciante Monacho acceſſiſſet, expau-
 factus fertur ſcœra ſua maiorem in modum deploraſſe. Cædubium hoc

Crom. lib. 2.

singularem fauorem & influentem Numinis, rebus in aduersis semper sentire obseruatum est a P. illo Felice magistro Priore, atque alijs curiosis. Eius tempore pauperie tanta quandoque premebatur Conuentus, vt in penuaria camera vix soli parietes consisterent, nec quidquam esset, quod fratribus fame squalentibus, præter panem marcidum apponeretur. Cultui diuino (monebat ille) iugiter vacare. Sic nos visitauit, sicut eum colimus, vel colemus. Iubet signare nullam Refectorij, singulis addubitantibus de prouidentia Diuina. Ecce subito mensis stratus, sed vacuis cibaria a benefactoribus apponuntur, & cellæ penuariæ omni re vsuaria, effluunt. Sed & in afflictis illis temporibus quibus Lutherus pestilens virus in Sarmatiam efflauerat, vnicum fuit, quod viros sanctissimos & eruditione præstantissimos, tanquam strenuos milites ex equo Troiano, illi obiecit, & mucrones aduersariorum vmbone verbi Dei fortissimè retudit. Dulces & honoratæ sanctorum exuiæ, quibus hæc Angiportus scatet, sanctis & Limonis, Benedicti, Boguslai, Hieronymi, Ioannis, Zegocij, Floriani, Vincentij Ludolphi, & aliorum innumerabilium hic a nostris aspectibus reconditæ id meruerunt. Effecit & vbertas Academiæ & soli Cracouiensis, quæ vt elegantia morum, sic & splendore litterarum, facile ceteras antea regiones Sarmatiæ & Ciuitates. In alijs prouincijs vix simile elogium posset sine inuidia proferri, in Polonia certè absq; inuidia omnes Ciuitates submissis fascibus Academiæ & Cracouiæ deferunt imperium. Quippè existimant absque ea tenebras ignorantia & squallorem barbariei non difficile omnia occupaturum esse. Itaque si aliquid elegantioris literaturæ in aliquo conspiciunt Cracouiæ illum vulgo studuisse aiunt. nec quemquam solidam aliquam sapientiam habere pertendunt, qui nunquam Academiam Cracouiensem viderit. Scilicet & Polonia habet suam Lutetiam, & Salmanticam & Athenas, vnicam Academiam Cracouiensem. Fratres igitur hi, quorum centenariam cohortem Religiosam vides. redolent virtutem & bonitatem illius soli, & non difficulter, in varias ingeniorum & eruditionis fruges exuberant, quas deinde in ceteras Regni plagas effundunt. Quod verò palmarium puto esse, sapientiam sine inuidia communicat, & vt de Bononia dicitur, illam esse Matrem studiorum, sic de Cracouia dici solet. Pauperum esse Matrem. Vix aliquod oppidum in vniuerso Regno inuenitur quod Alumnum suum in ea non nutriet, quem ea spe in urbem misit, vt bonis litteris & moribus instructus. suis oppidanis honori & vtilitati esse possit. Aemulatur communem patriæ sensum, & hoc cœnobium, & fratres ex omnibus Conuentibus, in quibus aliqua bona indoles renidet, libentissimè & liberalissimè in sinu suo fouet. Hoc est seminarium verbi Dei præconum, virorum denique eruditissimorum, quos orbis Sarmaticus demiratur. Sed & Bononiæ filiam, studium, hoc Athenarum generale nos vulgo vocamus suspice. Amarunt semper Cæsarsibite hi bonas litteras, præstantissimus quisque ex prouincia,

Regen-

Regentis, Baccalaurei, Magister studentium, cursoris, Bibliici & artium olim, nunc Lectoris moralis & philosophiæ hic pensa explicabat. Nomina eorum in Actis, fama in admiratione omnium Bibliothecam quoque in ualidissimo dormitorij corpore perlustra. Mineruæ domicilium esse putabis tanta librorum lectissimorum copia referta est. Retulit in eam non contemnendos neque paucos, is qui eam auxit pater Melchior Mosticensis magister, retulerunt & alij, offa ex proprijs faucibus sibi erepta, posse, Reuerendus qui nunc provincie præest Albertus Sęcouius S. Th. Magist. selectissimos Baronij aliosque insignes tomos. F. Fabianus Bircouius Sac. Theol. Lector, & Ecclesiastes, F. Nicolaus Mosticensis & frater Hyacinthus Suscius magistri, & quadam alius S. Th. mag. quadraginta supra centum Codices in eam retulit. Tantopere illos delectabat pœnu hoc sapientiæ, varia suppellectili libraria ornatissimum videre. Ab Ecclesia recedens aspice Stanislai Zauacij Pici cognomine, philosophiæ ac Medicinæ sua ætate facile Principis, viri de nostro ordine meritissimi, parietenus fixum epitaphium & in vestibulo sacellum amoris erga Ecclesiam hanc argumentum elegantissimum triginta & amplius annos, fratres afflictos egrimonijs frequentibus consilio medico iuabat. Si quando honor ordinis nostri ageretur, liberrima dictione aduersarios percellerat. Censumque perpetuum pro votiuo sacro recitando semel in hebdomade Conuentui reliquit.

Domus S. Aegidij sub colle arcis Cracouiensis sita, donarium est, cum emolumentis annexis generosi D. Felicis Czersky iudicis Cracouiensis, & Illustrissimorum Comitum Tenciniorū ex approbatione Gregorij XIII. Pontificis Maximi, quotidiano sacro deuota.

CAP V T XIII.

Itinerarium seu Scitu & visu præclariora in Conuentibus alijs prouinciæ Poloniae Ordinis Prædicatorum.

ONVENTU Cracouiensi lustrato, si tecupido viscendi alios Conuentus prouinciæ intendit Lublinensem conuentum S. Stanislai accede. Ecclesia illa ornatissima, præter alias insignes notas, sancti sanctorum Iesu Christi domini nostri & vnici redemptoris salutiferum, & viuificum Crucis lignum habet. Asserit autor Archæorum catedralis Cracouiensis Ecclesiæ tam nobile & magnum frustum illius sanctæ arboris, in templo. S. Stanislai (hoc enim nomine Ecclesia nostra nuncupatur) existere, vt nec Romę, nec Hierosolymis, nec Constantinopoli, nec Parisijs, nec Aquisgrani, nec vsquam terrarum, simile in magnitudine possit hoc tempore inueniri. Multorum languores sanatos esse de hoc ligno per fidẽ admoto com-

pertissimum

peritissimum est. Incendium etiam quod non ita pridem Lublinensia suburbia deuastabat circumgestatione sancti ligni extinctum cum vasa-
nientibus flammis obiectum esset narrant illi qui viderunt. Cœnobium
hoc & Ecclesię omnia decora in cineres versa in eam quam nunc vides spe-
ciosissimam formam a cineribus & ruderibus ipsis suscitauit magnis labo-
ribus F. Albertus Secouius S. Th. Mag. ex eleemosinis piorum. Bibliothecam
libris selectissimis instruxit R. P. Matthias Bechius Præpositus Canonicus
Sandomiriensis. Hinc discedens Seinensem S. Hiacyinthi in Lituania vitæ.
Noua est illa plantago familiæ Grozinsciorum. Placet originem eius
breuiter perstringere Illustri & Magnifico Georgius Grodzinscius a
puero pro more gentis bellis innutritus moribus candidissimus, sed vt
militia fert, non adeo in modestiam fidei Catholicæ cōpositus erat. Is cum
ad prouectam ætatem venire cœpisset, de mutatione vitæ serio cogitare cœ-
pit. Sacerdotes quærere. cum illis tanquam Dei ministris de officijs vitæ
Christianæ verba facere, omnia denique agere, quasi iam mors præ fori-
bus instaret, & aurem pulsaret, Vasa collige Grodzini, iam venio referebat
ipse se virum quendam vidisse habitu religionis Prædicatoriæ indutum,
augustiore, forma quam homines ceteri esse solent, qui iuberet manda-
retque Grodzini Vilnam abi & Sancti Spiritus ædem quære, illinc summe
tales Sacerdotes, qualem me vides, hoc dicto disparuit. Venit ille Vilnam,
fratres Prædicatores sibi nunquam visos, in æde Spiritus Sancti quærere, in-
uenit, ad acta publica tribunalis magni Ducatus Lituanię, omnes fortu-
nas suas illis cōsignat, in holocaustum & odorem suauitatis Domino Deo
suo. In squalidis illis locis, & barbarie antiqua adhuc horrescentibus nihil
melius aut salubrius excogitari poterat, quam vt semine verbi Dei conse-
rerentur illæ gentes, quæ ob inopiam Sacerdotum, adhuc in tenebris igno-
rantie sunt, & vix de Ecclesia audierunt. Seinam accolæ vocant oppidum
illud, quod fratribus dedit Grodzinscius in lignea pronunt S. Georgij cœ-
post modum sepultus.

Vilnensis quoque S. Spiritus ex Ecclesiæ ornatu & cultu Illustri; Rosa-
rij præcipua in illa ciuitate deuotione & ex numerosissimo cœtu eiusdem
sodalium splendore: argenteis & aureis ad altaris & sacerdotum fulgorem
& vsum clenodij & vasis musico organo ingentis magnitudinis atque
artificij elegantissimi, Bibliotheca innumeris libris instructa, celebratur.

Varſauiensis etiam S. Hiacyinthi nunc nunc consurgens nouella planta-
tio prima sub inuocatione S. Hiacyinthi tutelariorum in Regno ex munificen-
tiorum Ecclesia. Icona Beatissimę Virginis ad instar S. Marię Maioris de
Vrbe, maxime deuotionis & venustatis: Deinde altera S. Hiacyinthi mul-
tis miraculis clara (donarium hæc est Gregorij Badouij cuius Vvarſauien-
sis.) Inter quæ miracula innumerabilia nuper naufragio obrutus quidam,
luci restitutus est. Puerulus quoque sartoris cuiusdam febre extinctus ad
vitam reuocatus est. yterque anno. 1605. Tabernaculo quoque argenteo
ingentis

ingentis ponderis, vulgo dicto Monstrantia primo in provincia post Cra-
couiense & Cōfraternitatis sanctissimi Rosarij præcipuo ornatu, frequen-
tiaque innumerabili Nobilium & Ciuum non sine æmulatione insignis.
Christostomus Szimanouskij vir Magnificus, cum videret pios conatus
fratrum, domicilium hoc in loco Comitibus totius Regni nobilissimo eri-
gentium. Zelo pietatis incensus, Pagum suum firocum Ecclesiæ & Con-
uentui perpetuo inscripsit donauitq; ablegatis omnibus suis consanguini-
neis successoribus. Domine Deus æterne retributor redde pro tempora-
nea hæreditate perennem, viro de isto Conuentu tuo meritissimo.

Varacensis autem S. Stanislai Conuentus sepultura serenissimorum Du-
cum Masouiarum celebris habetur.

Plocensis sancti Dominici. Is cuius fratres olim iustitiæ, veritatis, Ec-
clesiasticæque libertatis intrepidi assertores, suo licet fundatori, Conrado
Duci Masouiorum sese treuere, pro nece B. Ioannis Czaplæ Vladislauen-
sis & Plocensis scolastici. Ducalis Cancellarij opposuerunt, crimenque
eius quæ par est seueritate eleuarunt, scilicet non panibus beneficijsque
receptis guttur veritatis tubam præfocatum habentes. Lauissima con-
iectura Conradus, Ioannem Canonicum quasi rerum parricidij coniura-
tionisque caput, inque vincula coniecit, atque subiectum questionibus in
patibulum agit. Eius cadauer Dominicani fratres (quos Ploscum Con-
radus ante annos aliquot condito eis Monasterio induxerat) de Cruce de-
posuerunt, & vt Ioseph quondam Christi, sic isti Ioannis innocenter oc-
cisi funus Christiano ritu honorifice procurarunt. Agathia Conradi v-
xor, mariti furore suffragata, erutū ex monumento Ioannem, & in plau-
stro duobus bobus contumeliæ causa vectum, noua furca ad id, ex tempo-
re ad eodem, atque monasterium Dominicanorum, ex aduerso Basilicę ere-
cta, iterum appendi iussit. Nec tamen deterriti sunt fratres Dominica-
ni quin iterum Martino Priore iubente id deponerent, atque maiori quā
antea honore sepelirent. Putas quales se pro Concionibus in hoc scelus
impium gerebant, qui nil Principum suorum fauorem veriti funus sic fre-
quenter curabant? Eorum Concionibus exitus Petrus Archiepiscopus
Plocensi Diœcesi sacris interdixit Louicienseque satis amplissimum ditis-
simumque territorium, cum non ignobili oppido, (primaria nunc sedes
est Archiepiscoporum Gnesnensium) suę ditioni ex prodiga Conradi sa-
tisfactione adiunxit. Cænobium hoc tabernaculo sanctissimi sacramen-
ti gestatorio. Monstrantium vulgus vocant præclaro artificio ex fusili
argento magnifice facto, deinde sepultura aliquot Ducum Masouiarum, præ-
sertim verò Conradi fundatoris in ore est omnium Illustrissimus D. Lau-
rentius Goslicius Posnaniensis Episcopus Prouinciæ pater defensor & li-
bertatis religiosorum vindex Bibliothecam suam, multo auro æstimatam
Conuentus istius esse propriam voluit.

Plocensis sanctissimæ Trinitatis domus, in qua Alexandra Masouiarum

Ducissa eius restauratrix quieuit, anno Domini 1434.

Torunensis S. Nicolai Clenodij pretiosis ex argento puro ingenti pondere & arte non vulgari factis effulget, donaria sunt pietatis Christianæ præsertim vero Cruciferorum Teutonicorum militum.

Gedenensis sancti Nicolai, nemini in Sarmatia, propter multitudinem olim fratrum (plusquam centum alebat, ex censu perpetuo, viritum ex omnibus & singulis tam publicis quam priuatis domibus Gedanensium solito) ædificiorumq; magnificentiam secunda. Sunt qui asserant, mare Baltheum olim Culmensi Ciuitatem emporium in signe tunc Aquilonis totius alluens insulam perenni mutatione exeruisse eam quæ nunc Gedanensis Ciuitatis vastissimæ propter recessum maris longissimum latifundium est. Ea sub annum 1227. a piscatoribus tantum habitata a Suentopeleo Duce Pomeraniæ adscripta est fratribus Prædicatoribus. Decursu temporis recurrente a Culma mari Baltheo, infraq; hos qui nunc sunt, terminos se concludente area quæ prius inclusa fuit frequens esse accolis cepit, tum propter fratrum Religiosam conuersationem, cultumq; diuinum auctum, tum propter commercia mercimoniorum ex transmarinis Regnis vecta ad ea, & hinc euecta. Non grauatam fratres Prædicatorum concessere locum sibi ad scriptum aduenis modo ex domibus publicis priuatisque in solo Cœnobij excitatis, censum vnusquisque per suas familias Conuentui penderent. Pari pietate, quæ iure emphyteutico concessa est Gedanensibus area, ex eadem a singulis feriis sextis, vnus vocabant Scoti soluebatur census, donec infelici anno 1526. hæresi Lutherana Ciues imbuerentur. Pepulerunt tunc a Conuentu fratres suos beneficos, per summam iniuriam bachantes heretici Ciues. Nihil nisi vitam secum efferentibus miseris fratribus, in omnia phanatici desæuierunt. Suppellectilem copiosam sacrarij argentea & aurea vasa, elenodia summi pretij, sacra paramenta ex senatus impij consulto quin & priuilegia, munimenta Monasterij sacrilegis manibus ablata in commune prætorij erariū retulerunt. eoque censu annuo fratres non multo post a Sigismundo Primo Rege Poloniæ Conuentui restitutos priuauerunt. Fratribus sua repetentibus semper animis irritabantur heretici Ciues, subinde occasiones aucupabantur, iterum eos statione eiiciendi. Prolata est anno 1564. quo peste grassante P. F. Daniel prior cum ceteris fratribus Conuentus interiorerunt. Illic Senatus iterum in Monasterium inuolat, illudque occupat, donec ad supplicationes patrum Melchioris Mosticensis, & Hieronymi Cirani per Illustres Regiæ Maiestatis Sigismundi Augusti Commissarios, Ioannem Kostka Castellatum Gedanensem, Georgium Ostrouiciū, Vicecamerarium Margeburgensem, Gasparum Laski Abbatem Oliuensem, iussu edictoque Regio, egrè, sed non integrè fratribus restitueretur, anno Domini 1567. die 23. Augusti. Quo speciosior tertio, se illis obtulit occasio furendi in Cœnobium, eo magis vesana temulentia ferina se-

uiciæ assumpta in Conuentum & fratres tumultuati sunt, anno 1576. quo tempore contra datam Regibus Poloniæ fidem Stephano Primo Regi, Regnoque vniuerso perfidi rebellarunt. Cum primum ad eos Nuncius detulisset, quia Stephanus Rex ditionis Gedanensis Zulanam ferro igneque popularetur, ex templo stipendiarium militem suum in Conuentum truserunt. Quæ licentia est militis mercenarij heresi pestifera in omne scelus instructi? malo suo edocti experti que sunt fratres, & inquilini Conuentus. Nam die 26. Septembris, furore perciti in Monasterium irruentes fratres qui supererant alios percutiunt, alios in ergastulum victos coniiciunt, nemine prohibente omnia vsualia diripiunt. Nec contenti (sic scriptum posteritati reliquit Mosticensis) istis rebus, sed Ecclesiâ locum Deo dicatum cum rabie Scythica intrantes, spinam coronę Dominicę, insigne Clenodium prophanauerunt, imagines sacras deiecerunt, altaria euerterunt, ceteram suppellectilem sacrarij, quę priori furori supererat, Clenodia, sacras vestes, priuilegia Conuentus & omnem Ecclesię ornatum abstulerunt, inque vsus prophanos conuerterunt. Diuinissimo etiam Eucharistię sacramento infandi non pepercerunt, illud e pixide argentea in terram proijcientes, pedibus spurcissimis calcarunt, pars in Conuentu Bibliothecam refertissimam, vetustissimis, ijsque optimis auctoribus vastarunt, librosque partim dilacerauerunt, partim exusserunt. Neque destiterunt, donec apertam diuini numinis vindictam oculis suis obiectam manifestè viderent. Quidam ad Crucifixi imaginem quę perstat adhuc in medio Ecclesię, admota scala ascendit, in securi & ascia demoliturus eam, super trabem, cui stipes crucis inhebrebat sistens, semel & secundo asciam vibrat, lignumque Crucis leuiter scindit. Tertiò eleuat manum, idumque grauiorem dare arbori nitebatur, & ecce vi, impetuque quodam inuiso, licet firmiter sese teneret, omnibus inspectatibus in terram proturbatur, inque momento horę ceruicibus cruribusque fractis expirat, frustra eum ceteris iuuantibus, fugientemque ad inferos animam in exanimi cadauere quærentibus. Molestè eam rebellionem furoremque ferebat Rex Stephanus, quam obrem cum ciuitate potitus esset, rebellesque hereticos sua seruitute compescuisset. Religioni Conuentum restituere, graui edicto præcepit. Restitutum est Monasterium fratribus, altero post anno, quo pulsati erant, cura P. F. Melchioris Mosticensis. Postliminio regressi fratres ad Conuentum omnia infesta repperunt. Ecclesiâ deuastatam, imagines sectas, & semiustas, altaria euerfa, fores omnes effractas, suppellectilem vniuersam sacrarij & domus directam, Ciues adhuc minas, cedesque spirantes, quo se alerent, quo tegerentur non inueniebant, Indoluit eorum vices Illustrissimus Antistes tunc Vladislauenfis. Stanislaus ille Carnouius, vidit & ouiculas suas Gedanenses heresi pestifera contaminatas, & de eis ad caulas Ecclesię reducendis cogitauit. In partem igitur curarum suarum, fratres S. Dominici, (qui soli Gedani ex Clero remanserunt resti-

tuit,) vocauit vt officium parochorum qui ab ouibus illa tempestate expulsi fuerant, susciperent, instanter postulauit & voluit. Ne cum periculo vitæ ostiatim de quotidiano victu emendicando essent solliciti, ex redditibus Episcopatus sui tunc Vladislauienfis censum (præbendam vulgo vocant) 500. circiter florenorum inscripsit, & cum zelo successores suos omnes adhortatus est, vt tam sancto instituto facerent satis, nisi omnino perire fidem Catholicam apud Gedanenses malint. Iudæque mar-supium, quam animas sanguine Iesu Christi redemptas magis deligere. Labores quos fecerunt fratres prouinciæ Poloniæ in eadem Ciuitate, non fuerunt obscuri, exteris quoque nationibus. Ita de illis Gabutijs Nouarrien. Interea, ait, vbique ferme gentium, Pij Quinti Pontificis opera, sanctæ religionis cultus renouabatur egregiè. In primis vero Dantisci, quæ celeberrima Prussiæ Ciuitas est, maximisq; mercimoniorum cõmercijs, inter omnes Europæas vbes insignis. Erat in ea Ciuitate, Catholicæ veritatis lumen ita extinctum, vt omni Ecclesiastico ordine iam sublato, nullum fieret sanctæ missæ sacrificium, nullæ sacræ Conciones a Catholicis vnquâ haberetur, omnia deniq; Lutherana peste, alijsq; pessimis deprauatæ religionis erroribus referta miserandum in modum interibant. Verum huius Pontificis ope, Dominicanæ familiæ fratribus templum, cœnobiumque suum ibi restitutum est, quæ ædificia & amplitudine, & opere præclara, etiamnum extabant militum hospitio, ac prædijis exposita. Qua restitutione facta, plurimi concionatores egregij, alijque præterea eius ordinis Sacerdotes eo missi sunt. Qui sacris faciundis, tantoque illorum populorum concursu atque frequentia, quanta explicari vix potest, Concionibus habendis, eas gentes ad fidem Catholicam reduxerunt, Pontificijs tum precum, tum pecuniarum (quas Carnouio Episcopo imposuerat) subsidijs adiuti. Exinde qui eas regiones omnes ad illorum, quos ad sanitatem reductum iri speserat, commoditatem, ingentem Sacerdotum numerum, decreuit, cum potestate, illos, modo ad saniora redirent consilia, a crimine hæreseos absoluendi, ex quo æternæ salutis, admirabiles fructus sunt consecuti.

Syradiensis S. Stanislai olim vastatus a Cruciferis nunc operis Reuerédi P. F. Felicis Syradiensis Magistri & olim Prouincialis, necnon R. P. F. Martini Nepelsij Magistri & prioris eiusdem restauratus. Narrat Miechouius, anno 1331. dum hi Cruciferi Regulares Irregulares Poloniam incursionem præpina popularentur, Syradiam quoque ingressi cuncta abripiebant. Tunc Nicolaus prior in Monasterio Syradiensi ordinis Prædicatorum, prouolutis genibus Hermannum Commendatorem Eibingensem precatus est, cuius notitiam bonam, cum esset in Conuentu Eibingenli contraxerat, vt a spolio & incendio Monasterij eorum abstineret. Qui superbè respondens in vulgari Prutenito, se non intelligere ait; Vnde cum alijs in Monasterium irruit, & calices, Cruces, & ornamenta, fortu-

nas

In Vita Pij
V. P. li. 5.
cap. 11.

P. F. Seneri
Mag. in
Ber alios erat
Ecclesiaster.

nas diuerſorum hominum, illic cum bonis ſuis cauſa conſeruatiſſimis fu-
gientium abſtulerunt. Monachos cappis, homines vero vtriuſque ſexus
indumentis vſque ad extremam denudationem exerentes. Auſus eſt ali-
quibus cenſibus hic Conuentus, ſtudio & labore, eiſdem R. P. F. Feliciſ
Magiſtri Syradienſis, non ita pridem vigilantiffimi Prouincialis. Trium
Dudum Cuiuienſium illic eſſe memorantur ſepultura.

Poſnanienſis S. Dominici munificentia Illuſtriſſimus & Reuerendiſſ.
D. D. Ioannis Comitisa Rozdrazouu. Episcopi Margaritenſis & ſuffraga-
nei Vladislauienſis (quos ille honores quoties ergo iam abdicauit) recrea-
tus proque ſtudio litterario, triumque leſtorum prouiſione cenſu annuo
dotatus Icona D. Hiacyinthi, apud quam miranda miraculorum opifex in
dies, pro deuotione populi operatur, nec non Sanctiſſimi Roſarij cultu
præcipuo inſignis. Sub annum domini 1597. ferunt, vartę præterfluentis
vortice, merſum puerum præſecutumque, votis Diuo Hiacyintho nuncu-
patis, ad eius aram vitę redditum eſſe. Ex eius quoque Eccleſiæ eſt illud
Sanctiſſimum Eucharistię Sacramentum in Eccleſia corporis Chriſti
Poſnanienſis, religioſa deuotione cultum. Sacram. hoſtiam Iudaico ore ex-
ceperat mulier quędam Iudæis leui pretio vendiderat; hanc illi perſidi
Theomachi, in proximam cellam vinariam inferunt, ſuperque menſam
exponunt, pugionibus cultris, & gladijs, pro ſcelus, punctum fodiunt. Ema-
nat inde ex vulneribus precioſus viuificus cruor. Iudei indicio ſanguinis
proditi, flammis exuruntur. Sacratę autem Eucharistię celebris Eccleſia
a Ladislao Rege pro Carmelitanis excitatur.

*Miechouius
& Cromen-
rus.*

Vvratislauienſis S. Adalberti ædificiorum magnitudine inſignis conuen-
tus B. Ceslai. B. Henrici, & B. Ioannis inſcriptoris ſepultura celebris.

Opauienſis Ducum Opauienſium reſepitoria monumenta haber.

Præmiſlienſis quoque Beatiffimę Virginis Eccleſia, religioſiſſima deu-
otione illius populi, mirum eſt, quam enixè colatur conuentus ille ignibus
exuſtus, laboribus P. F. Antonij Grodicij. S. Th. Bacc. & aliorum de conuen-
tu Cracouienſi patrum a fundamentis reædificatus eſt.

Samborienſis quoque opera eorundem fratrum e conuentu Cracoui-
enſi ſumptibus a benefactoribus præcipuè vero ab Illuſtriſſimo D. Georgio
Mniſzek Palatino Sandomirienſi per eoſdem conſcriptis conſurgit eru-
deribus, vt & Eccleſia Luceorienſis, & Vlodimirienſis per alios fratres fi-
lios prouincię Polonię, illa per P. F. Auguſtinum de conuētū Lublinenſi,
hęc per P. F. Gabrielem Zauieſko de conuentu Præmiſlienſi, qui & con-
gregationis nouę in Ruſſia primus Vicarius generalis præſectus erat, ex
prouincia Polonię aſſumptus ad idem officium, & per P. F. Ludouicum
de conuentu Cracouienſi.

CAPVT XV.

Numerus fratrum & prælectionum in Conuentibus prouinciæ Poloniæ.

ORRO si numerare pergis fratrum cætum qui in conuentibus prouinciæ Poloniæ partim ex redditibus, partim ex diaria pietate populorum aluntur, hunc cum numero prælectionum conijce ex ista tabella.

	Frat. Lect.			Frat. Lect.	
Cracouiensis Sactissime			Varacensis	16	1
Trinitatis.	100	5	Costensis	16	1
Pro Ecclesia & domo S.			Bochnensis	16	1
Aegidij ex eis deliguntur	2		Belzensis	16	1
Poznanienfis	60	3	Sochaczouienfis	16	1
Lublinensis	60	2	Volodimirienfis	12	
Vilnensis Sancti Spiritus	60	2	Ratiborienfis	12	
Plocensis S. Dominici	36	2	Osiuicemenfis	12	
Plocensis Sanctiss. Trinitatis domus	2		Lancienfis	12	
Sandomirienfis S. Iacobi extra muros	36	1	Smigrodensis	12	
S. Marię Magdalenaę Domus ibidem	4		Snenensis	10	
Varſauieſis S. Hiacyinthi.	36	1	Culmenfis	10	
Præmiſlienſis Sanctiſs. Virginis	30	1	Opauienfis	10	
Petricouienſis Sanctę Dorotheę	24	1	Opatouienſis	10	
Louicienſis Sanctiſs. Trinitatis	24	1	Hrodlenſis	10	
Ianouienſis	30	1	Hrubieſouienſis locus	10	
Luceorienſis	30	1	Szredenſis locus	6	
Breſtenſis	20	1	Merecenſis	12	
Siradienſis	30	1	Vuratiſlauienſis.		
Samborienſis	20	1	Opolienſis.		
Torunenſis	20	1	Glogouienſis.		
			Suidnicenſis.		
			Derſouienſis Sanctiſs. Virginis.		
			Colomienſis.		
			Subcamienſis.		
			Smotricenſis.		
			Trebhoulenſis.		

CAPVT XVI.

*Priuilegia quadam peculiaria vniuersæ Prouinciæ Poloniæ a
sede Apostolica concessa.*

*Primum priuilegium pro celebratione Capitulorum prouincialium
prouinciæ Poloniæ.*

CLEMENS PAPA SEPTIMVS.

DILECTI fili salutem & Apostolicam benedictionem.
Cum dudum felicis recordationis Bonifacius Papa octauus præ-
decessor noster, omnibus Christi fidelibus, vere pœnitentibus,
& confessis, qui quotiescunque & ubicunque Capitulum prouin-
ciale, per Priores & Fratres vestri ordinis Prædicatorum cele-
braretur. Ecclesiam apud quam Capitulum ipsum pro tempore celebrari ce-
tingeret tempore celebrationis illius a primis vespers diei, quo illud celebrari
inchoaretur, vsque ad octo dies, inclusiue immediate sequentes, deuotè visita-
rent, & ad Ecclesię conseruationem, ac fratrū, & priorū Prædicatorum
substantationem manus adiutrices porrigerent. Nec non prioribus & fratri-
bus, qui huiusmodi capitulo interessent, illam indulgentiam & remissionem
peccatorum, quam visitantes Ecclesiam B. Mariæ de Portiuncula alias de
Angelis extra muros Assisinas primo & secundo diebus Augusti, quomo-
libet consequebantur, per suas litteras concesserit. Ac Præsidenti huiusmodi
Capituli, qui pro tempore foret, vt quatuor fratres idoneos presbyteros dicti
ordinis professores in confessores, qui confessiones quarumcunque personarū
Ecclesiam prædictam causa huiusmodi Indulgentiæ consequenda accedentium
per ipsos octo dies duntaxat audire, & confessionibus ipsis diligenter auditis
eisdem personis pro commissis, nisi forsan talia forent, propter quæ sedes Apo-
stolica esset merito consulenda, absolutionem impendere, & pœnitentiam sa-
lutarem iniungere valerent, eligere & deputare possint Diocesani loci, & cu-
iusvis licentia alterius super eo minimè requisita indulserit prout in eisdem
litteris plenius continetur. Et sicut nobis exponi fecistis quatuor confessores
ad confessiones Christi fidelium pro dicta Indulgentia consequenda confluen-
tium audiendas non suppetunt. Ac vos tempore celebrationis vestri Capituli
Prouincialis prouinciæ vestrę Polonię, iuxta morem dicti ordinis, vnā so-
lemnem & deuotam processionem cum delatione Sacrosanctę Eucharistię
Sacramenti, vsque ad maiorem seu aliam principalem Ecclesiam ciuitatis, seu
loci, in quo illud celebratur, facere consueueritis. Et dilecti filij prior & fra-
tres domus Craconiensis, dicti Ordinis quibus vt festum quondam Hiacynti,
qui miraculis claruit, & cuius corpus in eorum Ecclesia requiescit, annis sin-
gulis certa die celebrare possint. Apostolica auctoritate indultum exitit.

In festo huiusmodi similiter processionem cum delatione eiusdem corporis celebrare consueuerint, & de concessione Apostolica, cuius vigore processionem prædictam, tempore celebrationis Capituli prouincialis huiusmodi celebratis docere non possitis. Ac propterea cupiatis id, ac etiam ut apud omnes domos & Ecclesias ordinis & prouincię prædictorum similem quę apud dictam domum Cracouiensem celebratur in eodem festo Hiacynti celebrare possitis, indulgere. Nos, qui pia vota, p̃i patris affectione libenter prosequimur fidelium prædictorum deuotionem, feruentius inualescere, & illorum animarum saluti fructuosus consulere volentes vestris in hac parte supplicationibus inclinati Præsidenti pro tempore existenti vestri prouincialis capituli, tempore celebrationis illius, non solum quatuor, sed etiam alios octo, sicque duodecim fratres presbyteros eiusdem Ordinis professores, in confessores, qui Christi fidelium prædictorum dictis octo diebus durantibus confessiones audire, & eis pro commissis absolutionem impendere, ac pœnitentiam salutarem iniungere possint, eligere, & deputare. Nec non de cetero tempore celebrationis capituli prouincialis huiusmodi processionem cum delatione dicti Sacramenti, prout consueuistis celebrare, nec non tam in eiusdem B. Hiacynti quam etiam in S. Antonini nuper canonizati festis diebus in omnibus domibus & Ecclesiis vestris prouincię prædictę processionem cum delatione Sacramenti huiusmodi, sicut in alijs omnibus festis Sanctorum vestri ordinis facere consueuistis, solemniter facere, & celebrare, & licite valeatis. Quibusuis Apostolicis ac etiam prouincialibus synodalibus Concilijs editis generalibus vel specialibus, constitutionibus & ordinationibus ceterisque contrarijs nequaquam obstantibus autoritate Apostolica, tenore presentium concedimus & pariter indulgemus.

Datum Romę apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 23. Iunii. 1530.
Pontificatus nostri anno septimo.

Euangelista.

Priuilegium Secundum.

*Indulgentia pro celebratione Capitulorum prouincialium
prouincię Polonię.*

GREGORIVS PAPA XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

DESIDERANTES salutem animarum cunctorum Christi fidelium, ea libenter concedimus, per quæ ipsi Christi fideles, salutem ipsam, & conscientia suæ pacem & tranquillitatem consequi valeant. Cum itaque sicut accepimus Capitulum prouinciale priorum & fratrum Ordinis Prædicatorum prouinciæ Poloniæ de triennio in triennium, celebrari consueuerit, & in vno ex octo diebus per quos dictum capitulum durat, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum processionaliter deferatur, maximusque ad dictum capitulum vtriusque sexus Christi fidelium concursus habeatur, De omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, ac supplicationibus dilecti filij Melchioris prioris prouincialis Ordinis & prouinciæ huiusmodi hac in parte inclinati, omnibus & singulis, vtriusque sexus Christi fidelibus, verè penitentibus & confessis, qui quotiescunque & vbicunque capitulum prouinciale, per dictos priores & fratres celebrabitur, Ecclesiam apud quam capitulum ipsum pro tempore celebrari contigerit, tempore celebrationis illius, a primis vespers diei quo illud celebrari inchoabitur vsque ad octo dies inclusiuè, immediate sequentes deuotè visitauerint, & pias inibi preces ad Deum pro hæresum extirpatione, & alijs, pro vt vnicuique suggeret deuotio, effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem, Apostolica auctoritate tenore præsentium elargimur. Contrarijs non obstantibus quibuscunque.

Datum Romæ apud S. Petrum sub anuulo piscatoris die 20. Iunij. 1580.
Pontificatus nostri anno nono.

Cesar Glorierius.

Pri:

De rebus gestis Poloniae

Priuilegium Tertium.

*Fratres prouincia Poloniae possunt de licentia prouincialis celebrare
Missas extra Ecclesias.*

GREGORIUS PAPA XIII.

DILECTE fili salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut accepimus in quibusdam ciuitatibus oppidis & locis prouincię Poloniae tanta hereticorum potentia & impietas existeret, ut catholicos impune opprimerent, nec iisdem catholicis missas in Ecclesiis quarum raritas in illis partibus existeret, audire tuto liceat. Nos supplicationibus tuis hac in parte inclinati, Tibi ac pro tempore existenti Ordinis fratrum Predicatorum prouincię Poloni priori prouinciali licentiam & facultatem dicti ordinis professoribus, altaria portatilia habendi, cum debitis reuerentiis & honore super quibus in domibus Nobilium Ciuium & incolarum ciuitatum, oppidorum, & locorum dictę prouincię, in quibus vel Ecclesię desunt, vel tanta est hereticorum potentia & impietas, ut Catholicos impune opprimerent in locis ad hoc congruentibus, & honestis, per se ipsos Missas in presentia personarum catholicarum celebrare possint, in casibus necessitatis tantum. ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis, Apostolica auctoritate, tenore presentium de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus & ordinamentis Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romę apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 20. Iunii 1580.
Pontificatus nostri. anno nono. Cesar Glorietur.

CAPVT XVII.

*Priuilegia nonnulla confraternitatis Sanctissimi Rosarii, in prouincia
Polonię a suprema Petri sede indulta.*

Priuilegium, pro solemnī celebratione processionum in quibusdam festiuitatibus.

LAUDIVS Rangonus Comes, Dei & Apostolicę sedis gratia Episcopus Regij, & Princeps, nec non Sanctissimi D. N. Clementis diuina prouidentia Papę octau. assistens & Prælatus domesticus, proque eodem Sanctissimo eiusque Sancta sede ad Serenissimum Sigismundum, Polonię Suetiæque Regem, totumque Polonię Regnum, prouinciis, terras, dominia, & loca quacumque illi quomodo-

cunque

cunque subiecta, cum facultatibus Legati de latere Nuncius vniuersis & singulis Christi fidelibus præsentibus inspecturis, lecturis pariter & audituris. Salutem in Domino sempiternam, & synceram in Christo charitatem. Nuper nobis pro parte admodum Reueren. P. Magistri Alberti Secu-
lij prouincialis per totum prædictum Poloniæ Regnum Ordinis Prædicatorum. Narratum fuit a Summi Pontificibus, processiones cum Sanctissimo Sacramento corporis Christi, cum indulgentijs, pro quibuslibet B. Mariæ Virginis, nec non Patronorum Ordinis præfati festis, similiter primo & secundo cuiuslibet mensis die Dominico, in quibus eiusdem B. Mariæ Virginis Rosarij, & Nominis Iesu societatum solemnitates respectiuè celebrantur, in nonnullis dictorum suorum Ordinis & prouinciæ Ecclesijs, concessas fuisse, quas processiones, vt omnibus Ordinibus & prouinciæ prædictæ Ecclesijs, de auctoritate Apostolica concedere dignaremur, humiliter nobis supplicari fecit. Nos igitur populorum saluti, omnibus quibus in Domino possumus modis consulere cupientes, vt in omnibus prædictis Ecclesijs prouinciæ præfate processiones, cum venerabili Eucharistiæ Sacramento, more prouinciæ solito, in præfatis omnibus festiuis, & Dominicis diebus, fieri possint, vigore nostrarum facultatum auctoritate Apostolica nobis concessarum, ad quarum insertionem non tenemur, facultatem pariter, & auctoritatem tenore præsentium concedimus & impartimur. In quorum fidem præsentibus manu nostra subscripsimus & per infra scriptum Notariū nostrum subscribi, sigillisque nostri quo in talibus vtimur, iussimus & fecimus impressione muniri.

Datum Cracouię in palatio solitæ nostrę residentię die decima Octobris. anno Domini, millesimo sexcentesimo secundo.

*Claudius Rangonus Episcopus Regij & Princeps
Nuncius Apostolicus. Gratis vbique.*

Aloysius Pratissolius Notarius Actorum.

*Privilegium, pro quibusdam processionibus, solemnibus, & orationibus
inftar 40. horarum singulis ferijs sextis Quadragesimę &c.*

PAVLVS PAPA QVINTVS.

Ad perpetuam rei memoriam.

M sicut accepimus, in diuersis Ecclesijs Regni Polonię, nonnullę pię vtriusque sexus Christi fidelium Confraternitates, sub inuocatione Sanctissimi Rosarij, non tamen ex hominibus vnius specialis artis canonicę institutę existant, qui in diuersis pjs charitatis & pietatis operibus sese consueuerunt exercere. Nos vt Confraternitates huiusmodi maiora indies suscipiant incrementa, de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, qui aliquam dictarum Confraternitatum de cetero ingredientur, die primo eorū ingressus, si verę penitentes & confessi Sanctissimum Eucharistię Sacramentum sumpserit, Plenariam. Actam ipsi nunc & pro tempore describendis, quam tam descriptis, in aliqua dictarum Confraternitatum confratribus, in cuiuslibet eorū mortis articulo, si pariter verę pęnitentes & confessi, Sacraque communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, nomen Iesu ore si potuerint, sin autem, corde deuotę inuocauerint, etiam Plenariam. Nec non omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, etiam vere pęnitentibus & confessis, ac Sacra communione refectis, qui Ecclesiam seu oratorium, vel capellam alicuius ex dictis Confraternitatibus, in prima Dominica Octobris, qua festum Sanctissimi Rosarij celebrari consuevit, a primis vespers, vsque ad occasum solis eiusdem diei singulis annis deuotę visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, heresum extirpatione, ac Sanctę Matris Ecclesię exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, ac processionem in eodem die a dictis Confratribus per urbium & oppidorum maiores plateas, fieri solitam, pię associauerint: quoad confratres prefatas, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus: quoad alios vero non confratres Decem annos, & totidem quadragenas, de iniunctis eis, seu alias quomodolibet debitis penitentijs, in forma Ecclesię consueta relaxamus. Insuper eisdem Confratribus tantum, similiter penitentibus & confessis, ac Sacra communione refectis, qui in singulis ferijs sextis Quadragesimę, exercitia pietatis Christianę, cum meditationibus passionis Christi, & disciplinis (quę vt accepimus in eisdem diebus, per dictos Confratres vsque ad copiosam sanguinis

*Ad inftar
orationis 40.
horarum.*

nis effusionem, magna cum populi ædificatione, & hæreticorum conuersione peragi consueuerunt) absoluerint; aut *Missa* cantatæ de passione Domini, ante Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, super altaria maiora Ecclesiarum earundem Confraternitatum, ab ortu solis vsque ad occasum expositum, in ijs dem ferijs sextis Quadragesimæ interfuerint. nec non ijs qui processionem in festo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis per urbium & oppidorum maiores plateas, prout in festo Sanctissimi Rosarij fieri solitam deuotè associauerint, & ibi ut præfertur orauerint; quo die prædictorum id egerint, decem annos & totidem quadragenas ut præfertur relaxamus. Quoties vero præfati confratres missis & alijs Diuinis officijs quouis anni tempore in Ecclesijs, seu oratorijs, vel capellis dictarum confraternitatum celebrandis, & præsertim officio Beatæ Mariæ Virginis, singulis diebus Dominicis, & festiuis per dictos Confratres recitando, vel Letanijs, singulis diebus Sabbathi post Completorium ibidem decantandis interfuerint, aut pauperes hospitio susceperint, vel pacem cum inimicis, proprijs seu alterius composuerint, vel componi fecerint, seu procurauerint, necnon etiam qui corpora defunctorum tam confratrum quam aliorum ad sepulchrum associauerint, vel Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ad infirmos, aut alias vbicunque & quocunque pro tempore defertur comitati fuerint; aut si ad hoc impediti, campana ad id signo dato, semel orationem Dominicam, & salutationem Angelicam dixerint, aut demum quodcunque aliud pietatis vel charitatis opus exerauerint, toties pro quolibet prædictorum operum, sexaginta dies de iniunctis, seu alias ut supra relaxamus. Presentibus pro confratribus perpetuo, pro alijs vero non confratribus ad decennium valituris. Ut autem presentes littere ad singula quaque loca opportuno, facilius deferantur, volumus quodearum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptos, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ eisdem presentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die 13. Aprilis 1606. Pontificatus nostri anno primo.

M. Vestrus Barbianus.

CAPVT XVIII.

Sectiones & partitiones diuersæ Conuentuum Prouinciæ Poloniæ.

FELICITATEM quoque an infelicitatem Prouinciæ, in tot sectionibus, auulsionibusque Conuentuum vltimò euoluere placet. Dicerem infelicitatem? At genitricis Prouinciarum, & Congregationum nomenclaturam illi adimo. Felicitatem vocabo? Si tamen felicitas est corpori in mille partes distrahi. Si felicitas est partibus distractis a corpore, a vita, sensu, participioq; influxum secerni. Si prope interitum, esse extra compagem, si emori, seiunctis a busto, felicitas est. Vulgatum est illud. Virtus unita fortior, sparsa sectione non item! Et illud. Quantò aliquid magis emouetur ab unitate magis per partitionem dispartitur, magisque corruptioni obnoxium est. Malo Religionis, & suo experiuntur Conuentus Boemiæ, Silesiæ, & Pomeraniæ, quantum illis accesserit deterioris sortis, ex separatione a connaturali corpore Prouinciæ Poloniæ. Ex superioribus, inque toto orbe manifestis deprehende. iudica, & qui potes, errorem olim admissum, emenda.

Prima Sectio Prouinciæ in duas, Poloniæ videlicet & Boemiæ, de qua superius cap. 7. Hæc non multo tempore ex violenta illa auulsione constitit, pristinæ unitati ex integro restitutis Conuentibus Boemiæ, ad vnam Prouinciā Poloniæ, licet post modum se denuò a corpore Prouinciæ ab iunxerint Boemi, inque duas Prouincias, Boemiæ scilicet, & Saxoniz diuisi, abstractis a Prouincia Poloniæ in Ducatu Pomerianæ his Conuentibus pro Saxoniz Prouincia.

Soldenenfis.

Caminenfis.

Gripsualdenfis.

Stolpenfis.

Posualcenfis.

Ad Prouintiam vero Boemiæ adiuncti } Omnes desolati post separationem.

Francksternenfis.

Boleslauienfis.

Legnicenfis.

Leuienfis.

Bregenfis.

Secunda Sectio. Prouinciæ Cœnobiorum a Gregorio XI. Pontifice Maximo ad instantiam Heliz generalis Magistri facta, dum pro societate illa peregrinantium, F. Ioannes Prouincialis Poloniæ, de consensu mutuo

Patrum

Patrum aliquos Conuentus Russiæ secreuerat, mutuoque concesserat, anno 1378. labi postmodum ceperunt hi Conuentus, ideoque denuò prouinciæ a Patribus ordinis restituti sunt in generalibus Capitulis, vt superius capite 4. actum est.

Tertia auulsio. Monasteriorum a prouincia Vratislauiensis scilicet, Opoliensis, Glogouiensis, & Suidnicensis pro noua Congregatione Silesiæ, Anno Domini 1594. a Reuerendissimo P. F. Hyppolito Maria Baccaria de Monte Regali ordinis generali Magistro. Hi denuò reiuñcti sunt prouinciæ Poloniæ post annos duodecim decreto Capituli generalis anno 1605. Vallisoleiani, cuius hæc est series.

Prouinciæ Poloniæ restituiamus Conuentus in Silesia, videlicet Vratislauensem Glogouensem, Suidnicensem, absoluentes ab officio prioratus Vratislauensis & Vicariatus dictorum Conuentuum Fr. Marcum Freithinger de Carniola.

Quarta & ea nostro tempore Religioni perniciosissima in duas prouincias Poloniæ scilicet, & prætensum S. Hyacinthi de Russiæ, ab eodem Reuerendissimo generali Magistro Hyppolito, in generali Capitulo Valentino 1596. inchoata, & rursus in Capitulo Neapolitano 1600. tentata est. Post varia sacræ Episcoporum, Regularium Congregationis, summiq; Pontificis Clementis Octauæ decreta lata, perq; Illustrissimos Regni Cardinales, Bathorem & Radiuillum, per Archiepiscopum Gnesnensem Stanislaum Carnouium aliosque Regni præfules, promulgata & executata, sublata est immensis laboribus in Curia Romana Reuer. P. F. Alberti Secouij sacræ Theolog. Magistri, aliorumque post Coadiutorum iuniorum.

CAPVT XIX.

Decreto Sedis Apostolicæ, in causa Tentatæ diuisionis Prouinciæ Poloniæ, executioq; illorum.

Peræpretium erat singula Decreta Sedis Apostolicæ, in progressu causæ istius adiungere. horum tamen (ne nimium excreseat indiculus hic rerum) summam ex his Sanctiss. D. Nostri Pauli Quinti Pontificis Maximi, Confirmatorijs litteris, accepisse Lectori sufficiat, quæ sequuntur.

PAVLVS PAPA QVINTVS.

Ad perpetuam rei memoriam.

PASTORALIS nostri officij ratio postulat, vt ea quæ a prædecessoribus nostris sancita, transacta, ac ritè decreta sunt, pro publica tranquillitate Religiosorum, auctoritatis Apostolica munimero boremus, ne vel iniuria temporum exoleant, vel inquietorum artibus, aut alias quouis modo conuellantur.

Alias siquidem, per sgl. recor. Clementem Papam Octauum prædecessorem nostrum accepto, inter Religiosos prouinciæ Poloniæ, & assertæ prouinciæ Sancti in Russia Ordinis Prædicatorum, nonnullas differentias, occasione assertæ diuisionis dictæ prouinciæ Sancti Hyacinthi in prouincia Poloniæ in Capitulo Generali eiusdem Ordinis Prædicatorum Valentia celebrato factę, ortas fuisse, per suas in forma Breuis sub data die xxx. Iulij MDCI. Pontificatus sui anno x. confectas litteras Motu proprio prouinciā sancti Hyacinthi, ac nomen, titulum & essentiam prouinciæ huiusmodi Apostolica auctoritate perpetuo suppressit, & extinxit; ac in locum eiusdem prouinciæ, vnā Congregationem in Russia, Conuentuum Lepolien. Camenecen. Kiouien. Rubecastri, Iazlonien. & Mosticen. olim in prouincia sancti Hyacinthi comprehensorum, a prouincia Poloniæ prorsus separatam & diuisam, dicta auctoritate etiam perpetuo erexit, & instituit. ipsique Congregationi Vicarium constituit & deputauit. Ad huiusmodi vero Congregationem Fratres omnes Ruthenos eiusdem ordinis, qui in prouincia Poloniæ fuissent, si voluissent, liberè transire posse. & vicissim, si qui ex fratribus Polonis inter Ruthenos adfuisset, ijs ad prouinciā Poloniæ redire, & ibidem permanere posse. Conuentus præterea alios omnes, qui in dicto Capitulo Valentia celebrato, a prouincia Poloniæ separati, & prouincię sancti Hyaciuthi assignati erant, & præsertim Smotricien. licet in litteris dicti Clementis prædecessoris dicatur Mossenen. qui Mossenen. Conuentus non extat, & Vlodimirien. in Russia, eidem prouinciæ Polonię restitui voluit & ordinauit, ita vt ex tunc de cætero, supradicti Smotricien. & Vlodimirien. Conuentus vna cum alijs in eodem Capitulo Valentino nominatis, ad prouinciā Poloniæ perpetuo spectarent. non obstante ordinatione ipsius Capituli Valentini, & etiam Neapolitani, vt dicitur mandato eiusdem Clementis prædecessoris facta, quam quoad hanc effectum reuocauit, & annullauit. Priuilegia itē omnia ad prædictā prouinciā Polonię pertinentia, in Conuentu Leopoliensi depositata, Conuentibus quorum essent, eidem prouinciæ Poloniæ restitui debere mandauit. & vtrique parti, tam prouinciæ Polonię, quam Ruthenorum perpetuum silentium imposuit. Vtque hæc omnia executioni de-

man-

mandarentur, dilectum filium Dominicum Landium Florentinum, Fratrem eiusdem Ordinis Prædicatorum provincie Romane sacre Theologie Lectorem, dictarum litterarum executorem, ac provincie Polonie, & nouę Congregationis Russe visitatorem Apostolicum, cum facultatibus tunc expensis fecit, & deputauit, ac alios, prout in dictis litteris continetur. Qui quidem Dominicus Landius, ad illarum executionem procedere volens, accitis atque vocatis Prælati, & præcipuis Fratribus, tam provincie Polonie, quam nouę Congregationis Ruthenorum, sic a dicto Clemente prædecessore instituta, ipsis Kalendis Iulij, anni MDCII. in Conuentu Beatę Marię Pręmislien. dicti ordinis, Venerabili fratre Matthia Episcopo, vna cum duobus Ecclesiarum Cathedralium Canonici ibidem existentibus, præmissa inuocatione sancti Spiritus, per recitationem hymni. Veni creator Spiritus. & aliarum piarum precum, in primis Concionem habuit, ad dictos Fratres pro mutua pace, & charitate amplectenda, dictarumque litterarum executione suscipienda, subindeq; lectis per Notarium publicum, ad hoc specialiter assumptum, in primis patentibus sui Vicariatus, Commissariatus, & deinceps supradictis litteris, eosdem Fratres sic conuocatos interrogauit. an huiusmodi litteris morem gerere vellent. Qui omnes singillatim, tam suo priuato, quam aliorum Fratrum sibi subditorum nominibus, vti obedientes filij, eisdem Clementis prædecessoris litteris in omnibus & per omnia, iuxta earum formam, continentiam & tenorem parituros promiserunt, seque ad hoc per vniuscuiusque ex ipsis subscriptionem vltro astrinxerunt. Quibus & nonnullis alijs executionem in dictis Clementis prædecessoris litteris concernentibus peractis, tam Matthia Episcopo, quam Dominico executore adhortantibus, in signum inite amicitie & litis sopite, sibi mutuo dexteras porrexerunt, seque amplexi, & in signum pacis exosculati fuerunt, & deum præpotenti Deo pacis auctori gratias agentes, Canticum Te Deum laudamus, summa cum lætitia decantando, processionaliter eodem Matthia Episcopo eos comitante, ad chorum Ecclesię Conuentus illius accesserunt, ibique altissimo rursus preces, pro confirmatione pacis & mutue charitatis fuderunt, ac alias prout in publico super his confecto instrumento plenius apparet. Quare idem Clemens prædecessor, cui cordi semper fuit discordias præcidere, prospero Religiosorum statui, & quieti prospicere cupiens, motu simili, processum super executione suarum litterarum prædictarum, vt presatur habitum, ipsamque executionem, ac prout eam tangunt & concernunt, omnia & singula in dicto instrumento contenta, cum inde secutis, auctoritate Apostolica perpetuo confirmauit & approbauit, rataque & grata habuit, ac Apostolico confirmationis robore communiuit. ac omnes & singulos, tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet interuenissent, suppleuit. Decernens processum, ac executionem, aliaque præmissa, necnon suas litteras, nullo vn-

tibi, ac restitutionem Conuentuum provincia Polonia concernentes & con-
 cernentia, omniaq; & singula in eis contenta, quorum tenores ac si de verbo
 ad verbum infererentur, presentibus pro expressis haberi volumus, cum
 omnibus inde secutis, auctoritate Apostolica tenore presentium perpetuo
 confirmamus & approbamus, ac illis perpetue, & inuiolabilis Apostolice
 firmitatis robur adijcimus, omnesque & singulas tam iuris quam facti, ac
 solemnitatem defectus, si qui desuper, quolibet interuenerint, in eisdem
 supplementum. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis Gnesnen.
 & Leopoliens. & Episcopis Cracouiens. Premisliens. Luceoriens. Camenecens.
 Chelmen. & Kiouien. ac dilecto filio, nostro & Apostolice sedis in Regno
 Polonie Nuncio per presentes committimus & mandamus, quatenus ip-
 si, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios presentes litteras, &
 in eis contenta quacunque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte
 Provincialis, & Fratrum provincie Polonie, fuerint requisiti, solemniter
 publicantes, eis que in premissis efficacis defensionis presidio assistente, fa-
 ciant auctoritate nostra eadem premissa omnia & singula perpetuo obser-
 uari, ac ipsam provinciam Polonie, illiusque provincialem & fratres nunc
 & pro tempore existentes illorum effectu pacifice frui & gaudere. Non per-
 mittentes eos desuper a quoque, quauis auctoritate, quomodolibet indebite
 molestari; Contradictores quosunque per censuras & penas Ecclesiasti-
 cas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita com-
 pescendo, innocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis.
 Non obstantibus premissis, a fel. rec. Gregorij XI. litteris, qua incipiunt.
 Super cuncta desiderabilia. Roma quinto Kalen. Februarij, Pontificatus sui
 anno octauo, ac pij memorie Tj II. qua incipiunt. Dum leuaraus. Pridie
 Idus Iunij, Pontificatus sui, anno sexto, ac Sixti III. similis memoria,
 quarum initium est. Apostolica seruitutis officium. Roma Kal. Aprilis,
 1473. Pontificatus sui, anno secundo, ac aliorum Romanorum Pontificum,
 pro societate peregrinantium. attento quod iam olim anno dom. 1456. in
 Capitulo generali Motispezzulani, & alijs duobus subsequentibus eiusdem
 Ordinis perpetuo extincta fuit; ac Bonifacij Papae octauo de vna, & in Con-
 cilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas, aliquis au-
 thoritate presentium ad Iudicium non trahatur; alijsque constitutionibus
 & ordinationibus Apostolicis, ac etiam ordinationibus Capitulum gene-
 raliu eiusdem Ordinis Predicatorum, Valentini, & Neapolitani, dictae
 provincia Polonia preiudicium, necnon praefatae provincie Sancti Hiacyn-
 thi de Russia erectionem concernentibus, ac praedicti Magistri generalis
 Hippoliti Maria litteris, ac auditoris camere suspensui executionis sen-
 tentie Sacrae congregationis, imo verius Sedis Apostolice, necnon alijs lit-
 teris dicti Clementis praedecessoris, quibus continetur, ne scilicet provincia-
 lis se intromittat in gubernium Conuentuum Russie. Necnon admissione
 in actibus Capituli generalis, in hac alma vrbe de anno 1601. celebrati

ad vocem, locum & diffinitionem provincialis, diffinitoris & electoris præ-
tensi, aſſertę olim provinciæ Sancti Hiacynti de Ruſſia, ac etiam litteris
noſtris in forma brevis ſub die 7. Ianuarij 1606. quibus privilegia Socie-
tati Peregrinantium conceſſa intendebamus confirmare, quę incipiunt.
Iniuncti nobis Apoſtolici muneris, ac quibuſcunque alijs conſtitutioni-
bus & ordinationibus, privilegijs quoque, indulgijs, & litteris Apoſtolicis
ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogato-
riarum derogatorijs, alijsque efficacioribus & inſolitjs clauſulis, ac irri-
tantibus, & alijs decretis in contrarium quomodolibet facientibus. Qui-
bus omnibus & ſingulis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de il-
lis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa & indiuidua, non au-
tem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quęvis alia ex-
preſſio habenda foret, illis alias in ſuorobore permanſuris, tenores huius-
modi, ac ſi de verbo ad verbum inſeuerentur, præſentibus pro expreſſis ha-
bentes, hac vice duntaxat, ſpecialiter & expreſſe derogamus, caterisque
contrarijs quibuſcunque; volumus autem vt præſentium tranſumptis, etiam
impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius
perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, eadem prorsus fi-
des adhibeatur, quę ipsis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę vel
oſenſę.

Datum Romę apud Sanctum Petrum ſub annulo piſcatoris die 22.
Maij. 1606. Pontificatus noſtri anno primo.

Marcellus Veſtrius Barbianus.

Pro coronide autem opuſculi, lege mihi has litteras ſælucis memo-
rię Papę Clementis octavi ad patres provinciæ Polonię non refracta-
rios, ſed dicto obediētes, in re tam graui & præiudiciali, quanta erat,
diuiſionem provinciæ, antea vnanimis, a ſua conſtitutione, talibus qua-
libet fuerat tentata artibus aſpicere.

Dilectis filijs Prouinciali, & Fratribus provinciæ Polonię Ordinis
Prædicatorum.

CLEMENS PAPA VIII.

I LECTI fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Legimus libenter litteras veſtras, non ob eam cauſam, quod
gratias nobis agitis, ſed quia in eis elucet pietas veſtra, &
deuotio, & obedientia erga nos, & erga hanc Sanctam Se-
dem, in qua nos immeriti, Spiritu Sancto auctore præſidemus.

Nos autem vos, & provinciam iſtam, paternę charitatis affectu comple-
ſtimur, in viſceribus Ieſu Chriſti, & quę pacis & tranquillitatis veſtrę
cauſa,

causa, pastoralis sollicitudine egimus & prouidimus, quae a vobis grato animo commemoratur, ea certe propensa imprimis erga vos voluntate egimus. Et quae de visitatoris nostri zelo, prudentia & dexteritate scribitis, in vestra quiete & concordia procuranda, ea & nostrae expectationi sunt consentanea, & valde iucunda. Quamobrem vos tanto impensius in Domino hortamur, & paterne admonemus, ut constabilitam concordiam, omni studio & diligentia obseruetis, quae Deo accepta, vobis & prouinciae salutaris, nobis etiam pergrata est. Quod reliquum est filij, manete in dilectione & charitate, quod est vinculum perfectionis, & ambulate in domo Dei cum consensu, seruientes illi in Sancta vocatione vestra, in corde perfecto, & orate pro infirmitate nostra ad Patrem misericordiarum, ut quae illi placita sunt, ipso iuuante, per merita etiam gloriosi confessoris sui Sancti Hyacinthi, vestri & Regni Poloniae patroni semper faciamus. Vobisque Apostolicam benedictionem nostram benigne impartimur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die vltima Maij 1603. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Syluius Antonianus, Cardinalis.

F I N I S.

CLEMENS PAPA VIII.

